Editura UNIVERS

Înfruntarea acerbă dintre colonelul Jim Brewton, stăpînul unui domeniu întins cît Arizona, pe care pasc nenumăratele-i cirezi de vite, și reprezentantul legii, procurorul Brice Chamberlain, care apără interesele coloniștilor nou veniți, formează subiectul acestui pasionant „roman de frontieră"

Lei 3

179

1971

CONRAD RICHTER • MAREA DE IARBĂ

CONRAD RICHTER

MAREA DE IARBĂ

COLECȚIA MERIDIANE

Desenul copertei de Vasile Socoliuc

CONRAD RICHTER

The Sea of Grass

Bantam Books — New York
by arrangement with Paul R. Reynolds,
Inc. New York

Conrad Richter

Marea de iarbă

În românește de *Gh. Vetra*

Editura UNIVERS

București 1971

LINIA DE BĂTAIE era trasată. Colonelul Jim Brewton, stăpînul unui întins domeniu de pășuni din Texas, aruncă provocător mănușa atît coloniștilor din ce în ce mai numeroși care încercau să-i distrugă preria, cît și forței lor protectoare, armata de vest a Statelor Unite. Jim Brewton încerca să se împotrivească singur conducerii țării sale și mersului implacabil al istoriei. Cartea este povestea omului care a purtat această luptă și a femeii frumoase și pline de neastîmpăr pe care o adusese pe meleagurile acelea unde nu exista încă lege. Este o carte unică și emoționantă despre perioada timpurie o colonizării regiunii de sud-vest a Statelor Unite.

Personajele și evenimentele din această carte sînt întru totul fictive și imaginare; ele nu zugrăvesc și nici nu urmăresc să zugrăvească personaje sau situații reale.

Partea I

LUTIE

Capitolul I

SÎNGELE ACELA NEÎNFRÎNT al pionierilor s-a îmblînzit astăzi ; el s-a potolit şi s-a domesticit, aşa cum s-a întîmplat cu caii sălbatici şi cu colonizarea regiunilor de frontieră. Şi cred că nu-l voi mai vedea niciodată clocotind în vinele unui om, aşa cum clocotea în vinele unchiului meu Jim Brewton cînd, călare pe calul înspumat, străbătea de la un capăt la altul domeniul său înecat în vegetaţia aspră a preriei sau cînd, din impunătoarea clădire a ranchului, lipsită de mobile ca un pod, îl vedeam dominînd doar prin văpaia ochilor împărăţia sa de iarbă şi de vite.

Împărăţia aceea aspră nu mai există astăzi, ciopîrţită ca o vită pe butucul măcelarului, dar totuşi, noaptea în pat, o văd aşa cum se înfăţişa acum mai bine de cincizeci de ani, cînd agitată,

cînd liniştită, revărsîndu-se în lumina aurie a soarelui pînă în uşa casei, întinzîndu-se spre miazăzi şi spre miazănoapte cale de 120 mile în lungul fluviului, iar înspre apus pînă unde puteau rătăci vitele — un ranch mai mare decît statele Massachussets şi Connecticut împreună, în care nenumăratele cirezi de vite texane ale unchiului Jim erau presărate pe linia orizontului cu grăunţele de scorţişoară. Numele lui avea încă de pe atunci o aureolă de legendă, semnul vitelor sale era cunoscut de toate întreprinderile de prelucrare a cărnii, iar cuvîntul său era lege, nu ca nişte uitate dispoziţii din coduri învechite, ci ca porunci scrise chiar de mîna lui pe scoarţa cîte unui plop, unde toţi călăreţii le puteau citi fără nici o greutate.

Parcă văd şi astăzi dormitorul unchiului Jim, cu un pat simplu de fier într-un colţ ; agăţate pe perete atîrnau un căpăstru, cîteva funii din păr de cal, precum şi o piele de căprioară crestată într-o parte în cureluşe subţiri pentru biciuşti. Parcă văd şi salonul imens, în care nu erau nici covoare nici mobile, dar unde se înălţau pînă la căpriorii de brad grămezi întregi de saci albi cu făină, stive de saci de cînepă plini cu zahăr şi cu cafea verde şi mormane de lăzi cu cutii de tutun, fructe uscate ori conserve de roşii — provizii pentru cei o sută de argaţi de pe domeniu, pentru trecători, pentru argaţii sau cowboy-ii de pe

alte ranchuri ori pentru colonişti sau căutătorii de minereuri — toţi la fel de bine veniţi la masa unchiului Jim, fie că erau mexicani, indieni sau oameni în afara legii.

Un tablou de neuitat, ce mi se perindă încă şi astăzi prin faţa ochilor, era mai ales adunatul vitelor ; avea loc primăvara, cînd şase sau şapte care se întorceau de la hotarul dinspre Arizona la reşedinţa domeniului, însoţite de o cireadă atît de uriaşă încît nu-ţi venea să crezi că există aievea, şi cum fără-ndoială nu va mai exista niciodată alta pe meleagurile acelea. Pînă hăt-departe, dincolo de norii de praf, preria nu se mai vedea, acoperită de petele de culoare ale vitelor înghesuite una într-alta ; taurii alergau şi se împungeau, vacile şi viţeii mugeau, iar nenumărate perechi de coarne se ciocneau, în timp ce şaizeci sau şaptezeci dintre noi, călări pe cai odihniţi, proaspăt înşeuaţi, galopam în jurul cirezii, totul într-o învălmăşeală care dura cît era ziua de lungă.

Viaţa aceea frenetică, în mijlocul preriei aspre, mi se părea o viaţă de zeu. Nu eram încă în stare să înţeleg pe atunci că s-ar fi putut găsi cineva să n-o îndrăgească aşa cum o îndrăgeam eu, ba mai mult, s-o urască în taină cu înverşunare — o fiinţă a cărei prezenţă gingaşă în locurile acelea sălbatice îmi stăruie şi astăzi în amintire, tulbu-

rîndu-mă la fel, după mai bine de cincizeci de ani. Ce-i drept, în ziua aceea de început de toamnă eram doar un băiețandru căruia abia începuseră să-i mijească tuleiele, îmbrăcat cu pantaloni californieni resfrînți în sus pentru ca cizmele să intre în scările șeii ; cu toată revolta tinereții mă îndreptam călare spre Salt Fork, de unde urma să fiu expediat la o școală din Missouri, înainte ca unchiul Jim să aducă la ranch ceva ce se vedea destul de rar în regiune — o femeie care sosea tocmai din St. Louis pentru a-i deveni soție și pe care nimeni n-o cunoscuse pînă atunci.

Ajuns la marginea orașului, privirile mi se întunecară brusc la vederea unei tabere de coloniști înțesate de corturi și furgoane — cea mai mare din cîte îmi aminteam să fi văzut pînă atunci. În tabără toți oamenii păreau că așteaptă să se petreacă ceva. Mi-am continuat drumul pînă la hotel, unde mi s-a spus că linia telegrafică, pe care indienii o tăiaseră din nou în defileul Raton, fusese restabilită.

— Hal, te-aș ruga să ai dumneata grijă ca telegrama asta să ajungă cît mai curînd în mîinile colonelului, mi se adresă plin de mister șeful oficiului telegrafic, un bărbat cu obrajii roșii.

El îmi întinse o foaie de hîrtie cenușie, nedespăturită, scrisă cu creionul și datată din St. Louis

cu aproape o săptămînă în urmă. Dacă nu mă înșel, era prima telegramă pe care o vedeam în viața mea. Am crezut pe moment că hîrtia însăși sosise pe firul telegrafic, prin cine știe ce sistem nou, și că scrisul acela execrabil era al femeii ce semna cu numele de Lutie, și care-l anunța pe unchiul Jim în termenii cei mai drăgăstoși că nu-și mai întrerupea călătoria la Denver, așa cum plănuise la început, ci că avea să sosească la Salt Fork în dimineața zilei următoare.

Pe unchiul Jim nu-l văzusem de peste două săptămîni. Cu telegrama în buzunar — ceea ce-mi dădea o senzație la fel de neplăcută de parcă aș fi purtat o batistă parfumată — m-am îndreptat călare spre oboarele unde se strîngeau vitele pentru a fi trimise mai departe, sperînd să dau acolo peste cireada de juncani pe care unchiul Jim o aducea toamna și care dădea năvală de pe colinele nisipoase din jurul orașului, inunda drumurile așa cum Rio Grande își ieșea din albie după ploile de vară, umplea oboarele și se revărsa peste malurile fluviului, asurzind orașul cu mugetele sale, pînă ce era expediată. Cum n-am găsit acolo nici juncanii marcați cu litera B și nici pe unchiul Jim, mi-am îndreptat pașii spre clădirea din cărămidă nearsă a tribunalului, unde într-o atmosferă de vrajbă erau judecați doi dintre oamenii noștri pentru că

trăseseră asupra unui colonist şi apoi o luaseră la goană. Deşi n-am reuşit să mă apropii mai mult decît pînă la uşă, puteam auzi glasul răsunător al tînărului procuror districtual sosit de curînd din est — şi care era prieten al preşedintelui — denunţînd cu vehemenţă metodele autoritare ale unchiului meu de administrare a domeniului şi făgăduind o nouă justiţie emigranţilor din districtul său care se întindea de la Rio Grande la hotarul Arizonei.

Cînd procesul s-a amînat pentru a doua zi dimineaţa, m-am strecurat printre grupurile de oameni care discutau pe un ton grav, pentru a ajunge pînă la Henry McCurtin, avocatul unchiului Jim, un bărbat corpolent cu mustăţile stufoase aproape cărunte.

— Nu l-am văzut pe colonel de cînd a început procesul, mormăi el după ce citi telegrama. Cred însă, băiete, că cel mai bun lucru ar fi să te duci dumneata personal la gară mîine dimineaţă, s-o întîmpini pe această doamnă.

În noaptea aceea am rămas multă vreme treaz în uriaşa cameră nupţială din hotelul Bursei — o odaie din colţul clădirii, rezervată întotdeauna pentru unchiul Jim cînd venea la oraş ; mă chinuia ura faţă de femeia din cauza căreia eram izgonit în Missouri, şi eram uimit de faptul că

niciodată nu văzusem oraşul mişunînd de atîta lume, grajdurile poştei şi curţile atît de înţesate de căruţe şi de cai şi noaptea răsunînd de atîtea sunete de pian şi de scîrţîit de viori ce se revărsau prin ferestrele deschise ale saloanelor de dans ; şi tot timpul se auzea un zgomot surd în care se topeau clinchetul neîncetat al paharelor din cele zece cîrciumi, sporovăiala şi hohotele de rîs ale bărbaţilor şi ale femeilor uşoare şi cîntecele răcnite, întrerupte doar din cînd în cînd de răpăitul neaşteptat al cîte unui pistol automat.

Dar printre toate zgomotele, ca şi cînd ar fi fost bătăile furtunoase şi neîncetate ale inimii acestui oraş de frontieră, ceea ce se desluşea clar era bocănitul cizmelor pe trotuarul de scînduri care lega cîrciumile între ele. Ştiam bine că nu toţi oamenii, adunaţi acolo de la depărtări de cîte o sută sau două sute de mile, veniseră la oraş pentru a încărca vite. Ceea ce îi atrăsese era procesul şi mai ales persoana tînărului procuror districtual venit din est, care îndrăznea să conteste autoritatea unchiului Jim şi a celorlalţi mari crescători de vite. Şi aşa cum şedeam în pat în capul oaselor, puteam zări pe fereastră în depărtare corturile albe şi căruţele cu coviltir din tabăra emigranţilor, licărind asemenea înşelătoarelor nisipuri umede din Puerco.

Cînd m-am deşteptat dimineaţa, am aflat cu părere de rău că peste noapte mai fusese împuşcat un om. În drum spre gară am trecut pe lîngă boii celui ucis înjugaţi la carul acestuia — erau vreo zece sau doisprezece şi rumegau răbdători, în timp ce străinul care săvîrşise isprava se legăna încet, spînzurat de turnul de apă din gară, fără cizme, pe care cine ştie ce netrebnic i le scosese, cu apa picurînd peste el, cu capul aplecat într-o parte şi cu un picior care părea în mod straniu mai lung decît celălalt, ca şi cînd cadavrul s-ar fi căznit să ajungă cu el la pămînt.

Indignat, noul procuror districtual dăduse ordin şerifului să coboare cadavrul, şi o vreme acesta zăcuse în biroul de expediţie al gării, acoperit cu o prelată. Curînd însă după ce oamenii şerifului dispăruseră în clădirea tribunalului, cîţiva dintre prietenii căruţaşului ucis tîrîseră din nou afară cadavrul criminalului. Tocmai atunci se auzi în depărtare sunetul slab al unui clopot şi scrîşnetul frînelor de mînă ale vagoanelor-platformă. Mă oprisem în loc şi priveam cum cei cîţiva bărbaţi, care luaseră o funie agăţată la o şa, se străduiau să spînzure din nou cadavrul de turnul de apă. Cînd am întors capul, trenul ce venea din St. Louis, cu vagoanele acoperite de praful din regiunea marilor şesuri, intrase în gară.

Pînă atunci tot mai nădăjduisem că poate, măcar în ultimul moment, unchiul Jim avea să apară. Cum nu se arătase, îmi chinuiam acum mintea căutînd cuvintele potrivite cu care aş fi putut s-o întîmpin pe femeia care sosea şi întrebîndu-mă cum aş fi putut s-o recunosc. Cît timp se afla la ranch, unchiul Jim era preocupat doar de treburile domeniului, pe care-l străbătea călare de la un capăt la altul, la rînd cu oricare din ajutoarele sale. La Kansas City însă, unde se ducea regulat să-şi vîndă vitele, se spunea că uneori o făcea lată ; o dată, cum reprezentantul unei firme mari, pe care nu putea să-l sufere, îl sîcîia prea tare cu stăruinţele sale şi-l invitase chiar la o petrecere foarte aleasă, unchiul Jim îi făcuse figura apărînd plin de morgă la braţ cu o cunoscută femeie de moravuri uşoare îmbrăcată într-o toaletă extravagantă.

De aceea, nu m-ar fi mirat să văd coborînd din tren vreuna din femeile provocatoare şi sulemenite din St. Louis, ca acea faimoasă Kate zisă „Banii-Jos", pe care o întîlneam adesea măsurînd în sus şi în jos trotuarul de lemn din Salt Fork, îmbrăcată întotdeauna în mătăsurile cele mai ţipătoare, cu o umbreluţă asortată şi arătîndu-şi cît mai mult ciorapii cu dungi albe şi roşii ori de cîte ori trecea strada prăfuită.

Spre surprinderea mea, pe scara vagonului se oprise însă o adevărată doamnă, în spatele căreia un frînar cu barbă ducea respectuos mai multe geamantane. Deşi avea faţa acoperită cu un văl des, era ceva de neuitat în făptura aceea delicată, îmbrăcată într-un taior dintr-o stofă fină impecabil croit, purtînd mănuşi şi o pălăriuţă cu pene. Şi indienii în poncho-uri, şi mexicanii cu tipul lor mongoloid, şi albii cu înfăţişarea aspră, purtînd cartuşiere şi pinteni cu rozete lucrate la fel de grosolan ca roţile de căruţă — toţi rămăseseră cu privirile pironite asupra siluetei fragile şi singuratice a femeii aceleia cum nu mai văzuseră alta, în timp ce deasupra capetelor lor, spînzurat de turnul de apă, cadavrul ucigaşului continua să se legene.

Un pierde-vară într-o vestă din piele de căprioară, de pe care toate podoabele se pierduseră de mult, îi spuse ceva, după care am văzut-o că se îndreaptă spre mine. Se apropie fără nici o vorbă, pînă cînd parfumul de violete pe care-l răspîndea mă învălui şi pînă cînd, prin vălul care-i acoperea faţa, i-am putut ghici strălucirea ochilor. Deşi nu eram decît un băieţandru, cînd îşi ridică vălul am simţit cum de îndată mă cuprinde acea emoţie febrilă pe care prezenţa acestei femei avea s-o stîrnească în mine pînă în ultima zi cînd m-am aflat în faţa ei.

— Deci, dumneata eşti Hal? mi se adresă ea blînd, după care mă sărută.

Rămăsesem ţeapăn, cu timiditatea tinereţii şi cu obrajii în flăcări, sub privirile tuturor celor de faţă. Deşi poate că înţelegea ce se petrece în sufletul meu, nici un gest al ei nu trădă acest lucru. În timp ce mortul spînzurat de turnul de apă i se legăna încet în faţă, ea începu să-mi povestească uşor incoerent, dar atît de fermecător, tot felul de nimicuri unele mai hazlii decît altele, la care din fericire limba mea împiedicată nu trebuia să dea decît din cînd în cînd cîte un răspuns, sau nici măcar atît. Şi tot timpul, ca şi cînd am fi fost singuri în conacul de la ranch al unchiului Jim, privirile-i discrete ignorară complet atît turnul de apă cît şi grupul de pierde-vară care nu încetau s-o fixeze. Mi-am dat îndată seama că aveam în faţa mea o făptură dintr-o plămadă mai aleasă decît toate cele pe care pletele negre şi mîinile mele bătătorite de căpestre le atinseseră vreodată pînă atunci.

Cînd i-am spus bîlbîindu-mă că telegrama ei nu sosise decît cu o seară înainte şi că nu avusesem încă posibilitatea s-o transmit unchiului Jim, mă luă de braţ ca şi cînd ne-am fi cunoscut de-o veşnicie.

— Pînă la urmă, tot o să dăm de el undeva, Hal, zise ea cu o voce convinsă.

— O să vă caute la hotel, așa că puteți să-l așteptați acolo...

— Bagajele, da, ar putea să meargă la hotel, eu însă nu, Hal. Am stat zile în șir în tren, așa că aș vrea să mă mai mișc. Aș umbla mile întregi, și pînă la urmă o să-l găsim.

Foarte solemn, și spunîndu-mi că doamnele din St. Louis aveau probabil gusturi cam ciudate, am condus-o prin stratul gros de praf presărat la tot pasul cu coarne, oase și copite, printre urmele lăsate de roțile căruțelor și de cai, pînă ce am urcat pe trotuar, unde am avut grijă s-o îndrept în direcția opusă tribunalului. Nu puteam evita însă să trecem prin fața căruței în care zăcea colonistul ucis, unde cîțiva puști se cocoțaseră pe o roată ca să poată vedea ceea ce nouă ni se înfățișa ușor privirilor — un trup deșirat, întins pe spate, cu o barbă roșcovană țepoasă ce ieșea provocător de sub batista albastră care-i acoperea fața. Lutie Cameron nu încetă însă nici acum vorba. Doar brațu-i cald și moale ca pielea de căprioară se strînsese mai tare în jurul brațului meu.

Aveam și eu vanitatea obișnuită în preajma locului de a considera că mersul pe jos era semnul distinctiv al muncitorilor de rînd, că era aproape o înjosire. De aceea am fost fericit cînd am ajuns la locul unde se termina trotuarul. Lutie Cameron

își acoperise însă din nou fața cu vălul, și cu capul fin ridicat în sus nu era chip s-o poți opri. Încetul cu încetul lăsarăm în urmă cele cîteva case de mexicani presărate din loc în loc și începurăm să urcăm coasta nisipoasă a colinelor, unde, la vederea cîtorva tufe de „yerba de vibora“ în floare, ea lăsă să-i scape o exclamație de încîntare și, plină de voioșie, își prinse pe jachetă o crenguță cu flori galbene.

Cînd ajunserăm în vîrful dealului, unde deodată, parcă purtat pe neștiute pe suprafața oceanului, ne apăru în față șesul imens, cafeniu și golaș, unduind la nesfîrșit asemenea unei mări scorojite, Lutie Cameron se opri în loc ca și cînd s-ar fi lovit de o rețea de sîrmă ghimpată. Încercam în zadar să-i arăt umbra îndepărtată, aproape de nedeslușit, a unui nor care marca locul aproximativ unde se afla conacul ranchului ; ea părea că nu mă aude și continua să-mi vorbească pe nerăsuflate despre o persoană pe care o cunoscuse întîmplător într-un vagon de lux Pullman, cu prilejul unei călătorii la Fort Ewing, unde trebuia să se întîlnească cu viitorul ei soț : și tot timpul privirile păreau să-i fie irezistibil atrase spre tabăra din apropiere a emigranților, unde printre corturile și căruțele cu coviltir acoperite de praf, viața pulsa intens.

La un moment dat făcu un semn cu mîna celor vreo douăzeci și mai bine de țînci care țipau, făceau tumbe ori se dau de-a dura pe pămînt, și se înclină plină de grație în fața femeilor cu fețele obosite, cu capetele acoperite de bonete de soare, care coseau sau tricotau în cerc, pe băncile căruțelor ori pe scaune așezate pe iarbă, și care se ridicară toate ca s-o întîmpine ca pe o doamnă de neam mare, ce le făcea cinstea să le viziteze adăposturile sărăcăcioase.

Cînd îi spuseră că veniseră tocmai din Missouri — statul lor de baștină — cu singura nădejde de a se putea stabili undeva departe, pe șesul acela întins, în ochii ei apăru ceva ce nu observasem pînă atunci. Măsură cu o privire scăpărătoare pe bunicuțele acelea cu bonete împletite și cu fețele zbîrcite ca ale indiencelor, prinse în brațe un prunc care abia gîngurea și începu să-l legene în brațe, să alerge și să se joace cu copiii strînși ciorchine în jurul ei. Se cățără apoi într-una din căruțe, care era amenajată în interior ca o cabană și prin coviltirul căreia ieșea burlanul unei sobe, în timp ce— țeapăn și cu un aer de dezaprobare — o auzeam adresînd gazdelor complimente măgulitoare pentru cele ce vedea înăuntru.

— Dacă din întîmplare îl vedeți pe colonelul Brewton, spuneți-i vă rog că-l căutăm peste tot, le strigă ea voioasă la plecare.

Am simțit cum în momentul acela o umbră coborî parcă dintr-o dată peste tabără. Pînă și copiii păreau să fi înghețat auzind numele unchiului Jim.

— Socotesc că dînsul trebuie să fie astăzi la tribunal, doamnă, îi răspunse după o scurtă tăcere un băiat sfrijit, numai piele și os.

Pînă cînd tabăra rămăsese cam la un sfert de milă în urma noastră, Lutie Cameron nu mai scoase nici o vorbă.

— De ce ne priveau oare așa de ciudat, Hal ? Și tu — tu de ce nu mi-ai spus că Jim ar putea să fie la tribunal ?

— Și așa n-am fi putut pătrunde în sală, i-am răspuns eu morocănos.

Ajunși în piața orașului, am văzut că în fața tribunalului, pe porțiunea dintre clădire și conovăț, se înghesuia un grup de bărbați. Dacă ar fi fost după mine, m-aș fi îndreptat direct spre hotel, dar Lutie Cameron se opri și-și înălță dîrz capul, cu gestul acela pe care i-l cunoșteam acum atît de bine ; era numai o mînă de femeie înfruntînd spinările vînjoase ale celor peste douăzeci de bărbați adunați acolo.

— Ne dați voie să trecem, vă rog ?

Vorbise deslușit și, spre surprinderea mea, la vocea ei blîndă de femeie, toți bărbații aceia gro-

solani se întoarseră pînă la unul şi-şi scoaseră pălăriile, ca şi cînd un glonţ ar fi trecut pe lîngă ei. În faţa noastră se deschise un pasaj îngust care ne îngădui să înaintăm şi ne trezirăm deodată în sală, unde Blackjack Kerns — un hoţ de cai şi răufăcător cunoscut de toată lumea — se ridică şi el ca un titirez, oferindu-i locul în timp ce bărbaţii care şedeau pe aceeaşi bancă se înghesuiră puţin ca să-mi facă şi mie un locşor.

Capitolul II

SALA TRIBUNALULUI DISTRICTUAL din Salt Fork era înţesată de lume şi mirosea ca un ţarc de vite înainte de încărcare ; era o încăpere sumbră, cu ziduri din cărămidă nearsă şi cu pămînt pe jos, ale cărei ferestre mici ca ale caselor mexicane erau întunecate şi mai mult de cîţiva bărbaţi aşezaţi pe pervazurile late, astfel că atunci cînd intrarăm abia puturăm desluşi ceva.

— Îl vezi pe colonel, Hal ? mă întrebă în şoaptă Lutie prin vălul care-i acoperea faţa.

Încă înainte ca ochii mei să se fi obişnuit cu semi-întunericul, după atmosfera care domnea în sală îmi dădusem seama că unchiul Jim nu se afla acolo.

— Soseşte juriul, se auzi mormăind în spatele meu vocea unuia din argaţii de la ferma „Three V's".

Podiumul juraţilor, pe care erau aşezate cîteva bănci vechi de brad, crestate cu bricegele, era încă gol. La uşa din spatele nostru se auzi în acel moment o rumoare şi mi se păru că simt deodată cum un val de agitaţie, pe care cei prezenţi se străduiau să şi-o stăpînească, se ridică brusc din fundul sălii şi se transmite de la o bancă la alta, pînă cînd, în cele din urmă, dincolo de balustradă, cei doi argaţi ai noştri care erau acuzaţi începură să se foiască în scaunele lor, iar avocatul Henry McCurtin se întoarse şi el, ca un munte care parcă prinsese deodată viaţă.

Lutie Cameron îmi strînse braţul cu degetele înmănuşate.

— Ce se petrece, Hal ? mă întrebă ea în şoaptă.

Cu tot vălul care-i acoperea ochii, observasem că urmărea ceva cu privirea şi, întorcînd capul, am văzut şi eu silueta atît de bine cunoscută a unchiului Jim care păşea dreaptă, dominînd de sus mulţimea înghesuită lîngă pereţi, trufaşă pînă la insolenţă, în vestonul cenuşiu de lînă moale despicat la spate, cu o umflătură în partea dinspre noi, sub care ştiam că se află tocul pistolului cu mîner de fildeş, cu sprîncenele negre ca tăciunele şi cu mustaţa albită de praful din prerie. În sală se

făcuse brusc linişte şi nu se mai auzea decît bocănitul cizmelor sale, ca împuşcăturile unui pistol.

Mi s-a întîmplat de multe ori de atunci să mă aflu într-o sală de tribunal, dar n-am văzut niciodată vreuna transfigurată instantaneu dintr-o hrubă întunecoasă într-o încăpere strălucitoare, iluminată parcă de fulgerele de forţă şi de vitalitate care emanau dintr-un singur om, încît şi astăzi o văd scăldată în lumina orbitoare a soarelui, cu drapelul decolorat al Statelor Unite prins pe peretele văruit, deasupra pupitrului de brad al judecătorului, sub a cărui robă descheiată se vedea lanţul de aur al ceasului, gros cît un lanţ de căruţă, cu doi pinteni încătărămaţi agăţaţi de balustradă, totul dominat de apariţia semeaţă a unchiului Jim care înainta ca un temut senior feudal.

Mi-am dat seama imediat că ochii-i sfredelitori, cărora nu le scăpa nimic, ne descoperiseră. Cu gesturi măsurate, aproape fără să se vadă vreo schimbare înlăuntrul său, traversă sala îndreptîndu-se spre locul unde ne aflam, în timp ce toţi cei de pe banca prin faţa căreia trecea se fereau în grabă dinaintea lui, ca oile. Peste o clipă se afla lîngă noi, cu capul descoperit, cu un aer solemn uşor îngăduitor, strîngînd mîna lui Lutie Cameron şi interesîndu-se cu o solicitudine calmă de sănătatea ei şi de felul cum călătorise, în timp ce chipul său

masiv și viguros răspîndea în jur căldura blîndă a razelor de soare încălzind o stîncă roasă de vreme.

După ce ne anunță că avea să ne caute mai tîrziu, unchiul Jim se ridică, măsură cu ochii-i negri pe toți cei din imediata apropiere care ascultaseră convorbirea și înaintă maiestuos, trecînd dincolo de balustradă, în spațiul rezervat oficialităților ; acolo avocatul McCurtin își ridică trupul greoi ca să-i ureze bun venit, cei doi argați începură să rînjească, șeriful se grăbi să-i ofere scaunul portărelului, grefierul, cu tocul după ureche, îi aruncă o privire plină de respect, și pînă și judecătorul White, cu ochii pe jumătate închiși cum stătea de obicei, cu figura sumbră și imperturbabilă, îi zîmbi amical de dincolo de pupitrul de brad, înclinîndu-și capul cu un salut ceremonios.

Din toți cîți se aflau de cealaltă parte a balustradei, singurul care părea să nu-i acorde nici un semn deosebit de considerație — și asta mă făcu să-l observ mai atent — era Brice Chamberlain, tînărul procuror districtual recent numit în acest post de către președinte, care stătea în picioare, înalt și zvelt, cu silueta-i impresionantă într-un sacou de culoare deschisă încheiat pînă sus la gulerul de un alb imaculat, cu sprîncenele încruntate amenințător și cu părul blond și des pieptănat pe spate, ceea ce îi dădea un aer de mîndră și suverană dezaprobare.

— Ce proces se judecă, Hal ? Și, spune-mi te rog, cine este domnul acela atît de încruntat ? mă întrebă în șoaptă Lutie Cameron.

Nu apucasem să-i răspund, cînd ușa vopsită într-un albastru spălăcit de dincolo de balustradă se deschise și în sală începură să apară pe rînd un număr de americani cu mersul indolent, cu vestele descheiate, urmați de mexicani care se împăunau în „chaleco"-urile lor de piele ; intrau unul după altul, își scoteau pălăriile și înaintau tîrșiindu-și cizmele pe pămîntul lipit pe jos.

În spatele meu, o voce șopti destul de tare pentru a fi auzită că pentru nimeni altul în afară de Jim Brewton jurații nu ar fi venit să-și dea verdictul înainte de a fi mîncat. După aceea, primul jurat, Eli Jones, un vlăjgan numai piele și os, răspunse la întrebările pe care judecătorul White le pusese juriului.

— Socotim, vorbi el tărăgănat, că cei care au tras asupra lui Andy Boggs și l-au izgonit de pe terenul pe care dorea să-l înscrie pe numele lui trebuie să fie niște necunoscuți.

Am observat cum chipul sever al judecătorului se înroșise, ca și cînd i-ar fi ajuns la urechi cine știe ce necuviință.

— Acesta nu este un verdict ! preciză el tăios. Cei doi acuzați...

— Oh, pe dracu, sînt nevinovaţi, replică Eli ridicînd din umeri.

Aş fi avut chef să scot strigătul de victorie al apaşilor, în timp ce în spatele meu, un rînd întreg de cowboy începu să bocăne cu cizmele în podea şi să zornăie din pinteni, pînă cînd judecătorul White lovi mînios cu ciocănelul în pupitrul de brad şi ceru primului jurat, care continua să rînjească, să depună în scris un verdict formal, după care ridică şedinţa.

— Acesta este verdictul pe care-l doreai, nu-i aşa, Hal ? mă întrebă Lutie Cameron cu interes, deşi vedeam că privirea nu-i era îndreptată nici spre mine şi nici spre cei doi argaţi achitaţi, ci urmărea mai curînd silueta înaltă a tînărului procuror districtual, care rămăsese crispat pe loc, ca şi cînd ar fi fost zvîrlit din şa.

Nu trecu nici o clipă, şi Lutie îmi făcu semn să mă ridic de pe banca pe care eram aşezaţi. Mă luă apoi de braţ, se strecură printre rîndurile de bănci şi, continuînd să vorbească cu vioiciune tot timpul, trecu dincolo de balustradă, unde se opri lîngă unchiul Jim şi-şi trecu gingaş celălalt braţ pe sub braţul lui, tocmai în momentul cînd Brice Chamberlain reuşise să se reculeagă şi îl felicita înţepat pe Henry McCurtin.

Tînărul procuror districtual, care suferise înfrîngerea, se întoarse după aceea către unchiul Jim.

— Pot să-ţi pun cîteva întrebări pe care n-am avut posibilitatea să ţi le pun în timpul procesului, domnule colonel Brewton ?

Atitudinea îi era curtenitoare, dar vocea avea un ton uşor provocător, iar în ochi îi strălucea o văpaie albastră care capta atenţia noastră, a tuturor celor care rămăseserăm tăcuţi dincolo de balustradă. Fără să aştepte încuviinţarea cerută, Brice Chamberlain continuă :

— Este sau nu adevărat, domnule colonel Brewton, că domeniul dumitale se întinde pe o sută şi mai bine de mile către nord şi cam tot atîta către sud, şi că înspre vest ajunge aproape de hotarul statului Arizona ?

Unchiul Jim îşi înclină uşor capul.

— Este de asemenea adevărat, urmă procurorul ridicînd brusc tonul, că din vastul teritoriu pe care-l controlezi nu stăpîneşti de drept decît cîteva depresiuni în care se găseşte apă şi pe care le-ai înscris fie pe numele dumitale, fie pe numele oamenilor dumitale ? Este adevărat că cea mai mare parte a acestui teritoriu aparţine încă de drept statului ?

— Da, legal aşa este, recunoscu unchiul Jim.

— Cu alte cuvinte, conchise Chamberlain cu vocea tot mai puternică și vibrînd de indignare, este adevărat că acest milion și mai bine de acri, aflat de drept încă în proprietatea statului, este tocmai acel teren de pe care Andrew Boggs, care nu dorea decît 160 de acri ca să-și întemeieze un cămin, a fost izgonit și grav rănit de niște necunoscuți ?

— Nu, domnule procuror, îi replică unchiul Jim, cu glas calm, dar cu fermitate și energie. Andrew Boggs nu a fost izgonit pentru că dorea să se stabilească pe cei 160 acri despre care vorbești dumneata, ci pentru ceea ce avea de gînd să facă cu acel teren.

Eram atît de prins de scînteile care începuseră să sară între cei doi bărbați, ca între cremene și amnar, încît uitasem aproape unde mă aflam. În acel moment, din gloata de cowboy și crescători de vite care se înghesuia dincolo de balustradă se ridică un puternic murmur de aprobare.

Brice Chamberlain nu aruncă nici o privire spre oamenii aceia. Ceva păru totuși că se petrece înapoia ochilor lui albaștri, scăpărători. Întreaga-i atitudine se schimbă brusc. Chipul și vocea îi deveniră deodată atrăgătoare și — așa cum ședea aplecat spre unchiul Jim, ca pentru a-l convinge — o clipă mi se păru pînă și mie că avea un aer modest, aproape simpatic.

— Să lăsăm deoparte acest caz, domnule colonel. Andrew Boggs era de fapt un om singur, fără familie, și curtea și-a dat verdictul. La marginea orașului Salt Fork se află însă alți coloniști, care așteaptă cu toții rezultatul acestui proces. De astă dată nu mai este vorba de bărbați singuri, ci de oameni însoțiți de întreaga lor familie, de la prunci pînă la bunice. Oamenii aceștia și-au părăsit căminele lor din est, au străbătut cu căruțele peste o mie de mile de-a lungul șesurilor, și-au lăsat morții presărați pe tot întinsul dintre Mississippi și Rio Grande — și aceasta cu singurul scop de a-și întemeia un cămin nou pe acest vast teritoriu.

Pe măsură ce pleda cauza coloniștilor, vocea lui Brice Chamberlain devenea tot mai elocventă.

— Acum, cînd ai cîștigat procesul și cînd îți poți îngădui să-ți manifești simpatia și îndurarea, domnule colonel, aș vrea să te întreb în numele acestor familii : le vei lăsa oare să se așeze netulburate pe cîțiva din cei peste un milion de acri care aparțin statului și care formează domeniul dumitale ?

Sub vălul care-i acoperea fața, am văzut ochii blînzi ai lui Lutie Cameron așteptînd plini de speranță răspunsul unchiului Jim. Acesta părea însă că nici n-o vede. Își ridicase dîrz capul, ca

unul din taurii aceia nestăpîniţi care conduc cirezile, cînd simt prezenţa lupului sau a apei.

— Ascultă, Chamberlain, replică el, am toată simpatia pentru coloniştii pionieri care au venit aci riscîndu-şi viaţa lor şi a familiilor printre indieni. Socotesc de asemenea că am destulă îndurare şi faţă de coloniştii care au aşteptat ca regiunea să fie pacificată şi să le ofere oarecare siguranţă, înainte de a cere să fie împropietăriţi pe pămîntul ocupat de cei care au luptat pentru el. Dar, şi acum vocea îi răsuna în sala mică şi tăcută a tribunalului, dacă un colonist îşi alege teren acolo unde cresc ierburile înalte de pe domeniul meu, adică la peste şapte mii de picioare deasupra nivelului mării, şi are de gînd să-l defrişeze, pentru a-şi hrăni familia de pe o bucată de pămînt pe care nu cade destulă ploaie pentru ca recoltele să rodească, el nu face decît să distrugă fără folos iarba care creşte de la sine, ajungînd să tînjească după o picătură de apă şi să-şi hrănească familia ucigîndu-mi vitele, devenind astfel o fiinţă lipsită de demnitate şi o pacoste pentru întreaga regiune ; pentru un astfel de colonist nu am nici simpatie şi nici îndurare !

Ochii îi erau întunecaţi ca smoala, trufaşi şi aroganţi, iar pe chipul său masiv se putea citi o forţă şi o neîndurare care aproape nu cunoşteau margini.

— Şi, ţin să te avertizez, încheie el, că dacă cunosc starea de spirit a cetăţenilor care l-au izgonit pe un netrebnic de teapa lui Boggs, te pot asigura că vor continua să izgonească în acelaşi fel pe orice fermier care ar încerca să le distrugă preria !

Timp de aproape un minut, sau poate chiar mai mult, cei doi bărbaţi se măsurară cu privirile — unul bătrîn dar neînduplecat şi fără cea mai mică urmă de teamă, iar celălalt tînăr, dar palid de emoţie.

— Fusesem prevenit, rosti în cele din urmă Brice Chamberlain cu o voce scăzută dar plină de patimă, să nu deschid nici un fel de acţiune împotriva dumitale sau a oamenilor dumitale. Mi se spusese că nici nu există justiţie, că dumneata eşti stăpîn pe regiunea aceasta şi că nu vei admite niciodată să-ţi împarţi terenurile cu semeni ai dumitale mai puţin norocoşi.

Brice Chamberlain se întoarse apoi scurt pe călcîie şi părăsi sala tribunalului, dar toţi cîţi eram de faţă ne dădeam seama că lucrurile nu aveau să se termine aci. Privirile mi se îndreptară spre Lutie Cameron. Il ţinea încă de braţ pe unchiul Jim, firavă, tăcută, ca împietrită, cu ochii la cei cîţiva colonişti în bluze peticite şi jerpelite, de curînd sosiţi din Missouri, care, înghesuiţi în sala tribunalului, ascultaseră uimiţi discuţia. Cînd pă-

răsi tribunalul însoţită de unchiul Jim, îndreptîndu-se spre hotel pentru a lua masa, am văzut-o cum îşi desprinse crenguţa de flori galbene, pe care cu atîta bucurie şi-o prinsese mai înainte pe piept, şi o aruncă jos.

În după-amiaza aceleiaşi zile, stîngaci şi neştiind ce să fac cu pălăria pe care o ţineam în mînă, am întîrziat cît am putut mai mult înainte de a intra în salonul rezervat doamnelor la hotelul Bursei. Cînd am îndrăznit totuşi să deschid uşa, l-am văzut pe unchiul Jim în picioare, în faţa ferestrei înalte a încăperii. Alături de el, fără văl, cu capul înălţat mîndru în sus, cu penele de la pălărie ridicate provocător şi cochet, Lutie Cameron era o imagine de neuitat în încăperea aceea întunecoasă ca o peşteră, în care o rază subţire de soare cădea asupră-i, în timp ce judecătorul White, în jachetă neagră cu revere late de mătase, citea cu buzele strînse şi dregîndu-şi din cînd în cînd glasul formulele legale de căsătorie, cu care se vedea că nu era prea familiarizat.

Cînd îşi întoarse capul, obrajii ei erau albi ca varul ; nimic altceva nu-i trădă însă emoţia cînd doctorul Reid, care se abţinuse probabil de la băutură toată după-amiaza în cinstea acelui eveniment solemn, se înclină ceremonios în faţa ei ca un gentleman din Virginia, sărutîndu-i mîna şi urîndu-i multă fericire. Iar Henry McCurtin, într-o cămaşă scrobită de o albeaţă imaculată, fără nici o pată de tutun, o întrebă în glumă printre mustăţile cărunte cum de reuşise să prindă în laţ un armăsar atît de sperios.

Lutie şi unchiul Jim mă conduseră apoi la gară, iar ca ultimă imagine o văd încă în picioare, cu braţul întins, fluturînd voios spre mine o batistă — gest la care am refuzat de altfel cu răceală să răspund. Totuşi, tîrziu în noapte, în timp ce locomotiva pufăia din greu printre dealurile din New Mexico, cufundate în întuneric, gîndurile-mi stăruiau la făptura aceea, rămasă undeva în insula înconjurată de ziduri a conacului ranchului, în marea de iarbă pe care o pierdeam.

Capitolul III

MI S-A MAI ÎNTÎMPLAT să urăsc şi alte locuri în viaţă, dar niciodată nu mi-a fost vreunul atît de nesuferit ca liceul din Lexington, unde mă întemniţase femeia care-şi luase rămas bun atît de voios de la mine — cu zidurile-i de cărămidă şi balustradele de piatră purtînd încă urmele alicelor sau gloanţelor, cu iernile geroase cu care nu eram obişnuit, cu soarele care nu-şi arăta chipul săptămîni de-a rîndul şi cu drumul presărat cu grămezi de gunoi şi cenuşă de-a curmezişul rîului Missouri, lat de mai bine de o milă şi acoperit cu un strat ciudat de gheaţă gălbuie.

Cînd se împrimăvără şi streşinile începură să picure cu un răpăit monoton, în timp ce păsări dintre cele mai ciudate ciripeau în arborii uzi din jurul şcolii, gheţurile de pe Missouri se porniră şi

ele deodată cu un muget asurzitor. Am plecat şi eu în dorul lelii, aşa cum spunea unchiul despre toţi cei care-şi pierdeau urma. În după-amiaza aceleiaşi zile, către seară, eram în Kansas City, străduindu-mă să păşesc cu capul sus şi cu spinarea dreaptă şi să nu las să se vadă cît de stînjenit mă simţeam în oraşul acela nou şi neprietenos, în care căruţele şi camioanele huruiau în toate direcţiile pe pavajul de piatră şi unde nimeni nu-mi dădea mai multă atenţie decît unuia din măgăruşii care moţăiau pe străzile acoperite de praf ale cartierului vechi din Salt Fork. Gîndul la străzile acelea liniştite, acoperite de praf şi dormitînd în lumina aurie a soarelui, mi-au trezit mai tare ca niciodată dorul de casă ; dorul acesta deveni însă şi mai năvalnic o jumătate de oră mai tîrziu, cînd, ajuns în obor, am simţit iarăşi în nări mirosul vitelor şi am văzut culorile atît de familiare ale coarnelor lor. Ameninţîndu-mă cu un deget grăsuliu şi tuşind atît de tare încît hălcile obrajilor îi tremurau ca o piftie purpurie, Nicholas Masters, patronul firmei Masters Packing Company, îmi spuse încurcat că, dacă m-ar fi ajutat să ajung acasă, fără îndoială, unchiul Jim n-avea să-i mai vîndă niciodată vreo partidă de juncani.

După ce i-am destăinuit însă că fiinţa care mă ţinea închis ca pe un adevărat prizonier la liceul din Lexington era femeia cu care unchiul meu se

căsătorise și pe care o uram, Nicholas Masters mă privi îngîndurat, așa cum privești pe un prieten vechi aflat la restriște. Iar cînd am plecat de acolo, aveam în buzunar biletul de tren și ceva bani de cheltuială, în schimbul promisiunii solemne că soția unchiului Jim nu avea să afle niciodată cine mă ajutase.

Tot drumul pînă la ranch, călare pe un cal închiriat la grajdul lui Dagget din Salt Fork, la vederea preriei care începuse să înverzească pe lunci, a gîștelor sălbatice de Canada care se ridicau în stoluri de pe întinsul lacurilor, încrucișîndu-se pe cer ca lăncile apașilor, a vitelor care zburdau și zvîrleau din copite și a cailor năpîrliți, simțeam cum crește în mine înverșunarea împotriva femeii care mă ținea departe de toate aceste minuni. Între timp îmi făceam fel de fel de planuri asupra felului cum aveam să mă port față de ea și asupra amabilităților pe care aveam să i le spun.

Am urcat colina prin spatele taberei coloniștilor, ca nu cumva să mă vadă venind, am tăiat vîlceaua și am ieșit drept în spatele casei ; cînd am intrat în bucătărie pe ușa din dos, un bucătar chinez cu înfățișare stranie mă măsură bănuitor din cap pînă-n picioare. La vederea canapelelor ciudate din lemn de brad acoperite cu scoarțe ale indienilor Navajo, care se aflau acum în holul cel mare, privirile mi s-au încruntat, iar cînd m-am uitat mai

atent prin ușa deschisă a încăperii aceleia uriașe, care pînă atunci servise ca adăpost pentru provizii, am constatat cuprins de o furie surdă că mormanele de saci plini cu făină și cu cafea pe care eram obișnuit să le văd acolo dispăruseră, ca și munții de poame uscate, și că abia mai recunoșteam încăperea, cu podeaua acoperită de un covor de Bruxelles, cu draperii grele de un roșu închis atîrnînd la ferestre, cu fotolii și sofale tapisate, înșirate de-a lungul pereților, și cu un pian cu picioarele curbate și cu capacul lustruit, la fel de grațios și de sfidător ca și pianul de la liceul din Lexington.

Toate lucrurile acestea m-au întristat nespus, ca și cînd casa străveche a ranchului, pe care o cunoscusem și o îndrăgisem atîta, ar fi dispărut. Rămăsesem țintuit locului, singur și doborît, cînd deodată făptura fragilă a lui Lutie, care intrase în holul întunecos prin ușa cea mare ce da spre dormitor, mă făcu să mă îndrept. Era ceva mai firavă și mai palidă, dar pînă și pe meleagurile acestea îndepărtate, părul negru îi era aranjat după ultima modă din St. Louis, corsajul strîns îi era împodobit cu o crenguță cu flori roșii proaspăt culeasă și se mișca cu grația și vioiciunea de totdeauna. În cele din urmă mă recunoscu.

— Hal, tu ești ? exclamă ea, aproape țipînd.

Mă cuprinse cu brațele ei tinere și mă strînse, ca și cînd de săptămîni întregi n-ar mai fi văzut

vreo altă ființă omenească. Și în timp ce parfumul ei delicat de violete mă învăluia asemenea unui dulce narcotic, simțeam cum ura pe care o acumulasem împotrivă-i mă părăsea, tot așa cum la Lexington, cu o săptămînă sau două mai devreme, ghețurile porniseră în josul rîului Missouri.

După o clipă mă îndepărtă ținîndu-mă cu brațele întinse, mă măsură din creștet pînă la tălpi și, strîngîndu-mi cu putere mîna, exclamă rîzînd că eram pe cale să devin un flăcău în toată puterea cuvîntului ; apoi, pe nerăsuflate, începu să-mi povestească de cînd nu mai avusese o vizită, că iarna la conac fusese minunată în clima aceea din vest cu cerul veșnic albastru și cu soarele strălucind mereu, că unchiul Jim arăta mai distins ca oricînd ; mă întrebă dacă observasem șirul de arbori pe care, cu prețul a tot felul de șiretlicuri, reușise să-i convingă pe argați să-i planteze pentru a da umbră în timpul verii ; asta cu toate că — după spusele unchiului Jim — era vorba de fapt de o treabă înjositoare, pe care niște adevărați bărbați care-și petreceau viața în șa nu s-ar fi cuvenit niciodată s-o facă. Totuși, aproape la fiecare cuvînt pe care-l rostea, observam că ochii-i negri aveau acea strălucire febrilă care mă izbise încă din prima zi în care o întîlnisem. După un an, cînd, ceva mai matur și cu cîțiva centimetri mai înalt, am venit din nou acasă în vacanță, aceeași strălucire ciudată îi

stăruia în ochi, deși de astă dată salonul vuia de rîsetele și conversația oaspeților. Curînd aveam să observ, de altfel, că erau rare zilele în care să nu fi fost musafiri, fie la dejun, fie peste noapte și că unii dintre ei rămîneau chiar cîte o săptămînă întreagă la conac.

Doamnele își petreceau timpul brodînd sau croșetînd, bărbații jucau cărți iar alteori cîntau cu toții, și păreau oricînd gata de orice escapadă, afară de una singură : aceea de a ieși călare ca să asiste la adunatul vitelor, de la care Lutie găsea totdeauna cele mai năstrușnice pretexte să se eschiveze.

Dintre oaspeți îmi amintesc încă de proprietarii domeniului „Bar 44", niște englezi pasionați de sport ; de cei cîțiva ofițeri de la Fort Ewing, mari amatori de dans ; de soții Falconer, totdeauna bine dispuși ; de familia Netherwood, o pereche plină de morgă, al cărei nume Lutie se amuza să-l prelungească ori de cîte ori îl pronunța ; mai erau și alți oaspeți din Santa Fe, sau din Albuquerque, apoi judecătorul White însoțit de Brice Chamberlain, care se opreau la ranch cu prilejul deplasărilor pe care tribunalul le făcea în districtul aflat sub jurisdicția lor.

M-aș fi înșelat însă dacă aș fi socotit că unchiului Jim nu-i erau pe plac aceste vizite. Cît era

ziua de lungă străbătea călare domeniul de-a lungul şi de-a latul, cu aceeaşi energie ca pe vremuri, dar probabil că i se părea — ca şi mie de altfel — că era ceva ce aducea cu miracolul să păşească din noaptea întunecată în casa luminată, să schimbe şaua tare cu un fotoliu tapisat şi să treacă din preria rece acoperită de vegetaţia-i aspră în încăperile calde, izolate de lumea din afară prin perdelele lor grele, unde Lutie îl întîmpina într-o rochie de mătase decoltată, cu lumînări aprinse peste tot ca într-o catedrală, cu masa imaculată încărcată de argintărie strălucitoare, în atmosfera molatică a oaspeţilor care flecăreau şi se amuzau în jurul cinei sale îmbelşugate.

Cînd îşi făcea intrarea, unchiul Jim se înclina cu o mîndră curtenie în faţa fiecăruia din oaspeţi. După aceea nu-l mai auzeai însă decît rareori schimbînd cîte o vorbă cu cineva ; prefera să stea tăcut, cu o privire uşor absentă pe fizionomia-i aspră, ochii-i trufaşi îmblînzindu-se puţin doar cît timp o urmărea ori o asculta pe soţia sa. În schimb, indiferent cine era de faţă şi oricît de numeroşi ar fi fost comesenii, Lutie era în permanenţă ca o flacără pură şi neogoită, care lumina totul în juru-i, cînd ridicîndu-şi capul pentru a asculta prevenitor şi atent pe vreunul din oaspeţi, cînd întreţinînd ea însăşi conversaţia cu accentu-i atît de deosebit, cînd izbucnind într-un rîs

de soprană care nu se mai sfîrşea şi care provoca explozii irezistibile de voioşie, cînd lăsîndu-şi degetele încărcate de inele să alunece înaripate peste clapele albe ale pianului, în lumina blîndă o lămpii de porţelan aşezată pe un piedestal de marmură revărsîndu-i-se aurie pe părul întunecat.

Lutie nu se oprea niciodată din agitaţia aceasta, nici măcar pentru o singură clipă. Cînd priveam cu cîtă vioiciune mîinile-i albe răspundeau cu gesturile cele mai extatice domnilor aşezaţi în stînga sau în dreapta ei pe divanul negru tapisat, aveam sentimentul că fiinţa aceasta nu dormea niciodată şi că, stimulată de prezenţa unor prieteni cu care să aibă afinităţi, ar fi fost în stare să rămînă zi şi noapte în starea aceea de efervescenţă.

Sigur este că de cîte ori pleca în oraş cu echipajul tras de trăpaşi murgi şi-şi petrecea noaptea la familiile Netherwood sau Holderness, ambele înrudite cu Brice Chamberlain, Lutie rămînea la fel de fără astîmpăr. O dată sau de două ori, conducînd-o chiar eu, am văzut că de îndată ce treceam de perdeaua deasă de plopi şi tamarişti, se pornea să vorbească fără oprire, întorcîndu-şi faţa ca şi cînd ar fi încercat să-şi ferească privirile de vederea mării aceleia nesfîrşite de iarbă, ca din faţa unei năpaste, încît aş fi putut jura că nu văzuse niciodată un călăreţ luîndu-se la întrecere cu o căruţă, sau vreo antilopă rătăcită printre ci-

rezile de vite. Pînă la urmă mi s-a părut că înțeleg de ce-și dorise atît de mult perdeaua aceea de plopi și tamariști, plantată în cu totul alt scop decît acela de a da umbră vara.

În ziua cînd s-a însurat Holman, și cînd Lutie apăruse cu părul pudrat cu praf de diamant, am auzit-o pe doamna Netherwood spunîndu-i plină de îngăduință judecătorului White :

— O să se potolească ea cînd or veni copiii, ai să vezi dumneata !

Capitolul IV

ȘI ÎNTR-ADEVĂR, copiii începură să sosească la scurt timp după aceea. De cîte ori veneam în vacanță dădeam de ei, de fiecare dată încă unul, în vastul dormitor din partea din față a conacului ; primul, o fetiță dolofană care gungurea într-una, cu ochii negri ca mura și care la naștere nu avea aproape nici un fir de păr pe cap ; al doilea, un băiețel încruntat, cu părul negru și cu ochii ca smoala, iar al treilea — tot un băiețel — cu ochii de un albastru uimitor de luminos și cu părul bălai atît de mătăsos, încît răsuflarea mea i-l zbîrlea și-l făcea să fluture ca un fulg.

Cu toate acestea, nici eu și nici nimeni altul n-ar fi putut surprinde vreo schimbare la Lutie. Cînd m-am aflat în fața primului copil în leagăn, am socotit că se cuvenea să-i spun de aci înainte

„mătuşă Lutie", dar ea mi-o interzise categoric.

— Să nu cumva să mai îndrăzneşti vreodată să-mi spui astfel, Hal ! Niciodată n-am să îmbătrînesc atît încît să ajung mătuşa cuiva.

Hetty, negresa care îngrijea de copii, începuse să rîdă arătîndu-şi dinţii albi. Şi după ce născu pe cel de al doilea copil, Lutie rămase aceeaşi făptură zveltă, plină de viaţă şi de pasiune, iar pe tenul ei alb şi fin nu se zărea urmă de rid. Iar la cîteva zile numai după ce născu pe cel de al treilea, în holul imens al conacului de la domeniul „Bar 44" dansă cu Brice Chamberlain opt din cele zece cadriluri şi valsuri.

Acesta venea acum destul de des în vizită la conac, ceea ce nu prea era pe placul meu ; indiferent dacă unchiul Jim era acasă sau nu, el apărea, însoţit de obicei de verişoara sa, tînăra şi blonda doamnă Holderness. Între timp administraţia din Washington se schimbase de mult şi, o dată cu ea, mandatele de judecător şi de procuror ale lui White şi Chamberlain luaseră şi ele sfîrşit. Chamberlain îşi deschisese un birou avocaţial în piaţa plină de praf din centrul oraşului Salt Fork, chiar lîngă salonul de dans al lui Gidding şi, ca să-şi asigure veniturile necesare, se specializase în punerea în regulă a titlurilor de proprietate pentru uriaşele întinderi de teren concesionate de stat, iar din pasiune se ocupa cu

întocmirea şi urmărirea cererilor de împroprietărire ale noilor colonişti.

Unchiul Jim îi acorda puţină atenţie, în timp ce acesta se purta faţă de el cu o politeţe fără greş. De mai multe ori, însă, pe cînd unchiul Jim se gîndea distrat la cine ştie ce, îl surprindeam pe Chamberlain măsurîndu-l cu ochii-i albaştri, ca şi cînd ar fi vrut să-i spună : „Dumneata aparţii acum generaţiei vechi. Timpul acestei generaţii a trecut. De aci înainte noi — şi nu dumneavoastră — vom conduce destinele ţării acesteia." Faţă de Lutie el se exprima fără înconjur şi plin de patos : „Civilizaţia înaintează rapid spre vest. În curînd ea va ajunge pînă aici. Şi o dată sosită, toată preria aceasta roditoare din jurul conacului vostru va fi presărată cu ferme şi şcoli."

Nici eu nu atribuiam spuselor sale mai multă importanţă decît unchiul Jim. Totuşi, ducîndu-mă o dată să-i înmînez cu multă răceală o invitaţie la cină, am observat că biroul îi era încărcat de vrafuri înalte de hărţi ale districtului pe hîrtie semitransparentă, precum şi de mormane de scrisori primite de la sute de locuitori din est dornici să obţină pămînt, cărora el le transmisese circulări, ceea ce mărturisesc, mă întristase şi mă tulburase.

Cînd administraţia din Washington se schimbă din nou, mă aflam la colegiul din St. Louis. Mă

pregăteam tocmai să plec acasă în vacanţă, cînd am citit cu satisfacţie într-un ziar din Salt Fork, care apărea în engleză şi spaniolă, că Brice Chamberlain era pe cale să-şi închidă biroul avocaţial cedîndu-i toate cauzele avocatului Archie Meade, şi că urma să se stabilească la Denver, unde i se oferise postul de procuror federal. Două săptămîni mai tîrziu, cînd l-am întîlnit încă la Salt Fork, privirile mi s-au întunecat brusc la vederea siluetei sale care tocmai traversa piaţa prăfuită, cu mersu-i sigur al oamenilor cu picioare lungi, îmbrăcat impecabil ca de obicei, într-un veston încheiat pînă la gît după moda din est şi în cap cu o pălărie gri-argintie cu boruri mari, după cum se purtau în vest.

Cînd m-am întors, am dat de Henry McCurtin, puţin mai gras, cu mişcările ceva mai lente şi cu mustăţile-i lăsate pe oală mai încărunţite ; era oprit în loc şi îl măsura pe Chamberlain cu privirea de nepătruns a ochilor săi adînc îngropaţi în grăsimea feţei.

— Îţi pare bine şi dumitale că pleacă ? l-am întrebat în timp ce ne strîngeam mîinile.

— Nu-s chiar atît de sigur, Hal, nu-s sigur de loc. Oraşul vuieşte de zvonuri, mormăi el.

Apoi, ca şi cum s-ar fi temut să nu fi spus prea mult, se întoarse şi se îndepărtă cu paşi greoi.

Pentru prima dată începeam să înţeleg unele lucruri care nu se spuneau, şi anume că în valurile acelea ale colinelor nisipoase care coborau spre oraş se ascundea ameninţarea abia schiţată a unei furtuni viitoare. Iar cînd mi-am întors privirile înapoi, am văzut că ţarcul din piaţă era ticsit de coviltirele albe, înghesuite, ale căruţelor de colonişti sosiţi acolo din peste o duzină de porturi din est. Abia acum îmi aminteam de toate convoaiele de căruţe pe care le văzusem de la fereastra trenului, în timp ce traversam statul Kansas şi trecătoarea Raton.

În ziua următoare, cînd am ajuns la ranch, mi s-a părut că niciodată Lutie nu fusese mai plină de strălucire şi de viaţă, cu obrajii îmbujoraţi şi cu ochii scînteind febril, aproape orbitori. Întreaga după-amiază îmi povesti fără întrerupere tot felul de nimicuri amuzante, cînd pe tonul cald, sincer şi intim al unei surori mai mari, cînd linguşindu-mă ori cicălindu-mă, în timp ce copiii se rostogoleau pe sub scaune, mi se căţărau pe umeri ori se jucau cu ceasul meu cel nou cu lanţ de argint.

De obicei Lutie se purta faţă de ei cu condescendenţa unei doamne care, din amabilitate, acceptase să le fie naşă. În seara aceea, însă, spre uşoara mea surprindere, o anunţă pe Hetty negresa că-i va culca ea însăşi. Rămăsesem tăcut în pragul uşii şi

contemplam de acolo scena aceea de familie: gravă dar în același timp tandră. Lutie se amuza să-l ciupească pe micul Jimmy de piciorușele și brațele pistruiate, spunea de pieptărașul pe care-l purta Sarah Beth, că e un corset care-i stînjenește mișcările, ori se încrunta cu o prefăcută severitate la vederea pielii albe și delicate a lui Brock, pe care — spunea ea — Dumnezeu îl sortise de fapt să fie fetiță. Între timp, cu mîinile-i albe îi ajuta pe copii să-și scoată îmbrăcămintea și să-și tragă peste cap cămășile de noapte de muslină, atît de lungi încît, cînd îngenuncheară pe blana cafenie de oaie din fața patului ca să-și facă rugăciunea, le acoperiră cu totul picioarele.

Cînd ne-am întors în salon, am văzut-o pe Lutie înfiorîndu-se și m-am uitat lung la ea, pînă ce sări deodată la mine ca o tigroaică.

— De ce te uiți așa la mine, Hal? Am îmbătrînit cumva? Arăt prost? Ce-ai observat la mine? Am pungi sub ochi?

Am mințit-o spunîndu-i că nu observasem nimic deosebit, și că — ceea ce era adevărat — din ziua cînd o întîmpinasem prima dată în gara din Salt Fork, anii abia trecuseră peste ea — vorbe la auzul cărora Lutie redeveni pe dată ființa plină de strălucire pe care o cunoșteam.

În timpul nopții mi s-a părut că cineva se agita într-una prin dormitorul cel mare, iar cînd

m-am deșteptat — o dată cu soarele care se ridica roșu peste prerie — persoana aceea care nu închisese ochii toată noaptea tot mai continua să umble prin cameră.

Toată ziua n-am dat ochii cu Lutie, decît cîteva minute la micul dejun și la prînz. Aveam de gînd să ies călare, ca de obicei, ca să particip la adunatul vitelor, dar ceva în privirea ei m-a făcut să nu plec. Toată după-amiaza am auzit-o umblînd misterios încoace și încolo prin dormitor. Către orele șase zăceam întins în hol pe divanul tapisat care te îmbia grozav la somn, cu ochii ațintiți la grinzile masive de brad din plafon, cînd am auzit deodată foșnet de fuste. Cînd am întors capul, Lutie era în picioare lîngă mine.

— Acum ești aproape bărbat în toată firea, Hal, începu ea. Ai fost și la St. Louis, și la Kansas City, și ai început să cunoști viața și lumea. De aceea mă vei înțelege, sper, dacă-ți voi spune că am luat hotărîrea să plec de-aci.

Cînd mi-am ridicat privirile, flacăra ochilor ei strălucea aproape orbitor. Fără să se oprească, Lutie urmă:

— Fug — poate că așa ai să spui, Hal. Lumea așa va spune. Că fug. Că-l părăsesc definitiv pe unchiul tău. Da, plec de aci mîine dimineața și nu mă voi reîntoarce niciodată.

Am sărit în picioare uluit. Auzisem de unele soții care-și părăsiseră bărbații, dar ca Lutie să renunțe la unchiul Jim și la situația ei în reședința aceea somptuoasă mi se părea de neconceput. Îmi spuneam tocmai că unchiul Jim nici măcar nu se întorsese de la adunatul cirezilor de vite, care pe domeniul nostru dura din primăvară pînă în toamnă, și probabil că Lutie îmi ghici în ochi gîndul.

— Oh ! Să nu crezi cumva că plec fără știrea lui, Hal, mă asigură ea. I-am spus-o de aproape o lună, cînd au sosit în Salt Fork primele căruțe cu emigranți. I-am spus că nu mai am puterea să rezist încă un an. Pur și simplu, nu mai pot îndura să văd cum îi izgonesc sau chiar îi ucid uneori, cum s-a întîmplat anul trecut cu nenorocitul acela de colonist din Louisiana care a tras în ei. E adevărat că era un om de nimic, dar avea nevastă și șase sau șapte copii. În ceea ce mă privește, totul s-a terminat, în afară de faptul că trebuie să smulg rădăcinile pe care le-am prins aci.

— Dar ce se va întîmpla cu Jimmy, cu Brock, cu Sarah Beth ? am întrebat-o eu bîlbîindu-mă.

Pentru prima dată fața lui Lutie, albă ca varul, luă o expresie dură.

— De cîte ori n-am discutat asta cu el, Hal ! Cred că de o mie de ori. Îl știi cum e. Își închipuie că mă va putea împiedica să plec, reținîndu-mi copiii. Nimic însă nu mă mai poate opri. Avocatul meu spune că n-am dreptul să-i iau cu mine. Va trebui să lupt pentru ei după ce voi fi plecat de-aci. După ce ne vom fi stabilit undeva. Dar nici un juriu — chiar dacă ar fi format numai din mexicani — nu va putea ține trei copii departe de mama lor.

O vorbă care se strecurase printre spusele ei mă tulburase.

— Pleci cu cineva ? m-am trezit întrebînd-o glacial.

Obrajii ei ușor ofiliți părură deodată neobișnuit de calzi, ca niște petale proaspete, și într-o clipă Lutie arătă din nou ca o floare cu rădăcinile adînc înfipte în pămîntul rodnic și umed — o floare în care forța misterioasă pe care o numim viață pulsa puternic.

— Chiar dacă n-aș fi știut-o pînă acum, Hal, în clipa asta mi-aș fi dat seama că ești din același sînge cu unchiul tău. Îmi pui exact aceleași întrebări ca și el. Dar nu vei afla nici tu mai mult decît i-am spus lui. Iată-l că sosește. Hal, te rog, nu pleca tocmai acum, mă imploră ea văzînd că mă ridicasem țeapăn în picioare.

Degetele fine ale lui Lutie îmi prinseră cu putere brațul.

— Ai să reușești poate să spargi gheața dintre noi. Și n-are nici un rost să iei aerul ăsta înspăimîntat din cauza mea, băiete!

O expresie radioasă de nestrămutată hotărîre îi apăruse pe față.

— Doar nu sînt pe moarte, gata să fiu pusă în coșciug. Acolo unde mă duc, e viață, Hal ; sînt baluri și teatre, bulevarde umbrite și magazine cu ultimele noutăți, iar lumea iese în fiecare zi la plimbare prin parcuri.

Se auzea acum clar zgomot de copite. Cînd m-am întors, l-am văzut prin ferestrele tăiate în zidurile groase pe unchiul Jim, sosind călare acasă, ținîndu-se țeapăn în șa ca totdeauna, cu brațul drept strîns lipit de corp și cu degetul mare pe marginea din spate a șeii, după obiceiul pe care-l luase de cînd era soldat și pe care nu-l mai părăsise niciodată. Aproape imediat, zgomotul cizmelor și al pintenilor răsună în hol, și el își făcu neîntîrziat apariția. Contrar temerilor mele, nu-l văzusem niciodată atît de calm. Lutie îi întinse obrazul ca să i-l sărute ca de obicei, și începu să-i spună cîteva din pățaniile mele de la colegiu pe care i le povestisem mai devreme, în timp ce el îmi strînse mîna și mă întrebă dacă luasem legătură cu Nicholas Masters, așa cum îmi scrisese. Domnea o atmosferă ciudată, în care timpul și graba păreau suspendate, ca și cum nu se

întîmplase nimic și nu avea să se întîmple nimic. Numai cînd mi-am ascuțit atenția ca să-mi dau seama dacă Lutie îmi spusese adevărul, am simțit în aer filamentele fine ale unei tensiuni asemănătoare curenților invizibili despre care se povestește că fac să se ridice părul lupilor, înainte de căderea trăsnetelor care însoțesc furtunile de august.

— Cina e servită, doamnă Brewton, anunță stoic Jeff Calder, bătrînul bucătar de pe vremuri, care-l înlocuise de mult pe bucătarul chinez al conacului.

Aș fi dat oricît să fi putut lipsi în seara aceea din sufrageria încărcată de argintărie masivă. Unchiul Jim mînca tăcut și grav, în timp ce Lutie se străduia singură să întrețină conversația, cu o veselie pe care o forța aproape pînă la ultima limită. Tot timpul vedeam însă cum privirile-i plecate evitau să se uite pe fereastră.

În seara aceea copiii mîncaseră mai devreme ca de obicei și se aflau acum în curte, unde, ajutați de Hetty negresa, se cățăraseră toți trei pe spinarea lui Old Cherry, un biet căluț abia ceva mai înalt ca un ponei. Jimmy era în față, după el Sarah Beth care avea acum 6—7 anișori, iar în spatele ei Brock, toți ținînd strîns frîul. Peste ochii căluțului — o iapă blîndă și bătrînă pe care nici n-o mai potcoveau — era legată o bandă lată de pînză de sac. Iapa șezuse nemișcată pînă

cînd, tot urlînd și îmboldind-o, Jimmy o făcu să recapete viață, să înceapă să sară și să dea din picioare, astfel încît cei trei copii se rostogoliră unul după altul în iarbă scoțînd chiote de fericire.

Nici eu nu mă puteam uita la copii în seara aceea și-mi făceam în ascuns planul ca, de îndată ce se va întuneca, să pun șaua pe unul din caii obișnuiți să umble noaptea și să plec la tabăra de la Izvorul cu Plopi, unde mă gîndeam să rămîn pînă cînd totul se va fi terminat. Dar, înainte de a se ridica de la masă, Lutie îmi aruncă o privire enigmatică, așa cum obișnuia uneori.

— Dacă nu te mai văd astă-seară, Hal, mi se adresă ea, aș putea să te rog să mă conduci mîine dimineața la Salt Fork ?

Unchiul Jim șezuse pînă atunci calm pe scaunul său, așteptînd ca stăpîna casei să dea semnalul de ridicare de la masă ; curtenia plină de deferență pe care o avusese totdeauna față de Lutie îi îndulcea și acum chipul. Deodată el își înălță capul, cu gestul unui armăsar sălbatic cînd se simte atacat, iar în ochii negri i se aprinse o văpaie trădînd voința și forța.

— Hal o să-ți ducă bagajele cu bihunca. Pe tine, te conduc eu la gară, Lutie, rosti el semeț.

— Îți mulțumesc, colonele Brewton, îi răspunse ea.

În momentul cînd se ridică, am observat că obrajii lui Lutie căpătaseră o paloare neobișnuită. Iar cîteva clipe mai tîrziu, pe cînd traversam holul ca să ies în verandă, am văzut-o în dormitorul uriaș stînd în picioare încremenită, cu spatele întors la cele două pistoale ale căror mînere de fildeș ieșeau din centura înnegrită de sudoare agățată în cuierul înalt de alamă, la care copiii nu puteau ajunge cu mîna.

Capitolul V

ÎN NOAPTEA ACEEA am rămas multă vreme treaz în patul de fier care fusese pe vremuri al unchiului Jim, ascultînd cum din timp în timp, de undeva de departe, din cine știe ce vîlcea întunecoasă unde nu pătrundea decît lumina stelelor, se auzea mugetul slab al unui vițel chemîndu-și mama. Iar într-un tîrziu, cînd am adormit, am visat că ceva — un lucru de o frumusețe tainică — părăsise clădirea masivă a conacului, așa cum viața părăsește sămînța plantelor de prerie cînd le dă colțul, și că pe locul pe care se afla conacul nu mai rămăseseră decît zidurile netencuite de cărămidă nearsă, ridicîndu-se golașe din temelii. Și peste tot în jurul conacului visam că se stîrnise o furtună care nu se mai sfîrșea, acoperind cu nisip urmele coyoților și ale șopîrlelor,

suflînd printre tufele de vibora și presărînd cu nisip toate ungherele, ca o zăpadă spulberată, încît părea că tot pămîntul începuse dintr-o dată să se miște, prefăcut parcă în propria-i nălucă, agitată și cenușie, care încerca cu disperare să ajungă la sînul plin și robust al preriei, rodnic ca sînul unei femei și îmbelșugat în lapte și miere, așa cum îl știam în realitate.

La primele semne ale dimineții, eram în picioare ; m-am îmbrăcat și mi-am tras în grabă cizmele pe întuneric, mi-am băut cafeaua în bucătărie, ca să nu fiu de față la micul dejun, și apoi, încă sub lumina stelelor, am dat o mînă de ajutor la înhămatul cailor. Cînd m-am întors în holul cel mare, încăperea încă întunecată era luminată de lumînări. Am văzut-o pe Lutie ca într-un tablou căruia ușa îi servea drept ramă, îmbrăcată de drum, cu pălăria pe cap și cu mănușile în mîini, în timp ce copiii se învîrteau toți trei în jurul ei, somnoroși, în cămăși de noapte. Am auzit-o apoi făgăduindu-le, cu vocea-i cristalină plină de farmec și de haz cu care le vorbea întotdeauna, că aveau să se revadă cît de curînd, și că aveau să capete fiecare daruri, bineînțeles dacă Hetty negresa avea să-i spună că în lipsa ei băieții se purtaseră ca niște mici gentlemeni, iar Sarah Beth ca o micuță doamnă.

Bătrînul Jeff mă ajută să urc bagajele în bihunca ce se încovoie sub greutatea lor. Puțin mai tîrziu, în lumina vag albăstruie a zorilor, apăru și Lutie — o siluetă zveltă, aproape aeriană, răspunzînd gesturilor de rămas bun ale copiilor, mai înainte ca unchiul Jim s-o ajute să se urce în cabrioletă. Pînă cînd caii porniră, ea le mai făcu încă semne de adio. Și-apoi, de undeva de dincolo de izvorul din vale, i-am auzit pentru ultima dată vocea cristalină de soprană desprinzîndu-se din tropotul copitelor și din huruitul roților, ca sunetul nespus de dulce și de nostalgic al unui clopoțel îndepărtat.

Pînă în ultimul moment bătrînul Jeff rămăsese rezemat de una din roțile bihuncei ; ca de obicei nu scotea nici o vorbă, dar îl auzeam cum trăgea nervos și cu putere din pipă. Cînd ultimele sunete ale cabrioletei se pierdură în aerul rece al nopții, intră amărît în casă, la fel de tăcut ; m-am urcat în bihuncă și caii, fără să mai aștepte să-i îndemn, o porniră neîntîrziat pe urmele cabrioletei.

Unui nou venit pe meleagurile noastre din sud-vest, zilele i se par toate la fel, cu același cer albastru, cu lumina soarelui neschimbată și cu valurile de arșiță care se ridică neîncetat de pe prerie. După ce trece un an, învață însă să distingă nuanțe pe care poate niciodată nu le-ar fi observat pe un cer mai agitat ; chiar dacă o zi

atmosfera este relativ clară, la un moment dat, în timpul nopții — fără să plouă sau să se înnoureze — un soi de ceață misterioasă venită de pe întinderile pustii acoperă cerul. În dimineața următoare, atmosfera este însă mult mai limpede decît cu o zi înainte, de parcă ar fi fost proaspăt spălată de ploaie sau de furtună.

O asemenea dimineață, cu aerul limpede ca cristalul, era aceea în care am transportat bagajele lui Lutie la Salt Fork ; la pornire caii și bihunca înaintau încă în lumina tremurîndă a luceafărului de dimineață, apoi printr-un clar-obscur verde catifelat, ceva între lumina stelelor și a soarelui, ca să mă pomenesc în clipa următoare în lumina purpurie a zorilor revărsîndu-se ca vinul peste prerie, cu atîta intensitate încît mi se părea că la fiecare răsuflare îi simt parfumul și că pînă și vitele ce pășteau nepăsătoare pe marginea drumului își ridică în sus capetele pentru a o privi. Iar cînd, pînă la urmă, soarele incendie pămîntul cu razele sale, am văzut o ciurdă de antilope alergînd spre cabrioleta din față — un val ruginiu de culoarea algelor marine — săltînd și coborînd peste întinderea unduită de iarbă ; din cînd în cînd se speriau, și atunci o mie de crupe albe apăreau deodată privirii, ca spuma care s-ar fi format dacă valul lat al preriei s-ar

fi spart de o stîncă invizibilă aflată undeva pe suprafaţa mării agitate.

Cît timp am străbătut preria, ar fi fost de ajuns să întind mîna ca să ating tufele parfumate de izmă care începuseră să înflorească de o parte şi de alta a drumului. Pentru mine nu mai exista însă pe lume nici o altă mireasmă, în afara parfumului de violete pe care-l răspîndeau bagajele lui Lutie. Nu mai vedeam altceva decît dîra slabă şi îndepărtată de fum negru care se înălţa spre cer, abia mai groasă în aerul acela nemărginit decît o pată estompată, dar aruncîndu-şi umbra asupra bihuncii şi asupra drumului. Cînd, în sfîrşit, ajunserăm pe creasta colinelor nisipoase, de unde, jos, în valea răcoroasă a fluviului, se vedeau plopii umbroşi, soarele îmi ardea ceafa ca un fier roşu. Caii obosiţi înotau prin praful fin de pe drumul nesfîrşit ce ducea spre gară. Acolo, şeful gării, cu obrajii săi roşii, se năpusti afară să asiste el însuşi la descărcarea geamantanelor lui Lutie în căruciorul de bagaje protejat cu bare de oţel care se deplasa pe două roţi ca o roabă, la fel de puţin stabil ca şi bihunca.

După ce operaţia aceasta luă sfîrşit, m-am uitat în jur şi am constatat cu uşurare că în gară totul era normal, ca în orice altă zi. Prin uşa deschisă a sălii de aşteptare se vedeau mai multe grupuri de călători, cîţiva pierde-vară se distrau zvîrlind de

la distanţă bricegele în aşa fel încît vîrful să li se înfigă în scîndurile peronului, iar în apropierea şinelor Lutie era înconjurată de un grup de prieteni care rîdeau şi discutau ca de obicei, urîndu-i şedere plăcută la St. Louis şi promiţîndu-i cele mai felurite distracţii la întoarcere. În aer plutea mirosul plăcut şi liniştitor al traverselor noi încinse de soare şi se auzea behăitul monoton al unei turme de miei închise în ţarcurile proaspăt văruite ; în apropiere, un nor alb de praf se ridica dintr-un vagon plin cu saci de făină pe care un muncitor îi descărca într-o căruţă.

După ce i-am văzut pe avocaţii Henry McCurtin şi Archie Meade, discutînd încet şi cu un aer grav de partea cealaltă a căruciorului de bagaje, mi-am dat încetul cu încetul seama că lucrurile nu erau de fapt chiar aşa de calme cum păreau. Uitîndu-mă mai atent în jur, am observat într-adevăr că toţi acei pierde-vară se uitau pe furiş pe sub sprîncene şi că în uşa sălii de aşteptare cîţiva călători vorbeau pe şoptite.

Eram sigur acum că prietenii lui Lutie, cu aerul lor aparent nepăsător, jucau toţi cu disperare o comedie şi că, la fel cu mine, nici unul nu credea că ea pleca la St. Louis. Cînd am trecut prin faţa lor, şovăielnic şi prefăcîndu-mă că nu bag nimic în seamă, am observat cum, cu toată veselia simulată pe care o afişa, gulerul înalt de dantelă

din jurul gîtului lui Lutie părea o ramură cu flori palide tresărind la fiecare pulsaţie a sîngelui, în timp ce vinele de pe mîna unchiului Jim erau umflate ca dîrele albastre şi întortocheate încărcate de tensiune pe care fulgerul le desenează pe cer. Acum n-aş mai fi putut pleca de acolo, chiar dacă aş fi vrut. Observasem că vestonul cenuşiu de postav moale pe care-l purta unchiul Jim ascundea un obiect înfricoşător şi simţeam cum o patimă de nestăvilit, asemănătoare focurilor înconjurate de fum negru care mistuie preria, ardea în ochii-i întunecaţi. Din grupul de pierde-vară cîţiva se ridicaseră în picioare umezindu-şi buzele. Urmărindu-le privirile, am văzut în susul străzii silueta zveltă, imposibil de confundat a lui Brice Chamberlain, care, într-un costum nou, ieşise din clădirea hotelului Bursei şi se oprise o clipă pe treptele înalte de piatră, urmat de un mexican cu două valize. Apoi cele două siluete care se apropiau de noi dispărură printre căruţele acoperite cu coviltire ale emigranţilor.

Partea II

COLONELUL

Capitolul VI

SÎNT IMAGINI APROAPE șterse acum din memoria mea, pe care nu credeam să le uit vreodată : așa, de pildă, unduirea cîte unui brîu galben de nisip în masa neagră de bazalt, felul cum se plecau ierburile înalte sub mîngîierea vîntului de iunie, ori luciul înșelător al cenușii plantelor arse, care te făceau să te crezi în fața unei zăpezi căzute din senin pe deșertul șesurilor întinse. Dar scena aceea petrecută la Salt Fork acum aproape cincizeci de ani, în umbra colinelor nisipoase, îmi apare și acum în fața ochilor la fel de vie și nimic n-ar putea-o șterge.

Parcă văd și azi clădirea scundă de cărămidă roșie și pompa turnului de apă din gară, înțărcuită de funii vechi bătute în cuie pe țăruși. De undeva, din valea lui Rio Grande, aud parcă flu-

ieratul trenului ce se îndrepta spre est și care urma s-o ducă pentru totdeauna de acolo pe Lutie, în timp ce poate în urechile ei behăitul mieilor închiși în țarcurile de expediție suna aproape ca vocile micuților Jimmy, Brock și Sarah Beth, strigînd-o peste întinsul celor aproape cincizeci de mile de prerie. Și parcă simt și patima îndelung stăpînită, care izbucnea acum cu violență, a unchiului Jim, așteptînd pe loc cu revolverul prins de centiron sub vestonul de postav cenușiu, în timp ce bărbatul pe care Lutie refuzase să-l numească, dar care ne era cunoscut tuturor, se îndrepta spre noi la distanță de numai cîteva zeci de metri, undeva dincolo de norul de praf ce se ridica din tabăra emigranților. Cîțiva oameni erau cățărați pe acoperișul plat al magazinului de lînă și de pielărie, și cu toate că acum căruța era încărcată pînă la refuz cu o piramidă înaltă de saci, hamalul care descărca vagonul de făină nu se grăbea cîtuși de puțin s-o urnească din loc. Deasupra gardului găurit de gloanțe din jurul depozitului Kingman Mercantile se vedeau înșirate capetele funcționarilor, privind cu toții spre piață. Și în același moment l-am văzut pe tînărul avocat Archie Meade depărtîndu-se de Henry McCurtin ; părea tulburat, ca și cînd n-ar fi putut suporta să vadă ce i s-ar fi putut întîmpla prietenului său.

Trenul trecu fluierînd pe lîngă cele cîteva mici ranchuri înșirate de-a lungul fluviului și apoi pe lîngă păduricea de plopi, unde, în după-amiezile de vară, băieții din oraș se jucau de-a bandiții.

Mi-am dat seama că în mulțimea amuțită erau și unii care se străduiau să nu privească în susul străzii, dar era limpede că toți așteptau încordați ca, din clipă în clipă, să apară pălăria argintie cu boruri late și costumul cafeniu după moda din est ale lui Brice Chamberlain.

Numai Lutie nu voia să stea liniștită ci, stăpînită de o veselie ce se apropia de incoerență, se agita într-una luîndu-și rămas bun de la prieteni, surîzînd unuia, aruncînd cîteva cuvinte altuia, strîngînd-o în brațe pe Myra Netherwood, ori sărutînd în grabă obrajii Corei Holderness, în timp ce mîinile i se mișcau într-una încoace și încolo ca niște șoimi albi prinși în laț.

Cîteva doamne plîngeau, dar cînd Lutie se întoarse să-și ia rămas bun de la mine, am rămas mut ca o stană de piatră, străduindu-mă să ascund tot ce simțeam.

— Îți mulțumesc că mi-ai adus bagajele, Hal, mi se adresă ea senină, deși, cînd mă sărută și cînd prafumul de violete mă învălui din nou, îmi murmură la ureche : Și, te rog, spune-le lucruri bune copiilor despre mine, Hal, pînă voi trimite să-i ia !

Între timp, fără ca Brice Chamberlain să fi apărut, trenul intră în gară, însoțit de fumul negru ce ieșea din coșul locomotivei, iar femeile din tren se uitau pline de curiozitate cum Lutie se urcă în vagon, în foșnetul fustelor de mătase. Unchiul Jim îi dusese chiar el valizele în vagonul de clasa I, și acum o puteam vedea la fereastra deschisă, sporovăind plină de grație și zîmbind prietenilor de pe peronul de scînduri, cu vocea-i modulată, limpede și atît de fermecătoare, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic și nici n-ar fi putut să se întîmple, și ca și cum ar fi plecat doar pentru cîteva zile pînă la Santa Fe.

Chiar și după ce șeful gării, care așteptase respectuos ca unchiul Jim să coboare, dădu semnalul de plecare, și deși știa acum la fel de bine ca toți ceilalți că bărbatul destinat să fie procuror districtual al Statelor Unite în Colorado nu apăruse din labirintul taberei coloniștilor ca s-o însoțească, Lutie, singură dar bravă cum o știam dintotdeauna, rămăsese aplecată pe fereastra vagonului, de unde continuă să ne trimeată tuturor sărutări și să ne facă semne de rămas bun.

— La revedere ! La revedere !

Timp de o clipă nu se auziră decît strigătele emoționate de rămas bun. După aceea Lutie dispăru. Și deodată, în chipul cel mai ciudat, peronul păru pustiu și cufundat în tăcere, cu toți cei de față

privind în urma trenului care se îndepărta, pînă cînd nu se mai văzu decît ușa din spate a ultimului vagon, cu cele două ferestre mici, și dîra de fum a locomotivei.

Singurul care nu se uitase în urma trenului fusese unchiul Jim. Cu capul ridicat semeț în sus și cu ochii întunecați în care parcă plutea amenințare pentru toți cei care-i ieșeau în cale, el se îndreptă spre hotel — o siluetă singuratică și impunătoare căreia nimeni nu îndrăznea în clipa aceea să-i vorbească.

Capitolul VII

DE ÎNDATĂ CE unchiul Jim se îndepărtă, mulţimea prinse viaţă şi începu să se frămînte, ca o haită de căţei ţinută pînă atunci la respect de prezenţa unui dulău. Cîteva persoane pe care le cunoşteam se apropiară de avocatul unchiului meu.

— Se spune că Brice Chamberlain se află cu Archie Meade în biroul acestuia, domnule McCurtin, spuse unul din ei. Ce crezi că o să facă acum — o să plece cu trenul mîine ?

Cufundaţi în hălcile de carne ale obrajilor, ochii lui Henry McCurtin păreau nişte gropi adînci de granit cenuşiu.

— Oricare i-ar fi intenţiile, vă asigur că n-o să ni le comunice nouă, domnilor, răspunse el salutînd şi pornind agale în lungul străzii.

Cum nu ştiam nici eu mai multe decît McCurtin, l-am imitat pe cît am putut. Contrar aşteptărilor mele, am rămas în oraş toată ziua următoare, iar unchiul Jim a retras o mie de dolari de la John Kingman, care se îndeletnicea în magazinul său şi cu operaţiuni bancare. Cînd se apropie ora la care trebuia să pornească trenul următor spre est, unchiul Jim se afla din nou pe peron. În jurul gării, pe o rază de cîteva zeci de metri, se strînseseră o droaie de curioşi care aşteptau nerăbdători, străduindu-se să pară că se află acolo din întîmplare şi că nu bănuiesc că s-ar fi petrecut ceva deosebit ; unii erau adunaţi în jurul căruţelor, alţii şedeau rezemaţi de şeile cailor sau de gardurile pătate cu seu de oaie, unsoare sau tutun. Ignorîndu-i pe toţi, fie că-i erau prieteni sau duşmani, unchiul Jim măsura cu paşi hotărîţi peronul în sus şi-n jos, cu pistolul sub una din pulpanele vestonului, cu chipul masiv înălţat semeţ în sus ca un cocoş de armă de foc şi cu ochii negri ca tăciunele aruncînd din cînd în cînd cîte o privire provocătoare în susul străzii.

Henry McCurtin mi-a destăinuit mai tîrziu că se aşteptase ca unchiul Jim să se urce în tren cu Brice Chamberlain şi să rămînă cu el pînă s-ar fi asigurat că o urma pe Lutie. Dar Chamberlain nu apăru nici în ziua aceea, şi nici în cea următoare.

Nimeni nu-l mai văzuse pe stradă, nici pe el nici valizele sale, dar toată lumea știa că stătea la familia lui John Holderness cu care era înrudit, și că de acolo — așa se spunea— telegramele începuseră să curgă fără întrerupere spre Washington.

De dragul lui Lutie, simțeam că mi-e rușine să-l văd, ascunzîndu-se ca o vulpe sau ca un șacal în Salt Fork, unde toți îl cunoșteau. Pînă și Archie Meade părea să fie jenat de felul cum se comporta Chamberlain în această împrejurare ; traversa piața cît mai grăbit și se închidea apoi în fostul birou al lui Chamberlain, peste drum de străduța care ducea la cîrciuma Court House, căutînd astfel să se ascundă vederilor. Cît despre unchiul Jim, pe fața-i aspră se putea citi în permanență un dispreț fără margini.

A patra zi el renunță să se mai ducă la gară ; cîteva seri mai tîrziu, pe cînd cinam la restaurantul hotelului, în sala împodobită cu capete de antilopă împăiate și cu coarne lungi rămuroase de cerb de care oaspeții își agățau armele, rupse în cele din urmă tăcerea.

— Mîine dimineață poți să duci bihunca înapoi la ranch, Hal, îmi spuse el pe un ton puțin dezgustat.

Toată săptămîna dormisem pe o canapea roșie, în uriașa cameră nupțială a hotelului, care era și acum rezevată unchiului Jim ori de cîte ori el

venea la oraș. Îmi amintesc că într-o seară atmosfera era atît de apăsătoare și că era atît de cald, încît întinzîndu-mă în pat, am zvîrlit cuvertura pe spătarul sculptat al canapelei, împodobit cu tot felul de volute și spirale complicate. La un moment dat m-am trezit cu impresia că un grup de cowboy veniți la oraș de la cine știe ce ranch îndepărtat o făceau lată, umplînd cabaretele cu larma lor.

Am observat însă că în încăperea cufundată în întuneric pătrundea o lumină neobișnuită și, strecurîndu-mă lîngă fereastra înaltă, am văzut o procesiune care pornea de la tabăra emigranților din jurul pieții — erau numai bărbați, unii călări alți pe jos, în cămăși peticite de culoare nedefinită, ori în bluze colorate, albastre, gri sau vărgate, din pînză aspră.

Cîțiva aveau puști vechi cu țevile lungi, dar cei mai mulți țineau ridicate furci, cazmale, drapele americane și cîteva torțe improvizate, care aruncau o lumină vie asupra chipurilor lor bărboase — chipuri tipice de arendași din Kansas, de locuitori ai regiunilor înapoiate din Missouri, ori de vînători din Arkansas, chipuri de marinari din Louisiana, de lucrători de pe plantațiile de bumbac din răsăritul Texasului, ori de meșteșugari și negustori, sătui cu toții de viața pe care

o duceau în cele șase state străbătute de Mississippi și Ohio.

I-am privit trecînd și apoi mi-am tras în grabă cizmele, m-am îmbrăcat și-am coborît în fugă scările, trecînd pe sub felinarul ce se legăna la intrarea hotelului. Cînd am ieșit afară strada era pustie, dar coloniștii se strînseseră în fața casei Holderness care, în lumina tremurîndă aruncată de torțe pe zidurile de cărămidă tencuită, pe lemnăria galbenă și pe cupola rotundă de sticlă de pe acoperiș, își înălța semeață silueta deasupra tuturor clădirilor sărăcăcioase de cărămidă nearsă ale orașului.

În timp ce mă oprisem în umbra grajdului lui Dagget, un vuiet răgușit de entuziasm se ridică din gloata emigranților la apariția siluetei zvelte, atît de cunoscute, a lui Brice Chamberlain, care se ivise pe veranda casei Holderness. Puțin palid, chiar la distanța aceea și cu toată lumina torțelor, dar impunător în redingota-i lungă, cu părul blond dat pe spate care-i lăsa fruntea descoperită, el înaintă pînă la balustrada sculptată a verandei.

N-am reușit să disting primele cuvinte pe care le rosti, deoarece la început vorbea încet. Treptat însă vocea lui umplu strada, răsunînd atît de puternic încît cred că se auzea pînă în piață.

— Tot ce vă pot spune este că președintele îmi este prieten, se adresă el coloniștilor, și mi se păru

că-i văd în ochi văpaia albastră. El nu va rămîne cu brațele încrucișate la Washington, în timp ce în acest teritoriu înapoiat anumite forțe neîndurătoare vi se opun și vă oprimă. Vă pot asigura de acest lucru cu aceeași certitudine cu care vă pot anunța că președintele m-a numit astăzi judecător la tribunalul districtului dumneavoastră. Nu mă îndoiesc că el va face tot ce se cuvine pentru ca Senatul să confirme numirea mea.

Un ropot de aplauze în care se amestecau strigăte de „Trăiască judecătorul Chamberlain!" umplu cu ecouri strada acoperită de praf. Eu însă nu mai auzeam aproape nimic ; rămăsesem încremenit și nu-mi venea să cred ce auzisem. Îmi dădeam seama că ceva neprevăzut și tragic se întîmplase — un lucru pe care nici măcar mintea atît de ascuțită a lui Lutie, care despica orice ca tăișul fin al unei săbii, nu-l întrevăzuse.

Mărturisesc că pînă în clipa aceea, în care toate lucrurile păreau să se așeze la locul lor așa cum în grajdul lui Dagget caii intrau singuri între stănoage, nu prevăzusem nici eu o asemenea întorsătură. Acum înțelegeam că Brice Chamberlain, ca un adevărat avocat ce era, manevrase în așa fel încît să înlăture amenințarea tăcută a unchiului Jim împotriva aceluia pe care Lutie nu-l numise dar care trebuia s-o însoțească, și că prin aceeași lovitură reușea să se reabiliteze în ochii unora din

cetățenii orașului Salt Fork, care aveau să creadă acum că nici un moment noul judecător nu avusese de gînd să plece cu trenul la Denver.

Pe tot drumul de întoarcere pînă la hotel, am simțit cum furia mea împotriva lui Chamberlain devenea tot mai puternică, și mă întrebam ce avea de gînd să facă Lutie în această situație. Cînd am intrat în cameră, nu m-am simțit de loc la largul meu, găsindu-l pe unchiul Jim dezbrăcat de cămașă, cu pieptul acoperit de smocuri de păr negru ce semăna cu părul aspru cu care se umplu pernele de la trăsuri. Pînă cînd își scoase cizmele și se pregăti să se culce, nici nu mă luă în seamă. Apoi, țintuindu-mă locului cu o privire care părea să reflecte încă torțele aprinse ale emigranților, scoase un portofel de piele din buzunarul interior al redingotei cenușii pe care tocmai o dezbrăcase și-mi spuse :

— Pune portofelul ăsta sub pernă, Hal. Mîine pleci la Denver. Vreau s-o cauți pe Lutie și să i-l dai. Va avea nevoie de el.

— Am înțeles, unchiule, m-am bîlbîit eu.

Îmi dădeam seama că aflase de noua numire a lui Chamberlain și îmi spuneam că aș fi dat orice decît să trebuiască s-o întîlnesc pe Lutie într-o situație atît de umilitoare. Și totuși, undeva în adîncul ființei mele, simțeam o dorință năvalnică de a o revedea, pe care zadarnic aș fi încercat s-o exprim prin cuvinte. Aș fi vrut să-i aduc la cunoștință unchiului Jim promisiunile pe care Brice Chamberlain le făcuse colonIștilor, dar n-am îndrăznit. Făptura sa impunătoare în cămașa de noapte albă care-i ajungea pînă la călcîie, cu ochii-i negri fioroși, cu părul și cu mustața întunecate, îmi amintea de unul din acei năprasnici șeici beduini despre care citisem la școală. El se întinse apoi în patul uriaș din camera nupțială și chiar și după ce mă dezbrăcasem pe tăcute și stinsesem lumina, puteam să-l simt acolo, puternic și nemișcat, așa cum zăcea pe spate, fixînd tavanul cu ochii deschiși.

În timpul nopții, l-am auzit de cîteva ori zvîrcolindu-se și mormăind printre dinți. La un moment dat, vocea-i gravă și sonoră tună așa cum răsuna cînd la adunatul vitelor își răcnea poruncile prin vacarmul asurzitor al vitelor și cowboy-lor. Cuvintele pe care le rosti în noaptea aceea sunau însă macabru și aproape nu se puteau desluși. La un moment dat mi s-a părut totuși că-l aud spunînd :

— O să plătiți scump îndrăzneala voastră, coloniști blestemați ! Va trebui să săpați adînc în pămînt pentru a da de protectorul vostru.

Capitolul VIII

ÎN DIMINEAȚA ÎN CARE, pentru prima dată în viață, am coborît din tren la Denver, lumina strălucitoare a soarelui se întindea ca un văl auriu peste orașul acela nou și bogat dintre munți.

În gară, tăblițele de pe locomotive care indicau numele unor societăți de căi ferate complet necunoscute îmi stîrniră curiozitatea. Am apucat-o în susul Străzii 17, în hărmălaia negustorilor de haine, a cămătarilor și a patronilor micilor dughene de amane, care mă îmbiau din pragul ușii cu epitetele cele mai măgulitoare de „domnule" ori „conașule". Străzile pe care le-am străbătut în cursul dimineții, toaletele scumpe ale doamnelor care treceau în trăsuri, pînă și briza care cobora domol dinspre munți — totul dădea o

senzație inefabilă de bogăție, de strălucire și de eleganță, care se degaja în chip firesc și din făptura lui Lutie, astfel încît mi s-a părut că încep să înțeleg atracția ei pentru acest oraș care se dezvolta vertiginos și în care risipa era la ea acasă.

Pînă și în magazinul lui George Twitchell, prietenul unchiului Jim, domnea luxul și opulența. Deși era vorba doar de un magazin de fierărie — e drept, cel mai mare din cîte se aflau la vest de St. Louis — aveam impresia că podeaua pe care pășeam era acoperită cu plăci de argint, ca la cabaretul „Dolarul de Argint" ; înăuntru, oameni din nu mai puțin de șase state și teritorii din vest veniți să cumpere cele mai felurite articole, de la pistoale automate pînă la echipament de minerit, glumeau între ei și-și povesteau fel de fel de întîmplări. George Twitchell mă pofti la dejun ; cînd i-am văzut casa somptuoasă de cărămidă, ascunsă în spatele unui grilaj înalt lucrat cu măiestrie, în fața căreia, într-un bazin, înota grațios o gîscă sălbatică de Canada cu vîrful aripilor tăiat, am înțeles îndată că unchiul Jim, care nici măcar nu-mi pomenise că Lutie s-ar fi putut întoarce acasă, își dădea bine seama că cei o mie de dolari pe care-i trimitea nu-i vor îngădui să rămînă pentru totdeauna la Denver.

În după-amiaza aceleiași zile, cu portofelul în buzunar, tuns proaspăt la un frizer din oraș, cu

ghetele văscuite și înarmat cu o impresionantă carte de vizită pe care George Twitchell scrisese cu cerneală albastră în caractere înflorite „Domnul Harry Brewton", mi-am luat inima în dinți și m-am îndreptat țanțoș spre hotelul cel nou „Brown Palace".

La intrare am dat peste un grup voios de doamne, care în foșnet de rochii tocmai părăseau grăbite hotelul. Purtau toate pălării, mănuși, toalete de mătase sau de satin cu panglici, volane, volănașe și danteluțe și ciripeau voioase, ca un stol de păsări cu pene strălucitoare de pe heleșteiele unchiului Jim. În urma lor plutea în aer parfum de violete sau de alte flori, și dacă pînă atunci mă îndoisem vreun moment, acum eram sigur că Lutie trebuia să se găsească acolo.

Un funcționar elegant, cu barbișon, îmbrăcat în jachetă, și cu guler scrobit de o albeață imaculată, se uită la cartea mea de vizită.

— Doamna colonel Brewton ? repetă el de cîteva ori. Ah da, cum să nu, doamna Lutie Cameron Brewton.

Chipul i se lumină și imediat se arătă plin de considerație. Aveam acum certitudinea că o văzuse pe Lutie și că-i vorbise ; o clipă, mi s-a părut că o zăresc aievea, coborînd aeriană treptele acoperite cu covor roșu, o doamnă cu care nimănui nu i-ar fi fost rușine, strigîndu-mă pe nume cu vocea-i

cristalină și mlădioasă și strîngîndu-mă cu căldură în brațele-i delicate.

Între timp pe chipul funcționarului de la recepție apăruse o expresie îngîndurată și îmi dădeam seama că îmi vorbea cu un sincer regret.

— Ne-am fi bucurat foarte mult cu toții dacă doamna Brewton ar fi rămas timp mai îndelungat la noi.

Rămăsesem pe loc împietrit, înțelegînd că speranța minunată pe care o nutrisem o clipă se năruise. Degetele albe, ca ale unei femei, ale interlocutorului meu răsfoiau un registru legat în piele.

— Doamna Brewton a stat la noi pînă alaltăieri, rosti el după o clipă. Cred că a primit o scrisoare sau telegramă. Îmi amintesc că era foarte bine dispusă, dar am avut impresia că vestea a tulburat-o. A achitat nota și apoi a părăsit hotelul, fără să ne lase adresa. Îmi pare foarte rău.

Cînd am ieșit în stradă, soarele se ascunsese înapoia unui nor, iar atmosfera de strălucire care învăluia orașul se risipise. Și la fel a rămas toată săptămîna cît am căutat-o pe Lutie la celelalte hoteluri și pensiuni, sau cît, din birji trase de catîri, i-am pîndit chipul delicat și silueta zveltă, oricît mi-am tîrît agale pașii după-amiezi întregi pe Broadway, scrutînd cu privirea alaiul de cucoane elegante în calești, în șarete excentrice ori cabrio-

lete cu roţi de cauciuc ; dar n-am găsit-o nicăieri, deşi George Twitchell mă ducea în fiecare seară fie la restaurantele cele mai bune, fie la Marele Teatru Tabor, fie într-o clădire de cărămidă cu aspectul exterior sobru şi liniştit, unde la etaj, într-o sală imensă, ne-a întîmpinat un patron onctuos, îmbrăcat în negru ca un pastor, şi unde numeroşi bărbaţi şi femei jucau în jurul a vreo douăzeci de mese, părînd că nici nu luau în seamă picturile uriaşe de pe pereţi la vederea cărora mă roşisem pînă în vîrful urechilor.

Cînd se încheie săptămîna, singurul lucru cu care mă alesesem după toată truda mea era o galerie nesfîrşită de chipuri de femei care mi se perindau pe dinainte în somn, scrutîndu-mă cu privirile lor — chipuri comune sau pline de graţie, blînde sau dure, triste sau radioase. Dar nici unul din ele nu avea acel ceva inefabil care făcea esenţa fiinţei lui Lutie.

Luni dimineaţa mi-am luat înapoi portofelul dat de unchiul Jim, dintr-una din casele de fier de la magazinul lui George Twitchell.

— Probabil că s-a întors acasă, îmi spuse acesta ca să-mi dea curaj. Unde ar fi putut să se ducă în altă parte ? Cînd ai să ajungi la ranch, ai s-o găseşti pe terasă.

Twitchell era un om înalt, ciolănos, dar inimos, şi de obicei inspira încredere. Cu toate acestea,

cînd am ajuns înapoi la Salt Fork şi am revăzut oraşul acela vechi, cu străzile şi trotuarele prăfuite, adormit în lumina gălbuie a soarelui, aş fi putut jura că picioarele zvelte ale lui Lutie nu călcaseră pe acolo în ultimele zile.

În băcănia sa, John Kingman îşi număra banii pe tejgheaua presărată cu zahăr ; prin barba deasă se vedea cum buzele i se mişcau în acelaşi ritm cu degetele. La un moment dat, se uită atent afară pe uşa băcăniei, peste umărul meu. Ceva mai tîrziu, după ce intrasem pe porţile larg deschise ale grajdului lui Dagget, acesta făcu şi el acelaşi lucru. Atunci, am înţeles despre ce era vorba.

— Noroc, Hal, mă întîmpină Dagget. Ia spune, ai văzut elefanţii şi ai auzit bufniţele ţipînd la Denver ? La semnul meu afirmativ din cap, continuă : Ştii, Shorty Bowen a plecat cu bihunca ta. Mi-a spus că... dacă o să ai cumva nevoie, poţi să închiriezi o trăsură de la mine.

— N-am pentru ce să iau trăsură, i-am replicat eu apăsat, ştiind la ce se gîndea.

Dagget păru oarecum încurcat.

— Ştii, Shorty a trebuit să transporte la ranch cîteva lăzi cu cartuşe.

Cuvintele acestea m-au făcut să-mi ascut atenţia, dar nici atunci şi nici mai tîrziu, pe cînd strîngea chinga calului pe care-l înşeua pentru mine iar eu îi puneam zăbala în gura tare din care picura

salivă amestecată cu resturi de ovăz, faţa lui Dagget rămase la fel de inexpresivă ca oricare din coviltirele trăsurilor sale.

Pe cînd treceam călare pe strada întortocheată pe care, în ziua aceea de demult, o străbătusem cu Lutie pe jos, m-am încrucişat cu Brice Chamberlain, într-o cabrioletă închiriată; purta o impresionantă redingotă neagră, asemănătoare acelora pe care obişnuia să le poarte şi judecătorul White.

De unde pînă atunci, de cîte ori mă întîlnea, Brice Chamberlain se abătea din drum pentru a-mi arăta prietenia lui, de astă dată se mulţumi să mă salute rece, distant şi ceremonios; la rîndul meu, abia am dat din cap. Mă întrebam de unde putea veni pe drumul acela, care nu ducea altundeva decît la cîteva ranchuri îndepărtate.

Peste puţin, cînd calul ajunsese pe creasta colinelor nisipoase, am înţeles despre ce era vorba; acolo unde panta cobora spre fluviu, o tabără de emigranţi înecată într-un nor de praf se întindea ca un singur cort uriaş, sau ca un adevărat oraş de căruţe cu coviltir, în timp ce pe întinsul preriei, pe o distanţă de mai multe mile, păşteau caii, catîrii şi vacile coloniştilor.

Pe măsură ce mă apropiam, îmi dădeam seama că în tabără domnea o activitate şi o agitaţie care nu puteau să scape nimănui; se auzeau lovituri de ciocan pe nicovale şi pe roţile căruţelor; coloniştii mişunau ca furnicile, intrînd şi ieşind neîncetat din corturi; bărbaţi şi femei îşi încărcau lucrurile în căruţele fără număr, iar atunci cînd strigau unii la alţii, vocile lor păreau să exulte de bucurie, în timp ce sus pe platou bărbaţi şi băieţandri călări mînau vitele spre tabără.

Acum eram lămurit de unde venea Brice Chamberlain. De altfel, chiar dacă n-aş fi ghicit-o, aş fi aflat-o în aceeaşi seară cînd, sosind la ranch, am constatat că dormitorul argaţilor fusese transformat într-un adevărat arsenal plin de pistoale şi de puşti, în timp ce afară, sub cerul liber, în jurul focului la care se pregătise cina, erau adunaţi mai mulţi argaţi decît văzusem vreodată la un loc. Şedeau tolăniţi pe jos, mestecînd liniştiţi friptura şi pesmeţii din farfuriile de cositor, cu cîte o ceaşcă de cafea în mînă, şi în ochi cu o privire care ştiam prea bine ce înseamnă.

Capitolul IX

ATMOSFERA ÎNCĂRCATĂ de norii grei ai unui conflict armat îmi convenea, deoarece îmi oferea pretextul să amîn explicația cu unchiul Jim în privința lui Lutie. Pînă la urmă mi-am dat însă seama că tot timpul cît zăbovise în picioare în holul întunecos, ascultînd știrile pe care i le adusesem despre coloniști sau punîndu-mi întrebări cu privire la numărul lor și la tabără, gîndurile îi erau de fapt stăpînite de o singură ființă.

— Deci, n-ai văzut-o ? mă întrebă el în cele din urmă.

I-am povestit bîlbîindu-mă tot ce se întîmplase la Denver. Unchiul Jim nu făcu nici un comentariu, dar cînd Hetty negresa intră în hol din camera copiilor ca să aprindă lampa, i-am văzut chipul masiv și trufaș încruntat, iar ochii scăpărînd de

o văpaie neogoită, despre care știam acum că era ură pentru bărbatul care o lăsase pe Lutie în voia soartei. Iar a doua zi, cînd unul dintre călăreții noștri aduse știrea că tabăra de lîngă fluviu fusese ridicată și că puhoiul de coloniști, care în căruțe, care călări, împînzise într-o atmosferă de sărbătoare partea cea mai roditoare dinspre răsărit a preriei noastre, o expresie de patimă violentă se așternu pe chipul unchiului Jim, ca un șuvoi năvalnic căruia nici un stăvilar n-ar fi putut să i se împotrivească, în timp ce norii negri care-i acopereau privirile revărsau fără încetare torente de mînie.

— E și judecătorul Chamberlain cu coloniștii ? îl întrebă unchiul Jim cu voce răgușită pe călărețul care adusese știrea.

— Cred că l-am văzut într-o cabrioletă, îi răspunse acesta șovăind.

— Te duci și le spui băieților să pună șeile pe cai, sună scurt ordinul.

Știam ce însemna asta. Și după ce călărețul plecă, văzînd pe fața mea că înțelesesem, unchiul Jim mă fixă cu privirea sa înfricoșătoare.

— Ține minte, băiete, spuse el, sînt în viață momente cînd trebuie să fii dur. Nu există om pe lume care să te respecte pentru că într-o bună zi l-ai cruțat, dîndu-i posibilitatea să te distrugă mîine — și pe tine și pe sine însuși. Pînă la

asfințitul soarelui ai să vezi lucruri care nu sînt plăcute vederii, așa că dacă educația pe care ai primit-o la colegiu a făcut din tine o muiere, e mai bine să rămîi acasă.

— Pot fi și eu foarte dur față de coloniști, unchiule, i-am răspuns.

În vestonul cenușiu de postav strîns pe trup, cu pulpanele despicate ce se desfăceau cînd se așeza în șa, încălțat cu cizme înalte, încrețite, altfel decît cizmele elegante ce se purtau în vest, și nevăcsuite de la plecarea lui Lutie, unchiul Jim își îndreptă pașii hotărîți spre padoc, unde-l aștepta armăsarul roib pe care știam că avea să-l încalece în ziua aceea.

Pe cînd treceam prin perdeaua verde de plopi și tamariști plantați de Lutie, care răspîndeau în jurul lor ca o boare, am văzut mă oamenii noștri strînși în jurul padocurilor și al barăcilor urmăreau atent cu privirile trei călăreți care se îndreptau spre noi dinspre coastă, ale căror veșminte și harnașamente luceau în lumina soarelui ca argintul viu. Cînd se apropiară mai mult, am putut distinge uniformele albastre, gărzile lustruite ale săbiilor, chipiele cu insigne aurii și tunicile cu găitane ale ofițerilor de la Fort Ewing.

Cu capul drept, în atitudinea de suverană provocare a unui armăsar neînfricat, unchiul Jim îi aștepta cu o dîrză și arogantă semeție, pînă ce se

putu distinge că primul dintre cei trei ostași, căpitanul Wilbarforce, un ostaș demn cu niște fioroase mustăți roșii.

După ce-și scoase mănușile lungi, maiorul descălecă și se apropie ca să ne strîngă mîinile.

— O să ne așezăm tabăra lîngă izvor, pe domeniul dumitale, domnule colonel, începu el. Sîntem o unitate de șaizeci și cinci de ostași, iar căpitanul și cu mine n-am putut rezista ispitei de a veni să luăm dejunul cu dumneata.

Deși cuvintele noului venit erau cum nu se poate mai pașnice și mai amicale, oamenii noștri le primiră cu răceală, atenți ce atitudine va lua unchiul Jim, care rămăsese pe loc, cu o impecabilă demnitate, deși mustața îi tremura ușor iar privirile pătrunzătoare păreau să-i sfredelească pe oaspeți. După un timp, care mi se păru cît o veșnicie, el își înclină ușor capul.

— Vă rog să poftiți, domnilor. Spuneți ordonanței să le dea de mîncare cailor.

Stăpînindu-și perfect vorba și gesturile, unchiul Jim îi conduse apoi pe cei doi oaspeți pe terasa conacului.

Toată după-amiaza am fost martorul eforturilor neobosite pe care maiorul și căpitanul le făceau ca să restabilească atmosfera cordială din trecut.

Ambii înfruntară cu stoicism privirile întrebătoare ale gazdei, băură whisky tolăniţi în fotoliile capitonate din salon şi povestiră tot felul de anecdote cazone, în timp ce copiii se jucau, se ciorovăiau şi ţipau într-una prin toată casa. Cei doi ofiţeri rămaseră atît la dejun cît şi la cină, dar nimeni nu pomeni nici măcar o singură dată numele lui Lutie, cu toate că lipsa ei şi faptul că pe domeniu coloniştii mişunau în voie ca oile făcea :a totul să pară o farsă.

Cînd în sfîrşit fură aduşi caii, cei doi ofiţeri se ridicară uşuraţi pentru a se reîntoarce la tabără. Unchiul Jim se ridică şi el o dată cu ei.

— Aş putea să te întreb din ordinul cui trupa şi-a aşezat tabăra pe domeniul meu, domnule maior ?

Pe chipul ofiţerului cu mustăţile-i roşcate se aşternu o expresie gravă.

— Din ordinul preşedintelui, domnule colonel, răspunse acesta cu vocea scăzută.

— Şi, doreşte oare preşedintele ca dumneavoastră şi trupa să rămînă aci un timp mai îndelungat ? stărui unchiul Jim cu o necruţătoare ironie în voce.

— Pînă la noi ordine, domnule colonel.

Apoi, dregîndu-şi vocea şi ridicîndu-şi privirile, maiorul adăugă :

— Sper totuşi că vom rămîne prieteni.

Unchiul Jim nu-i răspunse. Rămăsese nemişcat, cu buzele strînse, iar în ochii-i negri ca tăciunele i se citea dispreţul pentru cel care trăsese sforile în aşa fel încît alţii să lupte în locul lui. Simţeam cum amărăciunea îl macină, aşa cum vînturile fierbinţi venite din deşert smulg din rădăcini cedrii în canioanele prăpăstioase ale trecătorii Ladron. Pînă la urmă vinele-i albastre de pe gît şi de pe mîini i se destinseră treptat, şi atunci am ştiut că violenţa furtunii se potolise pe moment şi că unchiul Jim nu avea să-şi trimită niciodată oamenii să lupte cantra trupelor ţării sale, ci că, dimpotrivă, accepta umilinţa de a le porunci să se întoarcă la locurile lor în dimineaţa următoare.

— Noapte bună, domnilor, le spuse el tăios la plecare. Puteţi să-i apăraţi pe colonişti, dar nici însuşi Dumnezeu nu mai poate salva preria !

Într-un tîrziu, mult timp după ce ofiţerii plecaseră, în noaptea senină de iunie în care luna lumina aproape ca ziua, l-am văzut contemplînd nemişcat de pe terasă întinderea nesfîrşită de iarbă. Şi în aceeaşi noapte, zvîrcolindu-mă în pat fără să pot adormi, priveam prin ceaţa alburie care pătrundea în odaie pe fereastra deschisă şi-mi imaginam că văd preria în pîcla lăptoasă care o învăluia, aşa cum o ştiam dintotdeauna şi cum n-aveam s-o mai văd niciodată : vara, cu ierburile-i înalte prin care înotam călare şi care-mi ajungeau

pînă la coapse, cu miile de găinușe sălbatice care alergau cît le țineau picioarele înaintea calului; toamna, vuind de zgomotul stolurilor de păsări de apă ce înnegreau oglinda heleșteielor, și cu cele șaptezeci de mii de capete de vite ale unchiului Jim, grase de nu-și mai încăpeau în piele; iarna, cu nenumăratele urme lăsate de sălbăticiuni pe zăpadă și cu fînul uscat rînduit în nesfîrșite căpițe clădite în jurul cîte unei prăjini; iar primăvara, cînd bălțile din jurul conacului se acopereau de verdeață, cu mireasma pămîntului umed care începea să se încălzească, cu vîlcelele care prindeau una după alta strălucirea smaraldului și cu caii care năpîrleau, sforăind și nechezînd fără încetare, și pretutindeni prietenoasa solitudine de nedescris a acelei mări de iarbă pierdute pentru totdeauna.

Capitolul X

MI S-A PĂRUT ciudat în dimineața următoare că soarele se înălța la fel ca de obicei peste șesul ce se întindea spre răsărit. La micul dejun l-am întrebat pe unchiul Jim dacă puteam să plec călare cu cowboy-ii spre Lacul Roșu, unde speram să dau de urma iepei mele favorite, care dispăruse de cîteva zile. El mă sfredeli cu ochii săi ca tăciunele și probabil că înțelese de ce doream să plec, dar nu spuse nimic. Puțin timp după ce sosirăm la tabăra de la Lacul Roșu, ploaia de vară care venea dinspre La Ceja începu să cadă.

Clipocitul monoton al picăturilor de apă pe acoperișul barăcii nu încetă toată noaptea, și deodată mi-am dat seama că de fapt nu reușisem să fug de ce voiam să fug — că ceea ce-mi răsuna în urechi era zgomotul repetat, monoton al copitelor

boilor împiedicați, huruitul roților de căruță traversînd băltoacele, strigătele răgușite ale bărbaților, vocile stridente ale femeilor și țipetele copiilor, cotcodăcitul găinilor închise în cotețe, behăitul oilor și al caprelor, într-un cuvînt toată hărmălaia coloniștilor care invadau acum domeniul ca o armată victorioasă.

Cînd, pînă la urmă, am pornit cu repulsie călare ca să mă întorc la ranch, i-am văzut instalîndu-se pe prerie tocmai în locurile pe care le îndrăgeam mai mult ; unii săpau în pămînt niște gropi ca de cîrtiță în care aveau să se adăpostească, ori lipeau cu humă cîte un schelet de casă din stîlpi de cedru din Ladron ; alții își delimitau cu sîrmă ghimpată parcelele acolo unde mai înainte boii și caii noștri, ca și antilopele sălbatice păscuseră în voie, sau răcneau cît îi ținea gura la catîrii și la juncanii înjugați la plugurile care desțeleneau covorul virgin de iarbă.

Pe înserat, trecînd înfierbîntat și aproape tremurînd de mînie prin holul cel mare al conacului, m-am oprit în pragul salonului, rușinat de mine însumi.

Acolo, cu silueta-i aspră și de neînfrînt, unchiul Jim ședea cu capul trufaș aplecat peste registrele legate în piele în care-și ținea socotelile, ca și cînd pe o rază de cincizeci de mile în jur nu s-ar fi aflat nici picior de colonist, deși știam foarte

bine că n-avea decît să privească pe fereastră, ca să vadă printre plopi cum în preria cufundată în întuneric începeau să se aprindă tot mai multe lumini.

În seara aceea și în alte seri — stînd acolo între zidurile groase ale clădirii vechi a conacului, la lumina pe care o răspîndea lampa în jurul nostru pe perdelele, pe mobilele și pe covoarele atît de bine cunoscute, în scîrțîitul peniței de oțel a unchiului Jim ori în foșnetul pe care-l făcea gazeta din Kansas, veche de două săptămîni, printre degetele sale viguroase, cu verii mei întinși pe podea, decupînd siluete de cai și de vite din reviste vechi — se strecura în mine simțămîntul că Lutie era încă acolo. Ba chiar într-o seară, cînd dintr-o revistă ce-i aparținuse și pe care copiii o masacrau în voie, păru să se răspîndească în cameră un discret parfum de violete, aș fi putut aproape jura că făptura fragilă a lui Lutie se afla undeva în umbră, în spatele meu — gingașă, vioaie și strălucitoare, și că într-o clipă aveam să-i aud vocea cristalină și voioasă cu care le vorbea de obicei copiilor.

Peste cîteva zile, Hetty negresa îmi șopti profetic la ureche :

— Auzi hu'uitul că'uțelor, domnișo'u Hal ? Doamna o să vină cu'înd acasă, ascultă ce spun

eu. Acum n-o s-o mai apese singurătatea. Aşteaptă şi-o să vezi că Hetty ştie ce spune.

Trebuie să recunosc cu inima îndoită că, într-adevăr, liniştea de pe vremuri de la conacul aşezat la patruzeci ori cincizeci de mile de vecinii cei mai apropiaţi, dispăruse. Din uşa barăcii în care dormeau argaţii se vedeau acum garduri, arături, iar din coşurile colibelor ieşea fum. Aproape zilnic se auzea huruitul briştelor şi al căruţelor cu care coloniştii mergeau la oraş sau se vizitau între ei, iar copiii lor treceau călare de colo-colo, ca să împrumute chibrituri, maia pentru aluatul de pesmeţi ori bicarbonat pentru cîte o vacă lovită de colici.

Cu toţii ocoleau conacul, ca şi cînd ar fi fost ciumat, şi se duceau doar la baraca argaţilor. Observasem că în timp ce micul Jimmy şi Sarah Beth se mulţumeau să-i urmărească de departe de sub plopi, Brock, cu păru-i cîrlionţat, alerga în întîmpinarea lor şi încerca să-i oprească chemîndu-i să se joace cu el. Cînd îl vedeam, îmi aminteam de ziua în care Lutie Brewton se amestecase şi ea printre copiii emigranţilor şi se jucase cu ei ; odraslele de acum ale coloniştilor păreau să aparţină însă altei rase — nu scoteau o vorbă şi ne măsurau cu sfidare şi în acelaşi timp cu spaimă. De îndată ce reuşeau să se caţere de pe cîte o roată de căruţă pe spinarea unui cal, o şi luau la goană.

Şi totuşi, aş fi putut jura că dacă Lutie ar fi fost acolo, oferindu-le cîte un pahar de limonadă ori o felie de cozonac, ar fi izbutit să-i oprească, să-i facă să-şi descleşteze fălcile, poate chiar să zîmbească.

Într-una din zile, cîţiva dintre copiii aceştia se aflau în preajma barăcii cînd unchiul Jim se întorcea călare la conac ; văzîndu-l, se strînseră laolaltă, ca şi cînd ar fi zărit un căpcăun în stare să le ia înapoi ceea ce tocmai căpătaseră de la Will Lublock, bucătarul argaţilor. Nu ştiu dacă unchiul Jim îi văzuse, dar nici un gest al său nu trădă în vreun fel acest lucru. În ultimul timp, cînd se apropia călare de conac, privirea sa părea să spună că se aştepta să vadă pe cineva. Şi-n fiecare zi, mă gîndeam că acuş-acuş va apărea Lutie, coborînd dintr-una din trăsurile lui Dagget, ca şi cînd s-ar fi întors de la Salt Fork după una din vizitele-i obişnuite. Mi se părea că-l şi văd pe Dagget, radios şi mîndru de victoria colonelului. Iar unchiul Jim, cu faţa-i gravă, o va întreba de sănătate cu aceeaşi impecabilă curtenie, fără să-i pomenească măcar cu o vorbă despre locurile pe unde fusese, ori despre cel care o părăsise. Iar argaţii aveau să-i audă iarăşi, în fiecare zi, vocea cristalină cu care-şi striga copiii.

Trecu însă şi luna iulie, trecu şi august, iar cu o seară înainte de a pleca înapoi în est, la şcoală,

unchiul Jim mă chemă în dormitorul cel mare din partea din faţă a conacului. Speram că avea să-mi ceară să mă duc la mănăstirea din St. Louis, la maica Mercedes, ca s-o întreb dacă nu cumva ştia unde se afla Lutie, dar el nici măcar nu-i pomeni numele. O singură dată privi spre o mănuşă a lui Lutie, ce zăcea neatinsă pe un raft, asemenea unui mădular real, fragil şi plin de feminitate, dar zdrobit şi crispat de durere, care parcă făcea parte din însăşi fiinţa ei. Iar în adîncul ochilor păreau să-i strălucească cărbuni aprinşi, ca focurile acelea neostoite pe care indienii nu le lasă niciodată să se stingă. Tot restul serii l-am simţit cum scormonea neîncetat în cenuşa amintirilor pe care încerca să le reînvie, ca şi cînd ar fi pus buşteni proaspeţi peste spuză.

Cînd m-am întins în seara aceea în pat, eram încredinţat că, în fundul inimii, unchiul Jim era convins că indiferent de locul unde se afla, făptura sensibilă a lui Lutie se simţea tot atît de umilită, de dezonorată şi de strivită ca şi mănuşa părăsită pe raft, şi că niciodată — nici chiar de dragul copiilor — nu avea să se mai întoarcă şi să se arate la conacul şi în oraşul care o idolatrizaseră.

Capitolul XI

TIMP DE TREI ani încheiaţi, petrecuţi în parte la facultatea de medicină, n-am mai dat ochii cu clădirea masivă a conacului şi nici cu vreun fir de iarbă sau de nisip de pe domeniul unchiului Jim. Îmi amintesc că, în toţi anii aceia, vremea fusese neobişnuit de secetoasă la St. Louis, iar fluviul Mississippi abia îşi mai tîra apele, ca o vită sleită de muncă. Dar în ziarul săptămînal sosit de la Salt Fork puteam citi cu titluri răsunătoare despre zăpezile abundente căzute la vest de Kansas şi despre ploile neobişnuite în sezonul de primăvară, care înecaseră aproape ţinutul, încît apa ţîşnea peste tot ca din stînca lui Moise. În fiecare număr apăreau ştiri despre noii sosiţi — numiţi cînd emigranţi, cînd colonişti ori agricultori — în timp ce ştirile despre crescătorii de vite deveneau

mereu mai rare. Deși mă aflam la peste o mie de mile distanță, îmi venea să sfîșii în bucăți jurnalul ori de cîte ori citeam știri ca acestea :

Tot mai mulți coloniști sosesc la Salt Fork cu trenul sau cu convoaie de căruțe... Serviciul cadastral din Las Cruces luat cu asalt de coloniști... Coloniștii desțelenesc solul gras al preriei... Coloniștii grăpează ogoarele și seamănă porumb... De pe colinele nisipoase ce domină orașul Salt Fork, se poate vedea verdele catifelat al lanurilor de secară și grîul de toamnă al coloniștilor... Judecătorul Chamberlain declară că ploile care continuă să cadă dovedesc că Dumnezeu este de partea coloniștilor... Grîul coloniștilor se leagănă auriu în bătaia soarelui... Spicele grele ale lanurilor de secară smulg pălăriile de pe capul oamenilor... Caii și călăreții nu se mai văd din lanurile de porumb ale coloniștilor.

Oricine ar fi citit însă scrisorile unchiului Jim, nici n-ar fi bănuit măcar de existența vreunui colonist pe domeniul nostru. Erau laconice ca de obicei, și scrisul era tot atît de vioi, de sigur și plin de vigoare cum îl știam dintotdeauna, cu litera de la sfîrșitul fiecărui cuvînt terminată printr-o trăsătură care se avînta în sus ca o lovitură de bici și cu numele proprii subliniate — nu pentru a atrage atenția asupra lor, ci doar ca o expresie a voinței și a forței debordante a celui care le scrisese.

În toată perioada aceea scrisorile unchiului Jim îmi vesteau că iarba era bună și vitele grase, că iapa mea fătase un mînz tărcat și că toți cowboy-ii și copiii lor îmi trimiteau urările lor de bine, după care urma semnătura „Al tău unchi, Jas. B.“ Știrile care-mi ajungeau la urechi din alte părți sunau însă cu totul altfel. Aflasem, de pildă, că Pompey, calul de călărie pe care unchiul îl îndrăgea cel mai mult, se încurcase în gardul de sîrmă ghimpată al unui colonist și se rănise atît de grav, încît pînă la urmă trebuise să fie împușcat ; că, săpînd în anumite locuri ferite, cowboy-ii noștri scoteau la iveală coarne și piei de vite din cirezile domeniului, măcelărite de coloniști ; în sfîrșit, că vreo douăzeci de coloniști depuseseră la tribunalul prezidat de judecătorul Chamberlain o acțiune împotriva unchiului Jim, plîngîndu-se că vitele acestuia le distrugeau grădinile și culturile.

Speram ca procesul să ia sfîrșit înainte de a mă întoarce acasă. În iulie, cînd am coborît din tren la Salt Fork, orașul părea însă să fie scena unei sărbători a coloniștilor ; piața era întesată de căruțele lor încărcate cu cereale, iar pe trotuare forfoteau bărbați scurți și îndesați, ca sacii de grîu sau de secară ; pe cei mai mulți dintre ei îi puteai deosebi de cowboy cu aceeași ușurință cu care se

poate deosebi un cal de călărie de un cal de povară. Iar peste tot în prăvălii negustorii se plecoceau în fața nevestelor coloniștilor, cu aceleași zîmbete și glume cu care pînă atunci crezusem că nu onorează decît pe prietenii lor, crescătorii de vite.

Privind de pe treptele vechiului hotel al Bursei, aproape că nu-mi venea să cred că piața aceasta era piața după care tînjisem atîta în ultimii ani. Iar cînd m-am dus să-l caut pe unchiul Jim în clădirea nouă de cărămidă a tribunalului, ridicată pe locul unde mai înainte se afla salonul de dans al lui Clancy, mi-am dat seama că nu semăna de loc cu vechiul tribunal din Salt Fork ; pe balustrada din sala de judecată nu se mai legănau acum pinteni încătărămați, podeaua era acoperită cu scînduri de brad, iar locul băncilor îl luaseră un fel de strane pretențioase. Cînd silueta zveltă a lui Brice Chamberlain, al cărui păr blond contrasta puternic cu negrul sobru și impresionant al robei, trecu dincolo de bară, toți cei din față se ridicară greoi în picioare, ca la biserică. Nici Henry McCurtin nu mai semăna cu cel pe care-l știam cîndva. Cu obrajii căzuți, cu ochii înfundați în orbite, pledă cauza unchiului Jim ca un om care suferise un prim atac de paralizie și care, împăcat cu sine, se resemnase să-l aștepte pe al doilea.

Totuși, abia cînd intră unchiul Jim și cînd toți bărbații aceia cu chipuri impasibile nu reacționară la apariția sa semeață care domina sala decît prin cîteva priviri ostile și printr-un murmur batjocoritor — abia atunci am înțeles că sfîrșitul era aproape.

Am încercat la început să nu dau atenție felului cum se desfășura procesul. Cînd însă, pe tonul cu care ar fi mustrat un mexican de rînd care ar fi furat o vită, judecătorul Chamberlain prezentă în fața juraților probele aduse de coloniști împotriva unchiului Jim, somîndu-i aproape — așa mi se păru — să-l declare vinovat și să stabilească daunele, mi-am reamintit de ziua aceea de acum doisprezece sau paisprezece ani, cînd doar zvonul că se afla la ușa tribunalului fusese de ajuns ca să stîrnească emoția mulțimii. Iar cînd înaintase pe culoarele dintre rîndurile de bănci și trecuse dincolo de bară, ca și cînd ar fi avut același drept s-o facă ca și judecătorul White, întreaga sală a tribunalului fusese dominată de prezența sa. Îmi dădeam seama că epoca de aur cînd unchiul Jim ținuse în mînă frînele tuturor lucrurilor apusese, că-i scăpaseră mai mult decît socotea el și că niciodată nu le va mai putea mînui ca odinioară.

Dispăruse mai întîi Lutie, apoi marea de iarbă. Iar acum, toți oamenii aceștia care așteptaseră ca vestul să fie pacificat și munca pionierilor înche-

iată, lătrau ca o haită de javre cu colţii ascuţiţi la picioarele unchiului Jim. De fapt, îl încolţiseră şi erau gata să sară asupră-i şi să-l sfîşie în bucăţi. Şi totuşi, după ce l-am văzut aşezîndu-se în scaun, la fel de neînfricat şi de neînvins ca odinioară, fără să arunce măcar o privire coloniştilor din jur, am înţeles că, deşi cauza lui era pierdută, nu va putea fi răpus.

De la locul unde mă aflam, nu-i puteam vedea decît ceafa vînjoasă acoperită cu păr negru — ca un Jupiter întunecat. Ştiam însă că ochii-i ca nişte cărbuni aprinşi îl fixau pe Brice Chamberlain, şi că acesta avea să-i plătească odată o poliţă, chiar dacă în clipa aceea n-o ştia. Timpurile se puteau schimba, dar unchiul Jim nu avea să se schimbe niciodată şi nu-l va ierta pînă la moarte.

Îmi amintesc că după aceea, ieşind în stradă, i-am întîlnit pe cei doi băieţi care-l însoţiseră pe tatăl lor la oraş. Cum mă văzu, Brock smulse pălăria lui Jimmy de pe cap, începu să-mi facă semne cu ea şi apoi o luă la goană pe trotuarul de scînduri; cînd era cît pe-aci să fie prins, o aruncă în sus către căruţa încărcată cu saci de grîu a unui colonist. O clipă, pălăria lui Jimmy păru să se fi oprit în aer, apoi căzu jos lîngă căruţă, în noroiul gros ce acoperea strada.

Nu mi-ar fi trecut niciodată prin minte în noaptea aceea că cerul albastru şi liniştit pe care-l priveam era pe cale să se reîntoarcă la ciclul său tainic, că în Salt Fork nu avea să se mai întîlnească vara un strat de noroi şi că grîul din căruţă era parte din ultimele recolte de grîu din regiunea aceea pe care indienii Navajos, aşezaţi la nord de Lacul Roşu, o numeau „ţara zăpezilor".

Capitolul XII

PE ATUNCI MI SE PĂREA că lucrurile se desfăşoară la întîmplare, aşa cum cade zarul la jocurile de noroc. Astăzi, însă, cînd mă uit înapoi, totul mi se pare inexorabil ca un capitol din Geneză sau din Exod, cu siguranţa coloniştilor pe al lor Pămînt al Făgăduinţei, cu unchiul meu retrăgîndu-şi vitele de pe miile de coline care se întindeau la nesfîrşit, cu Brice Chamberlain în scaunul celor puternici ; iar peste toate, ochiul învăpăiat al lui Dumnezeu veghind asupra pustiului arzător, nu ca să vadă că ceea ce avea vă vină va fi plin de omenie şi blîndeţe şi potrivit legilor progresului, ci crud, şi drept, şi adevărat ca în cartea destinului — pe care nu-i e îngăduit omului s-o citească decît după ce cei care au dictat-o

s-au stins din viaţă şi s-au scurs de atunci mii de ani.

Cînd mi-au ajuns la ureche veştile că la vest de Kansas şi în Teritoriul Indian vremea se schimbase, mi s-a părut că în ceruri exista totuşi un Dumnezeu, un Dumnezeu în care doar puţini dintre noi, studenţii în medicină, mai credeam, şi ochii îmi erau plini de satisfacţie, atît în sălile întunecoase ale facultăţii, cît şi la spital. Soseau ştiri că nevestele coloniştilor înălţau rugăciuni pentru venirea ploii ; că bărbaţii cărau apă din heleşteiele şi din fîntînile cu pompe ale unchiului meu ; că aceia dintre ei care aveau mai mult simţ al răspunderii îşi strîngeau gospodăriile şi se strămutau spre vest sau spre nord, unii dintre ei alăturîndu-se Mormonilor. Judecătorul Chamberlain ţinuse la 4 iulie o cuvîntare spunînd că era cea mai neîndurătoare secetă pe care o cunoscuse pînă atunci regiunea. Dar o scrisoare adresată ziarului local şi semnată „Un crescător de vite“ spunea că nu era vorba de nici o secetă, ci de vremea normală, dintotdeauna, în New Mexico, dînd ca exemplu ierburile sălbatice indigene care nu fuseseră desţelenite. Cu dibăcia disperării, dobîndită prin îndelungata lor aclimatizare în ţinutul acela uscat, ştiau să capteze puţina apă de ploaie care cădea, creşteau şi făceau seminţe, pe cînd grîul şi porumbul coloniştilor abia reuşeau să încolţească.

În primăvara următoare, pe cînd reveneam spre casă, prin Missouri și partea de răsărit a statului Kansas, pe ferestrele vagonului năvălea un fel de pîclă cenușie. Dar după ce trenul urcă pe platouri, cerul deveni limpede, de un albastru spălăcit, iar cîmpiile erau acoperite cu ierburi rumene. Cînd ne-am apropiat de Salt Fork, din loc în loc se puteau vedea din tren norișori de praf mișcîndu-se deasupra preriei : erau coloniștii care se încăpățînau încă să are și să grăpeze terenurile acelea uscate.

Pe unchiul Jim nu-l mai văzusem de cînd plecasem și socoteam că-l voi găsi triumfător, plin de orgoliu că părerile lui fuseseră pînă la urmă confirmate. Cînd am coborît din tren în gara de cărămidă roșie atît de familiară, se afla acolo. Venise să mă întîmpine cu cabrioleta, dar nu-mi puteam da seama în ce toane se afla. Chipul masiv îi era brăzdat și tăbăcit de vînt, mustața începuse să-i încărunțească, dar ochii îi erau tot negri ca smoala, așa cum îi știam dintotdeauna. În drum spre conac străbăturăm fostul său domeniu atît de roditor odinioară, transformat acum într-o paragină de loturi necultivate împrejmuite cu sîrmă ghimpată, cu porți dărăpănate care se bălăbăneau în vînt și cu bordeie părăsite și pe jumătate surpate ; din cînd în cînd, ca în batjocură, din puieții de pomi fructiferi uscați sau pe cale să se usuce

se auzea cîntînd cîte o ciocîrlie sau cîte un cintezoi. Și astăzi încă, parcă îl văd pe unchiul Jim în cabrioletă, tăcut și făcînd pe surdul, în timp ce un colonist într-o flanelă de corp murdară încerca să-i vîndă terenul său sterp și secătuit.

Cînd am sosit acasă, se întunecase de mult iar conacul ranch-ului, ascuns în umbra plopilor și a tamariștilor, părea o fortăreață uitată aproape năpădită de vegetația din jur. Sarah Beth era plecată în est la un pension de călugărițe, iar băieții dormeau ; și am văzut că vînturile de primăvară aduseseră de pe loturile coloniștilor dune minuscule de nisip și de praf, pe care le depuseseră de-a lungul zidurilor, de parcă acestea nici n-ar fi existat.

Am luat cina la masa uriașă, fără față de masă și fără lumînări, doar la lumina slabă a unei lămpi care fumega. În seara aceea, cînd am rătăcit mai tîrziu prin holul în dezordine și prin salonul cufundat în tăcere unde, pe podea, zăceau bice, funii, pinteni, frîie și șei, și urmele de degete și de cizme ale băieților se vedeau pe capacul plin de praf al pianului, și-apoi în dimineața următoare cînd cei doi băieți au început să se ia la trîntă și să se rostogolească asemeni unor sălbăticiuni pe podeaua salonului, pentru ca apoi să se arunce pe deșelate pe cai, cu greu ți-ar fi venit

să crezi că în casa aceea trăise cîndva o tînără doamnă plină de blîndețe.

„Lutie s-a dus, și nimeni în afară de unchiul Jim nu-i mai păstrează aci amintirea," mi-am spus în sinea mea în timp ce mă ridicam din patul în care mă învelea odinioară cu mîinile-i atît de albe și de gingașe.

Și totuși, cînd o porneam călare spre taberele cele mai îndepărtate de pe domeniu, trecînd printre dealurile împădurite cu cedri unde coloniștii nu pătrunseseră încă, sau cînd stăteam de vorbă cu vechii ei prieteni din oraș, îmi dădeam seama că nimeni n-o uitase pe frumoasa soție a colonelului Brewton.

Unii dintre ei credeau chiar să știe unde se afla. Tînăra doamnă Bob Kingman spunea că o întîlnise pe Lutie Brewton, la fel de frumoasă și de tînără ca totdeauna, pe o stradă la New Orleans, sub vălul unei călugărițe. Proprietarul domeniului „Bar 44", care cîștigase cu Lutie un premiu la un concurs de whist, întîlnise la cazinoul din Tombstone o femeie despre care credea că era doamna Brewton, într-o toaletă extravagantă de dantelă neagră, cu parură de diamante, care juca la sume mari. Deși era fardată și pudrată ca o dansatoare de local, îi recunoscuse fără urmă de îndoială gesturile febrile cu care juca. Cît despre John McCandless, agentul pentru apașii

Mescalero, acesta susținea că, aflîndu-se la Washington unde avea treabă la departamentul pentru afacerile indienilor, văzuse într-o caleașcă pe Pennsylvania Avenue o doamnă care i se păruse cunoscută, fără să știe însă cine e, alături de un ambasador străin sau de un alt înalt demnitar cu pieptul plin de decorații. Cînd îl văzuse se roșise și-și întorsese capul, și numai după ce trecuseră își dăduse seama John McCandless că era Lutie Brewton.

Myra Netherwood spunea că Lutie murise. Mie, însă, dintre toate versiunile care circulau, cea mai verosimilă mi se părea aceea a directorului căilor ferate Bedford, care luase parte la faimosul Bal de Argint, organizat chiar în interiorul unei mine de argint din Colorado, unde se instalase și o orchestră mare și un parchet de dans ceruit. În timpul balului, într-unul din abatajele apropiate avusese loc o prăbușire, și toată lumea părăsise înspăimîntată parchetul de dans, în afară de o singură pereche. În timpul celor cîteva minute cît durase prăbușirea, doamna, care semăna leit cu Lutie Brewton dar purta alt nume, continuase să danseze plină de veselie cu partenerul ei, încurajînd orchestra și rîzînd și glumind ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat, pînă cînd cei mai mulți dintre invitați reușiseră să-și învingă spaima și reveniseră pe parchetul de dans.

N-aş şti să spun de ce, dar simţeam că aceasta semăna adevăratei Lutie Brewton, iar la auzul întîmplării emoţia ciudată pe care o resimţeam ori de cîte ori mă aflam în prezenţa ei pusese din nou în mod inexplicabil stăpînire pe mine.

Mai tîrziu am aflat că pe socoteala ei se mai vorbeau şi altele, numai că mie nu mi se spuneau. Cu timpul, aveam să mă conving că absolut nici o speculaţie — oricît de fantastică sau de romantică ar fi părut — nu era exclusă atunci cînd era vorba de Lutie Brewton.

La început, singurul lucru pe care-l observasem era interesul deosebit pe care lumea i-l arăta lui Brock, de cîte ori acesta mă însoţea la oraş. Toţi rîdeau în hohote de replicile lui hazlii şi căutau să-l provoace la altele. Observasem de asemenea că în timp ce doamnele îi admirau părul blond şi mătăsos şi-l îmbiau cu felii de tort, iar bărbaţii îi promiteau mai-ştiu-eu ce ca să vină cu ei pe veranda magazinului lui Kingman şi să imite mersul anumitor personaje de vază din oraş, cei de faţă schimbau între ei priviri tainice ori dădeau din cap cu înţeles. Trebuie să mărturisesc însă că, pentru un student în medicină, mintea îmi era tot atît de puţin ageră ca a unui colonist oarecare, şi nimic nu-mi trecuse prin minte pînă în ziua aceea de august, cînd am venit cu toţii în oraş s-o întîmpinăm pe Sarah Beth, care sosea singură

cu trenul de dimineaţă de la pensionul de călugăriţe.

Ca de obicei, piaţa mişuna de căruţele coloniştilor, încărcate cu tot felul de cumpărături, de parcă recolta slabă din anul acela nu i-ar fi atins cu nimic. Tratîndu-mă ca pe un coleg, doctorul Reid, vechiul prieten al unchiului Jim, mă invitase la restaurantul „La elefantul alb", unde mai mulţi colonişti care beau în contul recoltei din anul viitor puseseră stăpînire aproape pe tot barul lung din lemn de nuc. Un grup mai mic, format din crescători de vite şi din cowboy, se ţinea la distanţă la celălalt capăt al barului, şi doctorul mă aşteptă cu aerul său grav, pînă cînd am dat mîna cu cîţiva dintre ei. Deşi atît fata cît şi purtarea doctorului îşi păstraseră în acest timp toată seninătatea, ştiam bine că mîinile îi ardeau să mîngîie cît mai repede o sticlă de băutură ; erau aceleaşi mîini albe, cu degete lungi şi cu vinele umflate prin care pe vremea cînd eram copil eram încredinţat că nu putea curge decît vin roşu. În faţa uşii deschise, perdeaua era dată la o parte, iar peste drum, pe veranda casei Holderness, i-am văzut pe Brock şi pe Jimmy faţă-n faţă, ca într-una din disputele lor obişnuite, în timp ce oamenii din jur îi aţîţau să se ia la bătaie. Tabloul celor doi băieţi mi-a rămas pînă astăzi întipărit în minte, profilat pe fondul de şipci grosolane al magazinului, cu o

firmă de tinichea vopsită prinsă în ţinte de trepte iar alta fixată pe zidurile roşii de cărămidă — Jimmy, suplu şi negricios, ca imagine în miniatură a tatălui său, cu pumnii strînşi, în timp ce Brock, cu pălăria lăsată pe spate, agăţată de gît cu un şnur, şi cu părul strălucind ca aurul alb în lumina soarelui de amiază, sta aplecat cu îndrăzneală asupra lui Jimmy, gata să-l pocnească peste nas.

În momentul acela se întîmplă neprevăzutul. Un colonist scund şi îndesat, cu capul ca o bilă, îmbrăcat într-o bluză de catifea de un cafeniu decolorat, se apropie de uşă.

— Eu unul pariez pe flăcăul lui Chamberlain, exclamă el.

Cînd am înţeles ce voia să spună, am văzut-o deodată în faţa mea pe Lutie Brewton, dulce şi frumoasă cum o ştiam dintotdeauna. Iar cînd colonistul se întoarse şi se apropie rînjind de bar, am avut senzaţia că o scuipase drept în obraz. În tăcerea grea care se aşternu printre toţi cawboy-ii aflaţi acolo, am simţit că o ură ciudată şi sălbatică pune stăpînire pe mine, ca focurile ce mistuie preria. Mă considerasem totdeauna ca un student în medicină care în curînd avea să păşească în viaţă cu menirea de a salva vieţile oamenilor. În momentul acela mi-am dat seama că pojghiţa subţire care se prinsese de mine în şcolile din est plesnise într-o clipă, şi nu mai eram altceva decît un vlăstar tînăr şi sălbatic din neamul Brewton-ilor, crescut în mijlocul neîmblînzitei mări de iarbă. Fără să şovăi, am trecut dincolo de despărţitura de la capătul din spate al barului, unde se afla rastelul pe care clienţii localului îşi lăsau de obicei puştile şi pistoalele. Cowboy-ii se dădură toţi în lături, iar barmanul se ascunse sub tejghea. Şi cred că l-aş fi putut ucide pe doctorul Reid care, cu o mişcare neaşteptat de energică a uneia din mîinile-i albe, îmi zvîrli în sus pistolul, astfel încît glonţul nimeri în lampa din care gazul începu îndată să picure pe barul de nuc.

La auzul împuşcăturii, lumea din piaţă începu să se îmbulzească în uşa localului, pînă cînd, la un moment dat, toţi se dădură la o parte ca nişte muşte alungate. În prag apăruse unchiul Jim care, ca un cal îmbătrînit pe cîmpul de bătaie, adulmecă mirosul de praf de puşcă şi cercetă încăperea cu ochii-i de smoală. În cele din urmă privirile i se opriră asupra mea, la capătul barului ; aveam încă în mînă cu pistolul cu care nu făcusem nici o ispravă.

— Ce s-a întîmplat, Hal ? mă întrebă el.

Şedeam împietrit, cu fălcile încleştate, fără să îndrăznesc să mă uit în ochii lui. Unchiul Jim tăcu

și el un răstimp, care mi se păru că nu se mai sfîrșește.

— Spune, ce s-a întîmplat aici, Walt ? întrebă el atunci pe unul din crescătorii de vite, un bărbat uriaș, stîngaci, într-o vestă descheiată și cu lanțul ceasornicului trecut peste pîntece.

Pe fruntea omului începu să curgă sudoarea, și el clătină din cap. O expresie neobișnuită apăruse pe fața unchiului Jim. Cîteva clipe rămase locului, neînfricat și dezlănțuit, dominînd ca pe vremuri încăperea lungă și întunecoasă. Apoi, urmărind privirile celor de față, întoarse capul, și în acel moment i-am văzut pe Jimmy și pe Brock care se strecuraseră și ei prin ușa înțesată de lume și se aflau acum înăuntru, cu figurile lor atît de deosebite, unul negru întunecat iar celălalt bălai.

N-aș ști să spun la care din ei se uită unchiul Jim cît stătu cu capul întors. Eu însă rămăsesem cu privirile ațintite asupra chipului vioi și tînăr și asupra ochilor albaștri ca cerul ai lui Brock. În cele cîteva clipe cred că mi se perindă prin minte tot ce-l văzusem făcînd sau îl auzisem spunînd, cînd răutăcios și de nestrunit, ca după o clipă numai să fie plin de farmec și cuceritor ca Lutie însăși, încît era cu neputință să nu-i ierți orice. Mi-am reamintit cum lua partea coloniștilor, ca și mama lui, și cît de nepărtinitor se purta unchiul Jim față de amîndoi, totdeauna făcîndu-le amîndorura aceleași daruri, la fel împărțind și pedepsele, deși de cele mai multe ori Brock ar fi meritat partea cea mai mare. Mă întrebam dacă nu cumva lucrul acela care nu se putea spune era pricina dușmăniei atît de adînci dintre cei doi frați încă de cînd începuseră să umble pe picioare, ori ce Dumnezeu putea să fie.

Cînd, în cele din urmă, unchiul Jim se întoarse, chipul lui avea o expresie cumplită.

— Dacă vreun ticălos mai are ceva de spus, s-o spună acum ! se adresă el provocător tuturor celor de față, în timp ce din ochi i se revărsau torente deslănțuite de mînie.

În sala lungă a localului nu se auzi nimic decît zgomotul unei fise căzînd la o masă de pocher, zornăitul lanțului unui cal legat afară și gazul din lampa găurită de glonte care cădea picătură cu picătură pe barul de nuc, ca tic-tacul unui ceasornic numărînd ultimele clipe ale celui ce ar fi îndrăznit să scoată vreo vorbă. Apoi, cu fața schimonosită de durere, unchiul Jim îmi făcu un semn cu capul și ieșirăm afară, cei doi băieți înaintea mea, iar unchiul Jim în spate.

Partea III

BROCK

Capitolul XIII

ÎN CELE CÎTEVA ierni cît am lucrat ca asistent al unui mare chirurg francez la spitalul St. Mary și la spitalul călugărilor alexieni, gîndurile mi se întorceau fără încetare spre Brock. Nici astăzi nu pot simți în nări mirosul de cloroform, fără ca îndoielile și întrebările care mă chinuiau să nu-mi revină ca niște fantome. Toate amintirile atît de contradictorii pe care le aveam despre Brock mi se învălmășeau în permanență în cap.

Iată-l pe Brock parodiindu-l pe preot și oficiind cu vocea-i subțire serviciul religios în fața unei cirezi de vite care pășteau. Sau jucîndu-se de-a bandiții cu copiii coloniștilor și spînzurînd de stîlpul unei porți pe nelegiuit — un biet cîine de pripas. Ori sosind la conac în fruntea copiilor pe jumătate lihniți de foame ai coloniștilor, și cerînd

pesmeți și plăcinte. Ori ascuțindu-și rozetele pintenilor cu o pilă grosolană luată de la un fierar, sau fredonînd „Negrul Jack Davey", „Țigăncușa" și alte melodii la modă, în timp ce cu mîinile-i albe parcă abia atingea clapele pianului lui Lutie. Și iată aceleași mîini albe aruncînd în sus pînă la cincizeci de picioare o cutie de conserve în care trăgea cu o pușcă automată calibrul 30, pe care unchiul Jim i-o dăruise tocmai pentru că se găseau greu cartușe potrivite.

Îmi aminteam cîtă pasiune punea Brock în discuții. Cît de mult îi plăcea să călărească. Iată-l schimbînd cîte trei duzini de cartușe din rezerva unchiului Jim cu cartușe care se potriveau la arma lui calibrul 30. Și iată-l, în sfîrșit, abil ca un judecător, îndrăzneț ca un Brewton, și fermecător și plin de strălucire ca dispăruta lui mamă, ca să-l convingă apelînd la tot felul de pretexte pe preceptorul lui și al lui Jimmy să renunțe la lecțiile de după-amiază. Și tot timpul îmi stăruia în amintire păru-i blond și mătăsos fluturînd în vînt.

Reîntors la Salt Fork, împăcat cu sine ca un prelat așteptînd răsplata datoriei îndeplinite, bătrînul doctor Reid se pregătea să se despartă de lumea asta și de tomurile tratatului de medicină al lui Robert Ingersoll pe care de atîtea ori le răsfoise, în camera sa de la hotelul Bursei, de unde clienții obișnuiți n-aveau să mai audă de acum înainte

zgomotul sticlei de whisky și al paharului de pe măsuța de lîngă pat, care marca orele nopții. Unchiul Jim îmi telefonase să mă întorc acasă și să-i preiau cabinetul.

Cînd am sosit la hotel, venind pe jos direct de la gară pe trotuarul de scînduri plin de nisip, bătrînul era în comă. Am încercat să-i ușurez suferințele, dar nu puteam face mare lucru. Nici măcar sticla de whisky nu-i mai aducea alinare și nu mă recunoscuse nici pe mine, și nici pe unchiul Jim, care la venirea mea se afla în cameră de cîteva ore, fumînd liniștit, așa cum cei doi vechi prieteni obișnuiau adesea să stea cînd erau sănătoși, abia schimbînd cîte o vorbă.

— Gîndurile bătrînului señor doctor nu mai sînt pe lumea asta, îmi spuse bătrîna mexicană ce-l îngrijea.

La un moment dat Brock năvăli în cameră, și apariția lui îmi provocă aceeași uimire ca și cînd aș fi văzut o Lutie blondă, cu cizme și cu pinteni ; îmi strînse mîna, de astă-dată ca un bărbat în toată firea, îmi arătă mîndru o monedă de aur pe care tocmai o cîștigase la cărți, dar nici o clipă nu se sinchisi de muribundul din pat care-l adusese pe lume. Totuși, cît timp băiatul rămase cu noi, pălăvrăgind și rîzînd într-una, în cameră suflă parcă o adiere proaspătă din trecut și în ochii bătrînului doctor se aprinse o pîlpîire de viață care lupta să

ajungă la suprafaţă, ca şi cînd din fundul unei fîntîni adînci cineva s-ar fi străduit, cu ajutorul unei lumînări, să distingă şi să recunoască un chip aflat la gura fîntînii.

Iar după ce Brock părăsi fluierînd încăperea, cît timp se auzea încă din hol zornăitul pintenilor în ritmul unei melodii la modă, înăbuşit de covorul roşu, doctorul Reid încercă cu greutate să se ridice în capul oaselor.

— Cînd s-a întors doamna Brewton ? întrebă el, pironindu-şi privirile asupră-mi ; nici n-am îndrăznit să mă uit la unchiul Jim, care încetase deodată să mai pufăie din ţigară.

— N-am văzut-o, doctore, am îngînat în şoaptă.

Lumina dispăru din ochii muribundului ca flacăra unei lumînări în care sufli, şi el se prăbuşi înapoi pe pernă, cu mîna-i albă şi subţire cu vine purpurii căzută fără putere pe plapumă. Totuşi, încă mult timp după ce doctorul rămase tăcut, emoţia pe care o resimţeam de cîte ori dădeam ochii cu Lutie continuă să mă învăluie şi să mă tulbure, stîrnită de auzul neaşteptat al numelui ei.

L-am înmormîntat pe doctor o săptămînă sau două mai tîrziu, într-unul din cimitirele acelea singuratice şi golaşe din sud-vest, atît de deosebite de cimitirele pline de verdeaţă pe care le ştia el în copilărie în Virginia, statul său natal. Dar nu la asta se gîndeau cei mai mulţi dintre cei ce-l

conduceau pe ultimul drum, stînd în picioare cu capul descoperit, aşa cum se obişnuia acum patruzeci de ani. Pe ascuns urmăreau tabloul pe care li-l oferea Brock, acum ceva mai înalt decît mine, cu părul bălai şi mătăsos cu reflexe aurii, stînd doar la cîţiva paşi de judecătorul Chamberlain — puţin mai împlinit la trup dar la fel de elegant în redingota-i neagră, cu jobenul în mînă şi cu părul blond uşor încărunţit la tîmple revărsîndu-se încă bogat spre spate, ceea ce-i dădea un aer de suverană distincţie.

De atunci, toate amintirile mele despre unchiul Jim şi despre Brock sînt însoţite de mirosul de iodoform şi fenol din cabinetul doctorului Reid, devenit acum al meu, în care vechea lampă verde de birou continua să-şi arunce lumina peste poliţele vopsite în alb, încărcate cu borcane şi flacoane de doctorii, peste masa de operaţii îmbrăcată în piele, peste tot felul de instrumente chirurgicale şi peste scheletul care de cînd mă pomenisem se afla într-unul din colţurile încăperii.

N-a trebuit să treacă un an de cînd mă întorsesem la Salt Fork, ca să aflu că Brock era pe cale să devină o figură la fel de bine cunoscută ca a lui Ingram Carter, cartoforul al cărui portret în mărime naturală era agăţat în restaurantul „La elefantul alb". Tot timpul se vorbea despre Brock Brewton — blond şi galant, favorit al tuturor bru-

netelor angajate la salonul de dans ţinut de Madame Nana, tînărul care, fără să-şi piardă ţinuta aristocratică, pierdea cu dezinvoltură la cărţi. Şi tot Brock Brewton cînta „Dunărea albastră" la pianul Myrei Netherwood, pentru ca apoi să se plimbe fără nici o ruşine pe străzile oraşului cu drăguţa lui, fata unui colonist cu o indiancă Choctaw, aşezată alături pe canapeaua unei cabriolete fără coviltir cu roţile roşii.

Şi tot Brock Brewton cumpărase într-o zi toate bomboanele din vitrina magazinului lui Kingman şi le împărţise copiilor de colonişti care făceau roată în jurul lui ca nişte orfani, pentru ca în ziua următoare să împuşte din galopul calului cele trei raţe albe ale doamnei Olson, tocmai cînd aceasta le dădea de mîncare.

Mi se pare uneori că-l văd ca astăzi pe Brock, într-un costum cafeniu care-mi reamintea de cel purtat cîndva de Brice Chamberlain, conducînd-o pios la biserică pe Myra Netherwood, prietena mamei sale. Îl văd însă după aceea, în acelaşi costum, cu pălăria dată pe ceafă şi cu părul blond ondulat, cerînd la restaurantul „La elefantul alb" sau la „Charley Olandezul" să i se dea fise în valoare de două sau trei sute de dolari.

Brock nu plătea însă niciodată fisele cum le plăteau clienţii de rînd. El era un Brewton, şi chiar dacă cerea o mie de dolari în aur, toţi se

dădeau peste cap să-i facă rost, patronul trecîndu-l în registru ca de obicei. Iar cînd unchiul Jim venea la oraş, cerea să i se facă socoteala şi, pe loc, pe tejgheaua udă de băutură, semna un cec asupra firmei Kingman Mercantile Company.

Comportarea aceasta atît de contradictorie a lui Brock, îmbinată cu afecţiunea şi îngăduinţa pe care i le arăta unchiul Jim, au fost pentru mine totdeauna unul din lucrurile cele mai enigmatice din cîte am încercat să înţeleg. Poate că totul se explica prin faptul că refuzam s-o privesc pe Lutie aşa cum o vedeau ceilalţi, ea continuînd să fie pentru mine aceeaşi femeie minunat de frumoasă care-mi vrăjise adolescenţa. Iată însă că într-o zi de vară, cînd izma era din nou în floare de-a lungul drumului care lucea printre vîlcele, soarta încercă să mă facă să văd lucrurile aşa cum erau.

Fusesem chemat la unul din bordeiele săpate în prerie, unde nevasta unui colonist încercase să-şi pună capăt zilelor. Femeia era foarte deprimată şi nu puteam s-o las singură în starea aceea, cu un copil mic, mai ales că la cincizeci de mile în jur nu se afla nici un alt doctor. Iar cîteva zile mai tîrziu, după ce totul se terminase, aveam impresia că nu aveam nimic dintr-un doctor, că eram doar un argat epuizat şi descurajat, care nu-şi dorea nimic mai mult decît să-şi petreacă din nou

noaptea sub acoperișul unchiului Jim, printre lucrurile atît de familiare.

Cînd am sosit acolo, m-am simțit fericit. Mă apropiasem în amurg de clădirea veche a conacului și văzusem că toate cele douăsprezece ferestre erau luminate, ca pe vremuri. Apoi, cînd am pășit în holul pustiu, am avut senzația curioasă a prezenței unei femei. O clipă mi-a străfulgerat prin minte ideea puțin probabilă că Lutie se întorsese acasă. Curînd însă, în pragul ușii mari ce da spre sufragerie apăru Sarah Beth, într-o rochie albă tinerească, cu eșarfă și manșete roșii, care cînd mă văzu scoase un strigăt de bucurie și se repezi să-mi ureze bun sosit, spunîndu-mi că terminase definitiv cu școala și că trecuse prin Salt Fork tocmai în dimineața în care eu plecasem în prerie.

Se puse îndată la masă un tacîm în plus pentru mine. Lumînările albe ornate cu abajururile lor, pe care nu le mai văzusem de cînd plecase Lutie Brewton, buchetul de flori roșii de mentă în mijlocul vechii mese uriașe și argintăria masivă care strălucea pe fața de masă imaculată de damasc m-au impresionat adînc. Cît timp dură cina, l-am observat pe unchiul Jim stînd calm în scaunul său, cu aerul acela ușor absent pe care nu-l mai avusese de atîția ani încălzindu-i fața arsă de soare și de vînt, cu ochii negri ca smoala îmblînzindu-i-se imperceptibil de cîte ori o privea pe Sarah

Beth. Mi se părea însă că undeva departe, în străfundul privirilor sale, vedea o altă femeie, așezată la o masă mai veselă, cu oaspeți mai tineri în jurul său.

Trecuserăm în salon, unde Sarah Beth deschisese pianul și începuse să cînte cîteva din piesele pe care le învățase la pension, iar unchiul Jim își exprima regretul că Brock nu venise încă de la oraș ca să le poată auzi și el, cînd cineva îl chemă pe Jimmy afară. În încăpere domnea acum o liniște deplină, iar Sarah Beth cînta un vals al cărui nume nu-l știam, dar pe care mîinile albe ale lui Lutie îl cîntaseră și ele adesea pe aceeași claviatură, în salonul plin de oaspeți de la Fort Ewing și de la Santa Fe. Unchiul Jim rămăsese nemișcat, cu țigara în mînă și timp de un minut sau două cît răsună în salon melodia aceea de demult, era ca și cum năpasta coloniștilor nu s-ar fi abătut niciodată pe meleagurile noastre și, din clipă în clipă, avea să apară în prag Hetty negresa cu cei trei micuți veniți să spună noapte bună mamei lor.

Atît de puternică era senzația aceasta, încît la un moment dat mi-am ridicat privirile spre ușă, dar numai pentru a da cu ochii de Jimmy. Timp de o clipă mi s-a părut că ascultă și el valsul, dar imediat am observat că, pe fruntea tînără și bronzată, vinele-i erau umflate. Înainte ca Sarah Beth

să fi terminat de cîntat, se apropie țeapăn de fotoliul cel mare tapisat în care, calm și demn ca de obicei, era așezat tatăl său.

— Cineva a adus chiar acum știrea că Brock l-a împușcat pe Charley Olandezul în oraș, rosti el în șoaptă.

Sarah Beth nu auzise nimic și continua să cînte, iar unchiul Jim, părînd cufundat încă în valsul care-i amintea de Lutie, se uită o clipă la Jimmy ca și cînd acesta i-ar fi spus că vreo cîteva din vitele de pe domeniu s-ar fi împotmolit în Lacul Roșu, iar el se întreba dacă la ora aceea tîrzie să mai trimită sau nu oameni să le salveze.

— Brock a împușcat pe cine ? întrebă el, înclinîndu-și capul ca un taur viguros care încearcă să se ferească de rana adîncă pe care tocmai o primise.

Simțind că ceva rău se întîmplase, Sarah Beth încetă să mai cînte. Undeva pe drum se auzea tropotul unui cal în galop. Apoi răspunsul lui Jimmy, rostit cu voce gravă, răsună clar în încăperea imensă.

— Pe Charley Olandezul. Charley a zis că bruneta care ține totdeauna banca pentru el ar fi fost înțeleasă cu Brock și că-l favoriza. Că de cîte ori Brock se așeza la masă, banca ieșea în pierdere. A urmat un schimb de cuvinte, Charley a scos

pistolul, dar Brock l-a doborît înainte de a fi putut să tragă.

Sarah Beth scoase un strigăt înăbușit, în timp ce unchiul Jim, care-și păstra stăpînirea de sine, se ridică încet din fotoliu cu voința de fier și cu vigoarea din trecut. Doar părul ușor încărunțit care-i încadra chipul adînc brăzdat îi trăda vîrsta.

— Charley a murit ? întrebă el după o clipă.

— Nu știu, spuse Jimmy. Pe Brock l-au închis.

Știam ce lovitură însemna asta pentru unchiul Jim, dar parcă-l văd și astăzi, stînd acolo ca un despot de neînfrînt în redingota-i de postav cenușiu, ascultîndu-l pe Jimmy care-i povesti, bucățică cu bucățică, tot ce aflase de la argați, fără ca pe chipu-i masiv, pe care se citea o mîndrie nețărmurită, aproape neomenească, să apară o cît de mică schimbare. Doar cînd Jimmy pomeni numele judecătorului Chamberlain, unchiul Jim își trădă tulburarea, înălțîndu-și deodată capul cu energia nestăvilită de odinioară, în timp ce părul cărunt și aspru i se zbîrlea.

— Ce legătură are Chamberlain cu afacerea asta ? întrebă el.

După obrajii albi ca varul ai lui Jimmy, mi-am dat seama că știa mai mult decît îmi închipuiam. Încercă să ocolească răspunsul, dar privirea mînioasă a tatălui său, căreia se străduia zadarnic să-i scape, îl țintuia locului.

— Judecătorul Chamberlain a dat ordin ca Brock să fie pus în libertate, șopti Jimmy pînă la urmă, atît de încet încît abia îl auzeai. A zis că hotărîrea a luat-o fiindcă Brock e prea tînăr și că intenționează să cerceteze personal împrejurările. Dacă Brock o să se poarte bine, a spus că s-ar putea ca acest caz să nici nu fie adus în fața judecății. În orice caz, va trebui ca Brock să se prezinte în fața lui ori de cîte ori i-o va cere.

O clipă nesfîrșit de lungă, mi s-a părut că văd imaginea fantastică a unui colos cu trăsăturile distinse și autoritare ale lui Brice Chamberlain care, în fața mulțimii de coloniști, pierde-vară, doamne din oraș, soții de fermieri și femei de moravuri ușoare din întreg comitatul Salt Fork își întindea brațul lung cu degete albe, pentru a aplica un ultim și oribil stigmat roșu pe chipul gingaș și plin de viață al lui Lutie Brewton.

Îl văzusem adesea pe unchiul Jim pradă furiei, dar niciodată ca acum, cînd pînă și sîngele din vine părea să i se fi înnegrit. Fața îi era bîntuită parcă de o furtună întunecată, iluminată de fulgere. Așa cum aveam uneori senzația fizică a valurilor de căldură, simțeam și acum străbătînd încăperea torentul tot mai puternic de flăcări care, o dată aprins înăuntrul său ardea asemenea focurilor din prerie, pe care nimeni nu le poate stinge, în fața cărora nimic nu rezistă și care trebuie lăsate să-și

urmeze cursul de nestăvilit, ca erupțiile vulcanilor.

În cele din urmă se ridică și se îndreptă spre ușă ; cred că nici nu-și mai dădea seama de prezența noastră, dar știam cu toții unde se ducea. Îl urmărirăm cu privirile pînă cînd se opri și-și luă cartușiera veche, decolorată de sudoare, care zăcea agățată de spătarul uneia din canapelele de brad din hol. Văzînd acest lucru, Sarah Beth sări de pe scaun, traversă în grabă încăperea și se opri lîngă lampa monumentală cu abajur pictat așezată pe piedestalul de marmură.

— Te rog, nu pleca noaptea, tată, îl rugă ea. Lasă-i pe Hal și pe Jimmy să se ducă mîine.

Stătea pe loc, palid, surd la orice argument, încătărămîndu-și cartușiera ; apoi se întoarse spre noi, măsurîndu-ne pe toți trei cu o privire în care mocnea mînia și care ne spunea cît de departe puteam merge, și că era încă stăpîn asupra întregii familii, inclusiv asupra lui Brock.

Dar nu plecă. Mai zăbovi puțin în holul imens, ca și cînd ar fi ascultat ceva. Aproape în același moment se auzi pe verandă zgomotul unor pași cunoscuți, și Brock își făcu apariția, cu părul blond cîrlionțat ca al unui copil, trecînd pe lîngă el și intrînd în cameră cu mersul legănat, la fel de voios, de curajos și degajat cum îl știam dintotdeauna.

Probabil că după figurile pe care le aveam cu toții, și-a dat seama că știam ce se întîmplase, dar asta îl făcu doar să-și pună și mai mult la încercare farmecul și să afișeze o și mai exagerată exuberanță ; se legă mai întîi de sărmana Sarah Beth, ca și cînd n-ar fi observat că fata stătea ca o stană de piatră în fața lui, cu obrajii albi ca varul și gata să izbucnească în plîns, cît o certă că nu-l trezise cînd trecuse prin Salt Fork, lăsîndu-l să doarmă la hotel aproape toată ziua ; începu apoi să rîdă, să glumească și să se maimuțărească ; o tachină în legătură cu scrisorile de dragoste ale lui Tom Milledeaux, pe care călugărițele le citeau cu regularitate ; după aceea încercă spășit s-o convingă să cînte cu el la patru mîini, trăgînd în fața pianului unul din scaunele tapisate, pe care se așeză, cuprinzînd-o pe biata fată cu o mînă pe după umeri, în timp ce cu cealaltă se apucă s-o acompanieze pe registrul de bas al claviaturii.

Îmi spuneam că nimeni în toată regiunea, și poate chiar nimeni pe lume în afară de Lutie însăși, n-ar fi reușit să-și facă apariția într-un moment ca acela și să ne dezarmeze în așa măsură, obligîndu-l pînă și pe unchiul Jim să se stăpînească și să se așeze din nou în fotoliul său, unde așteptă nemișcat să se termine bîlciul, în timp ce chipu-i masiv și neînduplecat îl urmărea pe Brock cu o

privire plină de afecțiune îndurerată, pe care cuvintele n-o pot descrie.

În cele din urmă, după ce Sarah Beth se ridică și plecă să se culce, unchiul Jim i se adresă lui Brock :

— Tocmai voiam să pornesc spre oraș să-ți vorbesc, Brock, începu el. E adevărat că ai tras în Charley Olandezul ?

Figura băiatului își schimbă imperceptibil expresia, și el rămase locului, fixîndu-l pe tatăl său cu ochii mijiți.

— Trebuia să trag. Altfel mă împușca el pe mine.

— E adevărat, urmă bătrînul cu un calm imperturbabil, că femeia care ține banca pentru Charley Olandezul te favoriza la joc și că tu o știai ?

— Toate femeile mă iubesc, spuse Brock. Cum toată lumea o iubea...

Buzele i se încleștară, dar continuă să-și fixeze tatăl cu aceeași privire ascunsă și indiferentă, aproape batjocoritoare.

Obrajii aspri și tăbăciți ai acestuia se înroșiră ușor.

— Nu mă supără atît că ai tras cu pistolul, spuse el cu greutate. Băieților le place să se înfrunte, și n-aș avea o părere bună despre tine dacă n-ai fi în stare să te aperi. Ți-am spus însă că îți voi plăti toate datoriile la joc, atît timp cît

joci cinstit. Şi ţi-am spus de asemenea că cine trişează coboară pe ultima treaptă a animalităţii. Aflu acum că ai trişat, şi indiferent ce părere au alţii, ţin să apari la judecată pe propriile-ţi picioare, pînă vei fi achitat ori îţi vei primi pedeapsa.

Brock îl privi cu o expresie neaşteptată de ură, ciudată şi impersonală.

— Nici un părinte, i se adresă el provocator, nu şi-ar trimite copilul la închisoare, după ce judecătorul l-a scos de acolo. Şi, pe lîngă asta, trebuie să ştii că acum am un post. De-asta am venit astă-seară aici. M-am angajat ca şef de raion la magazinul lui George Holderness.

Auzind numele unchiului lui Brice Chamberlain şi cele spuse în legătură cu el, unchiul Jim se ridică brusc în picioare, iar vinele de la gît şi de pe mîini i se umflară atît de tare, încît pînă şi Brock se sperie şi făcu cîţiva paşi înapoi. Pe faţa-i albă ca varul, ochii continuau însă să-i scapere, febrili, iar cînd văzu că n-avea să fie lovit, începu să măsoare camera de la un capăt la altul.

— Nu poţi să mă ţii cu sila la ranch! îi strigă el. Am optsprezece ani. Nu sînt făcut pentru viaţa asta. Îmi place să trăiesc acolo unde e forfotă şi lume multă. Unde e lumină, muzică, magazine şi se întîmplă mereu cîte ceva. Decît să trăiesc în locul ăsta uitat de Dumnezeu, mai bine să fiu pus într-un sicriu...

N-am mai auzit nimic. Era ca şi cum toată scena şi cuvintele ce se rosteau aveau ceva inexorabil, ca şi cum mai asistasem cîndva la ele. Unchiul meu şi Jimmy parcă dispăruseră şi aveam impresia că, de pe aceeaşi canapea tapisată, o vedeam pe Lutie plimbîndu-se agitată de la un capăt la altul, pe acelaşi covor de Bruxelles, cu ochii strălucitori arzînd de febră şi rostind aproape aceleaşi cuvinte.

Cînd mi-am ridicat privirile spre unchiul Jim, chipul îi era alb şi răsufla din greu, ca şi cînd ar fi văzut un strigoi.

— Foarte bine, Brock! rosti el în cele din urmă, copleşit, şi puteam să-mi închipui cît de mult îl costa renunţarea asta. Am mai încercat cu ani în urmă să stau în calea cuiva, şi de atunci mi-a părut rău mereu. N-am de gînd să stau în calea ta.

Brock aruncă o privire triumfătoare fratelui său, care şedea nemişcat şi tăcut, cu faţa întunecată, şi ieşi grăbit din încăpere. Unchiul Jim rămase încă mult timp în fotoliu, privind pe fereastră. Afară era întuneric beznă şi nu putea vedea nimic, o ştiam bine, dar cum stătea astfel în cadrul ferestrei, mi-am dat seama ca niciodată pînă atunci cît de adînc brăzdată îi era faţa, ca

un ogor arat — de fapt fața unui om bătrîn. Iar în fotoliul tapisat, ceea ce rămăsese din trup era doar osatura atletică a unei ființe din care un rău ascuns storsese parcă și ultimul strop de viață și putere.

Doar ochii îi rămăseseră aceiași în orbitele devastate, negri ca smoala și neînduplecați. După un răstimp, fără să ne bage în seamă nici pe Jimmy și nici pe mine, rămași amîndoi locului fără să știm ce să facem, se ridică în picioare clătinîndu-se. Apoi, refuzînd sprijinul oferit de Jimmy, trecu încet dar cu pasul ferm prin fața noastră, îndreptîndu-se tăcut spre dormitorul pustiu unde nu-l aștepta nimeni.

Capitolul XIV

ÎN APROPIEREA PIEȚEI din Salt Fork, pe una din străzile întortocheate locuite de mexicani, se afla un plop uriaș cu crengi răsucite și cu scoarța atît de noduroasă cum n-am văzut niciodată un alt arbore. Fusese martor la incursiunile indienilor Navajos și ale apașilor și văzuse convoaiele nesfîrșite de care trase de boi tîrîndu-se pe drumul spre Chihuahua. Se înălța și acum verde, adăpostind sub coroana-i răcoroasă o căsuță scundă de cărămidă nearsă și dăruind umbră tuturor trecătorilor, mulți oameni din vecinătate obișnuind să-și aducă chiar cîte un scaun sub ramurile-i stufoase.

În ultima vreme, coloniștii luaseră obiceiul să-și lege de el caii lihniți de foame, care-i roseseră

jumătate din scoarţă. Fusese lovit şi de trăsnet, iar stăpîna căsuţei şi cu fiul ei încercaseră în zadar să-l taie. Într-o dimineaţă, pe cînd străbăteam piaţa în drum spre cabinet, m-am surprins uitîndu-mă curios să văd dacă plopul bătrîn nu fusese doborît de furtuna care bîntuise peste noapte.

Cred că, de fapt, în străfundul gîndurilor mele nu se afla arborele acela cu rădăcinile adînc înfipte în pămînt şi cu vîrful cătînd spre cer, ci bătrînul meu unchi, care fusese şi el martor al incursiunilor indienilor Navajos şi ale apaşilor, văzuse convoaiele nesfîrşite de care trase de boi tîrîndu-se pe drumul spre Chihuahua, şi acum trebuia să înfrunte acele furtuni care în profesia de medic se dezlănţuie de obicei noaptea.

Într-o seară, chiar înainte de începerea sesiunii de toamnă a curţii cu juri, Charley Olandezul muri de pe urma rănii pricinuite de împuşcătură, în camera pe care o ocupa deasupra localului, şi în aceeaşi noapte Brock părăsi luminile prea puţin strălucitoare din Salt Fork, lăsînd în urmă-i casa de bani goală a firmei Holderness and Company. Nu-l mai văzusem pe unchiul Jim din seara cînd fusese împuşcat Charley Olandezul. Şi înainte îmi venea greu să mi-l închipui venind la oraş, unde toată lumea s-ar fi uitat la el să vadă cît de adînc fusese lovit. Iar acum eram încredinţat că dacă va mai veni vreodată la Salt Fork, asta nu

avea să se întîmple decît după multă, multă vreme.

Totuşi, doar cu o zi sau două mai tîrziu, l-am văzut străbătînd piaţa, cu paşii mai înceţi, puţin mai cărunt, aproape o umbră a făpturii robuste de altă dată, dar ţinîndu-se încă drept, în redingota-i cenuşie despicată la spate, cu acelaşi aer trufaş pe care i-l ştiam dintotdeauna. Cînd îl zăreau apropiindu-se, oamenii de pe stradă îl priveau reţinuţi şi i se adresau cu respect spunînd: „Mare secetă, domnule colonel!" sau: „Aţi avut dreptate!" Iar după ce trecea, îl urmăreau îngînduraţi cu privirile.

Cînd sosi vestea că Brock fusese văzut la El Paso şi că-şi spunea acum Brock Chamberlain, oamenii îşi ziseră că totul se sfîrşise şi că era de-ajuns să-l priveşti pe colonelul Brewton, ca să ştii că se împăcase cu situaţia. Nu-l mai auzeam decît rareori pomenind numele lui Brock. Dar nu era adevărat că totul se sfîrşise. La nunta fiicei sale Sarah Beth, am văzut cum la un moment dat ochii-i stinşi, cufundaţi în orbite se uitau cercetători la oaspeţi, căutînd parcă pe cineva care s-ar fi cuvenit să se afle acolo, în salonul conacului, dar n-am putut să-mi dau seama cine anume îi lipsea.

Astăzi îmi dau seama că orice ştire despre Brock pe care unchiul Jim o citea în gazetele din Albu-

querque și din Denver i se împlînta în inimă ca lancea tainică a unui apaș. Dar pe fruntea lui, în afară de urma lăsată de pălărie, nu puteai vedea mai mult decît pe un pergament nescris. Cît despre cele ce se petreceau înapoia ei, unchiul Jim nu vorbea niciodată. Singurul lucru pe care-l pot spune este că, pe măsură ce timpul trecea și ne ajungeau la urechi mereu alte vești despre Brock — că se ridicase de la o masă de joc din Cripple Creek cu opt mii de dolari cîștig, că jefuise un cioban mexican care nu avea asupră-i decît trei pesos, că fusese ales într-o zi ajutor de șerif la White Oaks, ca în noaptea următoare să străbată în goană străzile orașului cu căruciorul unui vînzător ambulant agățat de spatele șeii și trăgînd într-una cu pistolul, că fugise apoi spre sud, în Mexic, ca șeriful să nu pună mîna pe el, că o pornise după aceea spre vest cu banda lui Cochran, ascunzîndu-se în munții Chiricahua, și că apoi venise singur în est, în comitatul vecin, ca să-i aducă un colier scump drăguței lui, acea fiică de colonist cu sînge de indian Chotaw — și devenea parcă pe zi ce trecea tot mai puțin real.

Devenise de fapt un fel de nălucă, o ființă pe care mi se părea că n-o văzusem și n-o cunoscusem niciodată și despre ale cărei isprăvi scriau toate ziarele din vest, din Omaha pînă în Oregon, despre care se vorbea pretutindeni, în barurile înecate

în băutură, printre călăreții ce străbăteau drumurile acoperite de praf, în șoproanele de trăsuri ale grajdurilor poștei ori în jurul îndepărtatelor focuri de tabără.

Astfel, cînd cineva mă căută într-o zi la cabinet ca să merg undeva în comitatul vecin, la vreo patruzeci de mile depărtare, ca să îngrijesc un ajutor de șerif rănit care nu putea fi transportat, i-am trimis vorbă lui Jimmy să nu-i spună nimic tatălui său, deși totul mi se părea fantastic și ireal. Era imposibil ca acest Brock Chamberlain, urmărit pe întreg teritoriul Arizonei pentru nu-mai-știu cîte delicte, care-și bătea joc acum de o întreagă poteră a comitatului chiar lîngă casă, înfruntînd singur peste douăzeci-treizeci de oameni din cocioaba părăsită a unui colonist, pînă cînd șeriful trebuise să trimită după judecătorul Chamberlain ca să vină să-l convingă să se predea, să fi fost unul și același Brock pe care-l văzusem în leagăn, cu părul blond și mătăsos fluturînd la simpla mea răsuflare.

Și deodată, mi-am dat seama că mă înșelam. Trenul de dimineață trecuse, și tocmai îmi puneam în trusă sticluțele de medicamente și-mi alegeam instrumentele chirurgicale trebuincioase, cînd în vestibul se auziră pași. Cînd mi-am ridicat privirile, în fața mea se afla Lutie Brewton. Oh, sub vălul gros de culoare închisă nu puteam distinge

nici o trăsătură, iar îmbrăcămintea nu i-o recunoșteam, dar era ceva în felul cum se înălțau penele pălăriei, drept în sus, care amintea fără urmă de îndoială de făptura ei ca argintul viu.

— Hal! spuse ea, cu vocea aceea pe care n-o mai auzisem de cincisprezece ani.

Aș fi știut că e ea chiar dacă aș fi fost surd și orb. Mă îmbrățișă și îmbrățișarea ei vorbea în limba aceea în care, cu cîteva generații în urmă, se spuneau lucruri pe care buzele nu voiau sau nu puteau să le destăinuie. Parfumul familiar de violete mă învălui din nou ca o ceață subțire, trandafirie. Și iată-mă reîntors deodată într-un univers infinit mai vast decît creierul care trebuia să-l cuprindă — iată-mă iarăși un băiețandru cu pletele lungi, la ranchul pe care Lutie nu-l părăsise niciodată și pe care unchiul Jim în toată vigoarea lui îl străbătea călare.

Cînd își ridică vălul, nu cu mișcările sigure din tinerețe de care-mi aminteam ci parcă temătoare, am văzut că deși se ținea dreaptă, pe chipul ei palid pe fondul negru al penelor pălăriei, vîrsta dușmănoasă începuse să-și arate primele semne. Ca și cînd ar fi știut că-mi dădusem seama de lucrul acesta, mă împinse repede înapoi pînă la lungimea brațului, mă examină cu o privire critică dar în același timp măgulitoare și începu să-mi spună cu vocea-i febrilă cît de mîndră era că ajunsesem

medic, că probabil orice femeie voia să fie îngrijită de mine numai ca să mă poată vedea și că, știind că medicii sînt sătui de necazurile pacienților, era sigură că n-aveam să-i pun niciodată plictisitoarea întrebare unde-și petrecuse toți anii cît lipsise.

M-am trezit pe nesimțite admirînd figura ei plină de viață și de strălucire, întrebîndu-mă uimit dacă era adevărat că doar cu cîteva clipe mai înainte deslușisem la ea semnele vîrstei. Dar tot timpul cît mă întrebă despre Jimmy, despre Sarah Beth, și despre soțul acesteia pe care nu-l văzuse niciodată, știam că de fapt Brock o adusese acolo. Și era straniu cum, pentru prima dată după atîția ani, aveam din nou senzația că Brock era o ființă reală — unul din cei trei copii somnoroși în cămășuțe de noapte, care în dimineața aceea, în încăperea luminată de lumînări, se îngrămădeau în jurul mamei lor gata de drum, cu pălăria pe cap și cu mănușile în mîini, spunîndu-le că pleacă într-o călătorie, dar că avea să se întoarcă foarte curînd cu daruri pentru fiecare, dacă se vor purta, băieții ca niște mici gentlemeni și Sarah Beth ca o mică doamnă.

Observasem între timp că, de pe veranda curelăriei lui Gaylord, lumea se uita pe fereastra deschisă a cabinetului meu, și mi-am dat seama că cineva o recunoscuse pe Lutie. Nu trecu mult, și în vestibul se auziră niște pași grăbiți, și silueta zveltă a

Myrei Netherwood apăru în ușă, cu figura distinsă încadrată de păr argintiu, cu ochii strălucind de agitație.

— Doctore, mi s-a spus că... începu ea. Oh ! Lutie !

Și cele două femei căzură una în brațele alteia.

În momentul acela, afară în piață, se auzi huruitul roților trăsurii care venea să mă ia.

— Gata, domnule doctor ? îmi strigă mesagerul din comitatul vecin.

Am terminat în grabă de pus în trusă cele trebuincioase.

— Trebuie să fac o mică vizită... la un bolnav, i-am spus lui Lutie stînd întors cu spatele. Știu că ai multe de vorbit cu doamna Netherwood. O să mă întorc cît de repede o să pot.

Încercasem să prezint lucrurile ca și cînd urma să mă duc la cine știe ce colonist din apropiere, dar cînd m-am întors am înțeles, după aceeași vinișoară palidă de pe gît în care sîngele pulsa ca odinioară, că sensibilitatea ei o făcuse să ghicească unde plecam. Și cît dură drumul lung prin prerie, către sud, în timp ce omul care venise să mă ia moțăia lîngă mine, mi s-a părut că printre valurile de căldură care se ridicau unul după altul, vedeam mereu în ochii lui Lutie două priviri pe care nu le voi putea niciodată uita. Prima, în clipa cînd pe peretele cabinetului meu văzuse o fotografie înrămată a unchiului Jim, un bătrîn descărnat așezat în cabrioletă și ținînd în mînă dîrlogii unei perechi de cai murgi. Cealaltă, privirea pe care mi-o aruncase la plecare, și în care nu mai era loc pentru nimic pe lumea asta, în afară de un băiețaș în cămășuță lungă de noapte, cu părul auriu ciufulit, în lumina unor lumînări dintr-o lume dispărută.

Capitolul XV

M-AM ÎNTORS LA Salt Fork duminică dimineaţa, în tropotul înăbuşit al cailor care înotau prin praful cafeniu ce acoperea străzile oraşului. Obloanele de lemn ale magazinelor erau trase, iar uşile birourilor încuiate şi totul era atît de adînc cufundat în liniştea stranie ce domneşte în zilele de sărbătoare, încît nici nu-ţi venea să crezi că doar cu o zi în urmă verandele văruite în alb şi pereţii cafenii de cărămidă nearsă vuiseră de larma ce răzbătea din sălile de dans şi de împuşcăturile pistoalelor şi că, în zorii aceleiaşi zile, împleticindu-se şi agăţîndu-se de pomi şi de turnul de apă, chefliii întîrziaţi trecuseră prin faţa lor.

Cînd am dus înapoi trăsura la grajdul lui Dagget, pînă şi acolo se simţea că era duminică, şi

caii mîncau liniştiţi, fiecare la locul lui. În schimb, tot timpul cît m-am bărbierit deasupra lavoarului de lemn din camera mea, şi apoi cît am traversat piaţa în dangătul clopotelor bisericii cu ziduri groase de cărămidă nearsă, mă gîndeam cu teamă la clipa cînd va trebui să dau ochii cu Lutie.

Pînă la urmă am bătut la uşa lambrisată a casei Netherwood, cu un ciocănel cum nu se mai văd decît puţine astăzi. Mi-a deschis Lutie însăşi, zveltă şi ţinîndu-se la fel de dreaptă cum mi-o aminteam dintotdeauna. Doar pălăria cu pene părea să-i tragă puţin în jos capul şi gîtul delicat, iar pe faţa palidă ochii îi ardeau ca de febră.

— Nu-mi spune încă nimic, Hal, mă rugă ea. Însoţeşte-mă doar la biserică. Myra nu poate veni şi nu-mi place să umblu singură.

Unchiul Jim şi cu mine mergeam rar la biserică. Şi aş fi dat mult să pot scăpa în dimineaţa asta. Nu mi se întîmplase încă pînă atunci să mă aflu în lume cu Lutie, fără ca apropierea de alţi oameni să n-o fi împins la o conversaţie extrem de animată cu persoana care o însoţea. În ziua aceea, însă, singura manifestare de emoţie la prezenţa altor oameni era să-mi strîngă uşor braţul, aşa cum făcuse în ziua aceea de demult cînd trecuserăm împreună prin faţa colonistului ucis care zăcea pe paie în căruţă, cu faţa acoperită de o batistă.

După ce ne aşezarăm în biserica întunecată, în atmosfera mistică pe care o crea tremurul luminărilor şi lumina roşiatică a candelelor din altarul întunecos, Lutie păru să nici nu-şi mai dea seama că eram alături de ea. Clinchetul mătăniilor ei amintea straniu de ţăcănitul pistoalelor, iar consoanele ce-i scăpau printre buze semănau cu şuierul vîntului prin împrejmuirile de sîrmă ghimpată ruginită ori printre ierburile înalte din prerie. La un moment dat zidurile văruite ale bisericii se destrămară ca o perdea de ceaţă, şi în faţa mea, în locul altarului, apăru preria aridă din sud pe care o străbătusem în ultimele zile, arsă de soarele necruţător, cu familii deznădăjduite de colonişti uitîndu-se în urma trăsurii, din pragul bordeielor săpate în pămînt, şi cu case părăsite arătîndu-şi uşile pe jumătate scoase din ţîţîni. Pe locurile unde creştea pe vremuri iarba se vedeau pluguri care rugineau şi cai slăbănogi şezînd nemişcaţi, în timp ce nisipul purtat de vînt continua să se strecoare viclean pe lîngă stîlpii împrejmuirilor abandonate, ca o mărturie a nesăbuinţei.

La capătul călătoriei am dat peste cîţiva bărbaţi în zdrenţe, abrutizaţi de whisky, care zăceau sub un măr uscat. O movilă proaspătă de pămînt se usca şi crăpa la soare ca o uriaşă cărămidă neagră. Ştiam foarte bine că de pe colinele acoperite de nisip, ce se întindeau aproape de jur împrejur,

oameni înarmaţi cu puşti pîndeau vîlceaua în fundul căreia bordeiul părăsit al unui colonist părea să privească trist prin ferestrele fără geamuri.

Judecătorul Chamberlain nu sosise încă, şi nici unul din cei cîţi eram acolo nu bănuiam că nici nu avusese de gînd să vină, că se îndreaptă chiar în momentul acela cu trenul spre Santa Fe pentru cine ştie ce proces. După ce soarele apusese, cînd pe drum se auzi tropot de copite, am crezut cu toţii la început că era el, sau măcar veşti de la el, chiar cînd sunetele apropiindu-se ne-am dat seama să nu putea fi o cabrioletă. Cînd tropotul se apropie şi mai mult, în lumina amurgului din vest care se revărsa sîngeriu peste prerie, silueta călăreţului care se îndrepta spre noi pe un cal murg acoperit de spumă mi se păru cunoscută.

— E bătrînul, colonelul! exclamă cineva în acel moment.

Oamenii se uitară uimiţi unul la altul, şi apoi la cel ce se apropia. Acum se putea desluşi clar silueta imposibil de confundat a unchiului meu în şaua-i preferată bătută în argint, un bătrîn obosit într-o redingotă de postav cenuşiu prea largă pentru umerii-i căzuţi şi pentru pieptul împuţinat, neînarmat, cu pulpanele redingotei căzînd pe spatele şeii şi cu pantalonii strînşi băgaţi în cizmele prăfuite. Nu puteam pricepe cine-i spusese că

Broock se afla acolo, dar se vedea că venise direct la conac, străbătînd deşertul şi crestele împădurite netăiate de nici o potecă. Picioarele calului erau pline de noroi pînă peste genunchi, căci trecuse apele înşelătoare ale rîului Puerco prin vad, iar pătura indiană de sub şa era udă de sudoare.

Ajuns aproape de noi, bătrînul se opri plecîndu-şi capul masiv cu mustăţile lungi şi cărunte peste pieptul cămăşii, ud şi el de sudoare. Ochii stinşi păreau să ne privească de undeva de departe, unde viaţa îşi găsise un ultim refugiu. N-aş putea spune că recunoscuse pe vreunul din noi ; la mine se uitase ca şi cum aş fi fost un străin şi nu un Brewton în carne şi oase.

— Unde-i Brock ? întrebă el scurt.

Încurcaţi, oamenii începură să se frămînte. Pînă la urmă unul din ei făcu un semn, arătînd spre vîlcea. Timp de cîteva clipe ochii-i slăbiţi scrutară cocioaba părăsită şi dărăpănată, simbol a tot ce urîse el, a tot ce-i adusese numai durere şi suferinţă. Apoi strînse din genunchi şi struni frîul cu mîinile-i numai piele şi os, şi calul istovit porni la pas spre vîlcea.

În acelaşi moment şeriful apucă de dîrlogii calului.

— Nu puteţi coborî acolo, spuse el. Nu înainte de sosirea judecătorului Chamberlain.

O clipă unchiul Jim păru că nu-l înţelege, ca şi cînd i-ar fi trebuit mult numelui acestuia să poată ajunge în acel ungher ascuns al fiinţei sale unde viaţa mai mocnea sub cenuşă. Apoi el îşi înălţă capul, cu umbra gestului de odinioară, ca un taur bătrîn cu coarnele ciuntite cînd simte apropierea lupului sau a apei. Niciodată pînă atunci nu-l văzusem făcînd atît de încet gestul acesta, dar cînd şi-a ridicat capul, am avut totuşi senzaţia inexprimabilă că undeva, în făptura bătrînului aceluia care îi înfruntase odinioară pe indieni, se puteau dezlănţui încă furtuni şi trăsnete. Ura începu să i se reverse din ochii negri ca smoala, iar pe faţă i se întipări din nou voinţa şi cruzimea trufaşă, aproape de nestăpînit, pe care cine le văzuse o dată nu le mai putea uita.

În momentul acela nu l-ar fi putut opri nici zece şerifi, şi nimeni dintre noi nu încercă s-o facă sau să-i spună ceva cînd îl văzurăm, ridicat în scări, cu braţul drept lipit de trup şi cu degetul mare sprijinit în şa, cum se obişnuise de cînd era soldat, coborînd singur vîlceaua de unde vocea de muribund a lui Brock, abia auzindu-se din coliba colonistului, îl avertiza că nu se va lăsa prins de viu pentru a fi judecat, că bătrînul nici nu-i era tată şi că, dacă se apropia mai mult, nu va şovăi să doboare şi calul şi călăreţul.

Unchiul Jim nu răspunse nimic. Doar silueta sa care se detaşa singuratică pe cal se înălţă şi mai mult în scări, atît de copleşitoare chiar de la două sute de metri distanţă şi văzută din spate, încît am simţit că timpul se întorsese cu douăzeci de ani înapoi, că smocurile rare de ierburi care abia se uneau la orizont formau ca pe vremuri o neîntreruptă întindere verde şi că un cîrd de antilope ruginii săltau în marea de iarbă a unchiului meu.

Bătrînul rămase în cocioabă numai cîteva minute şi, după ce ieşi, îmi porunci cu vocea-i tunătoare de odinioară să mă apropii. Înăuntru, un bărbat neras, cu părul blond şi buclat ca al unui copil, zăcea rezemat de zid, cu o puşcă şi un pistol alături, privindu-mă batjocoritor şi strîmbîndu-se la mine. Şi tot timpul cît, în lumina slabă care pătrundea prin uşă, m-am străduit cu mîna tremurîndă să opresc sîngele din rana pe care o avea într-unul din plămîni, cu unchiul Jim stînd nemişcat şi chinuit de durere, Brock, lungit pe podeaua murdară, nici nu lua în seamă îndemnurile mele de a sta liniştit, înghiontindu-mă, maimuţărindu-mi mişcările, zicîndu-mi că nu sînt bun decît de doctor pentru cai, cerîndu-mi tutun sau ţigări, bătîndu-şi joc de Jimmy şi de Tom Milledeaux, ori implorîndu-mă să-i spun lui Sarah Beth doar cuvinte frumoase despre el, astfel încît pînă la urmă toţi cei de faţă, chiar şi şeriful care şedea

tăcut şi asculta la cîţiva metri de uşă, nu putură rezista farmecului său.

Pe seară, la lumina focului, cînd nu mai avea putere să vorbească şi cînd nu se auzea decît lătratul coyoţilor, mi s-a părut că ochii-i albaştri fixau sardonic ceva aflat în spatele meu. Cocioaba fusese atît de ciuruită de gloanţele poterei, încît arăta acum ca o sită. Pe cei patru pereţi era o singură porţiune neatinsă, şi ceea ce voia Brock să-mi arate în batjocură era un tablou pictat de cine ştie ce mînă necunoscută şi agăţat acolo — imaginea ştearsă a pruncului Cristos în iesle, tăiată din numărul de Crăciun al vreunui ziar, cu atît de cunoscutele cuvinte dedesubt: „Pace pe pămînt şi între oameni bună-învoire."

Dangătul clopotului şi zgomotul pe care-l făceau oamenii ridicîndu-se în picioare şi aşezîndu-se din nou pe bănci mă readuseră brusc la realitate, între zidurile văruite ale bisericii din Salt Fork, cu Lutie Brewton alături de mine. Uitîndu-mă în jur, mi-am dat seama că majoritatea celor prezenţi ştiau tot ce se întîmplase în preria din sud. Felul cum o priveau pe Lutie Brewton lăsa să se vadă că mulţi îşi puneau întrebarea dacă nu cumva o judecaseră nedrept pînă ieri. Cu sensibilitatea ei, Lutie păru să fi intuit acest lucru, răspunzînd noului sentiment de respect cu care era înconjurată; cînd slujba se termină, ea

îmi apăru iarăşi ca flacăra pură şi luminoasă a unei luminări din ceara cea mai curată.

Cînd ieşirăm din biserică, ea îşi ridică vălul, surîse celor cîteva fetiţe mexicane care se uitau cu admiraţie la ea şi schimbă cîteva cuvinte, cum făcea pe vremuri, cu o mexicană oarbă într-un şal negru, o femeie bătrînă căreia i se spunea La Ciega. Sînt sigur că oarba nu înţelesese niciodată vreuna din frazele pe care Lutie Brewton i le adresa într-o englezească pretenţioasă, deşi chipul zbîrcit, lipsit de vedere, lua totdeauna o expresie radioasă, de parcă ar fi stat de vorbă cu cineva care o văzuse pe Sfînta Fecioară.

În ziua aceea, însă, la auzul vocii pline de farmec şi cu neputinţă de confundat care nu-i mai răsunase în urechi de cincisprezece ani. La Ciega părăsi colţul unde şedea retrasă de obicei, se îndreptă spre Lutie Brewton şi-i prinse ca într-o menghine mîinile delicate cu degetele-i arămii şi noduroase.

„Ay de mi, señora!" exclamă ea, revărsînd apoi un şuvoi de vorbe spanioleşti, aşa cum obişnuiesc femeile între ele.

Lutie se oprise pe loc şi o asculta cu bunăvoinţă şi atenţie, uitîndu-se întrebător spre mine. Cum încercam pe tăcute s-o fac să înainteze, fără să-i fi explicat ce spunea bătrîna, ea se întoarse

spre un tînăr care căra butoaie şi desfăcea lăzi la magazinul lui John Kingman.

— Ce spune oarba? îl întrebă ea cu blîndeţe.

Mîndru că avea prilejul să vorbească doamnei Brewton de faţă cu toată lumea, tînărul îşi îndreptă spinarea şi spuse:

— Zice că a avut şi ea un băiat care a fost ucis de un glonte. Zice că-i mulţumeşte lui Dumnezeu că băiatul ei şi băiatul dumneavoastră nu mai suferă.

— Da, rosti Lutie Brewton, abia răsuflînd. Da, mulţumeşte-i din partea mea.

Cînd îmi luă braţul şi pornirăm mai departe, croindu-ne drum prin mulţimea pestriţă care se învălmăşea să părăsească zidurile groase ale bisericii vechi, Lutie era albă ca varul dar se ţinea la fel de dreaptă ca odinioară.

— Acum sînt gata să merg la ranch, Hal, îmi spuse ea. Poţi să vorbeşti cu cineva de la grajdul lui Dagget să mă ducă pînă acolo?

— Cred că ar fi mai bine să rămîi aci pînă după înmormîntare, Lutie, am şoptit eu, aproape implorînd-o.

Penele pălăriei i se ridicară brusc, ca la comandă.

— Te rog, Hal, vreau să plec chiar în dimineaţa asta! stărui ea, şi vocea-i clar modulată îmi impuse să mă îndrept spre grajdul lui Dagget,

la fel de poruncitor cum, cu douăzeci de ani în urmă, impusese gloatei necioplite care se înghesuia în sala tribunalului din Salt Fork să-şi scoată pălăriile şi să ne facă loc să trecem.

De cînd plecase, mi-o imaginasem de nenumărate ori pe Lutie Brewton întorcîndu-se la ranch. În reveriile mele eram totdeauna de faţă, stăpînit de emoţia cu totul neobişnuită care mă făcea să trăiesc mai intens ori de cîte ori o vedeam. În ziua aceea, însă, vechiul conac al ranchului era ultimul loc unde aş fi vrut să merg cu ea. Tot drumul pînă la grajdul lui Dagget, am simţit asupră-mi privirea unchiului Jim — arzătoare, teribilă — aşa cum o văzusem numai cu o zi în urmă în preria din sud.

Cînd i-am cerut lui Dagget să înhame o pereche de cai odihniţi pentru a merge pînă la ranch, el mi-a aruncat o căutătură ciudată. Ştiam că bănuia cu cine plecam, căci a scos din şopron hamurile negre cele mai bune pe care le avea, le-a pus pe caii cei mai iuţi şi, spunîndu-mi că bucceaua unei roţi a trăsurii mele părăduite era slăbită, îmi oferi cabrioleta lui nouă de lux, cu canapele verzi, care-i sosise pe calea ferată doar cu o săptămînă în urmă. Şi înainte de a mă lăsa să plec, mai pieptănă o dată coamele şi cozile cailor şi şterse cu grijă urmele de praf de pe coada biciului, de pe spiţele roţilor şi de pe canapelele de

piele ale cabrioletei. Apoi, fără să mă privească, mă întrebă :

— Doamna se simte bine ?

— Cred că da, i-am răspuns.

— Trebuie să ai curaj ca să dai ochi cu colonelul acum, urmă el, în timp ce mă urcam în cabrioletă. De fapt curajul nu i-a lipsit niciodată.

În regiunea noastră din sud-vest, sînt zile despre care localnicii spun că ard ca alama încinsă, dar pe care cu mai multă dreptate le-ar asemui oţelului. În zilele acestea soarele trimite o văpaie albă care nu iartă, iar cerul, complet senin, abia dacă mai bate în albastru — un albastru care aduce cu acela al unei lame de oţel bine ascuţite. Din zori pînă-n amurg soarele despică preria ca un trup viu, pentru a-i mistui cu văpaia necruţătoare oasele dezgolite.

Aşa se anunţa dimineaţa aceea, cînd am ieşit cu cabrioleta pe porţile larg deschise ale grajdului lui Dagget. Mă gîndeam la Lutie Brewton şi mă întrebam dacă nu-şi va amîna cumva plecarea. Nici vorbă însă de aşa ceva. Deşi Myra Netherwood, într-un capot de mătase, îmi aruncă o privire îngrijorată, Lutie Brewton apăru, firavă şi fragilă, dar decisă să nu se lase abătută din drum de nimic. Îmi arătă apoi valizele care trebuiau luate în cabrioletă, ca şi cînd ar fi lipsit de la ranch numai pentru una din călătoriile ei obiş-

nuite la oraș, așteptîndu-se să găsească la întoarcere toate lucrurile așa cum le lăsase cu cîteva zile în urmă. În timp ce treceam prin oraș, privirile curioase ale trecătorilor nu păreau s-o deranjeze prea mult, dar o dată ajunși în prerie, își întoarse ochii de la tot ce putea să-i dezvăluie dezastrul și durerile coloniștilor, vorbindu-mi fără încetare, de parcă nu s-ar fi putut opri. O ascultam atent, dar nu izbuteam să desprind nimic care să-mi dezvăluie taina anilor cît fusese dispărută ; n-aveam să știu niciodată care dintre poveștile care circulau despre ea era cea adevărată.

Nu se opri din vorbit decît în amurg cînd, îndemnînd zdravăn caii, văzurăm în față clădirile și copacii din jurul ranchului, ca o oază înecată în deșertul purpuriu. Din clipa aceea nu mai scoase o vorbă, pînă ce trecurăm de perdeaua de plopi și de tamariști plantați de ea și oprirăm lîngă zidurile sumbre atît de familiare ale conacului, abia luminate de un felinar agățat de un cîrlig pe veranda largă din față.

Mi s-a spus că unchiul Jim nu se întorsese încă din preria din sud, dar că va sosi curînd, cu o oră sau două înaintea căruței care aducea coșciugul. Deși el nu era acolo, întreaga casă, în lumina lumînărilor pe care le aprindea Lutie, purta amprenta prezenței lui ; cartușiera decolorată

de sudoare, ale cărei cartușe nu-și greșeau niciodată ținta, agățată de colțul uneia din canapelele din hol ; cizmele lui moi dintr-o piele care n-avea moarte înșiruite de-a lungul peretelui dormitorului, unde Lutie îmi ceruse să-i aduc valizele ; forma simplă și dreaptă a pipelor zăcînd pretutindeni — în fine sobrietatea spartană a fiecărui lucru.

Mă rugam lui Dumnezeu ca Jimmy să se întoarcă mai repede din pădurea de cedri, unde mi se spusese supus că fusese trimis în grabă un călăreț să-i anunțe vestea. Se însera, însă, și el încă nu apăruse. După vreun ceas de la sosirea noastră, oamenii de la ranch care o cunoscuseră pe doamna Brewton ieșiră cu toții din baraca argaților și se strînseră pe verandă, cu vătaful în frunte, să-i ureze bun sosit și să-i prezinte omagiile lor ; toți rași proaspăt, cu cămăși curate, ținîndu-și respectuos pălăriile în mîini, ștergîndu-și pe ascuns pe pantaloni cizmele prăfuite. Se vedea cît de mult o compătimeau pentru Brock, și pentru tot ce se întîmplase înainte sau putea să se întîmple după ce va sosi colonelul acasă, dar toți se fereau să-și dezvăluie prin cuvinte simțămintele.

În timp ce Lutie le strîngea pe rînd mîinile, fiecare îi adresa cîteva cuvinte sobre.

— E o zi frumoasă, doamnă Brewton !

— Ați călătorit bine de la oraș, doamnă Brewton ?

— A fost destul de bun drumul, doamnă Brewton ?

După ce spuseră fiecare cîteva cuvinte, rămaseră înconjurînd-o cu respectul lor, pînă socotiră că era timpul să se retragă. Puținul pe care-l spuseseră fusese ales cu grijă, fără cea mai mică aluzie la Brock, la sfîrșitul lui tragic sau la anii îndelungați cît stăpîna lipsise de acasă. Cu fața foarte palidă contrastînd puternic cu păru-i negru, Lutie se străduise și ea tot timpul să-i facă să se simtă la largul lor, răspunzînd fiecăruia, astfel încît părea că mîinile-i albe și îndemînatice prindeau simțămintele cele mai rudimentare, mai grosolan și mai stîngaci exprimate și, suflînd doar asupră-le, le făcea să apară atît de strălucitoare, pline de importanță și interesante, că se uitau cu toții uimiți la vorbitor, nevenindu-le să creadă că fusese în stare să spună așa ceva.

Cînd socotiră că era timpul să se retragă, le veni tot atît de greu ca și la venire. De cîteva ori, unul din cei care ședeau lîngă ieșire ciulise urechile, ascultînd parcă ceva. Peste puțin, cînd i-am văzut că rămîn deodată cu toții țepeni, cu expresia feței complet schimbată, mi-am dat seama, chiar dacă aș fi fost surd, că pe verandă răsunase zgomotul unor pași. Cînd mi-am ridicat

privirile, unchiul Jim domina din pragul ușii cu prezența lui întreaga adunare — o imagine care mi s-a întipărit atît de puternic în minte, încît am senzația că și astăzi îi văd în același loc făptura neînduplecată apărută din întuneric, din care emanau o voință și o forță tulburătoare, cu ochii scăpărători învăluind ca într-o văpaie întreaga scenă.

Cînd am privit înapoi, oamenii își luau cu solemnitate rămas bun de la Lutie, șoptindu-i: „Noapte bună, doamnă Brewton!" și retrăgîndu-se așa cum veniseră, într-un șir care se îndepărtă încet, pînă cînd în cele din urmă silueta ei feminină atît de delicată, aproape fragilă, rămase singură pentru a face față furtunii ce se apropia.

Unchiul Jim înaintă cu pași măsurați, în redingota-i de postav cenușiu strînsă pe talie, cu înfățișarea maiestuoasă și severă a unui stăpîn absolut; cînd ajunse în lumină și se aplecă să-i sărute mîna, întrebînd-o de sănătate cu impecabila-i curtenie, am văzut că vinele gîtului îi stăteau umflate gata să plesnească. Chipu-i brăzdat îi era însă ca o mască, iar vocea de granit; și am știut că dacă toți locuitorii din comitatul Salt Fork ar fi evitat cu tact s-o întrebe unde fusese și ce făcuse în anii cît lipsise, unchiul Jim n-avea să pregete o clipă să-i pună această întrebare.

Cred de altfel că Lutie o știa și ea și hotărîse să nu se lase interogată și obligată să dea explicații ca un copil, hotărîre care făcea ca ochii să-i strălucească cu și mai multă putere ; cu capul fin încadrat de părul negru, aplecat îndrăzneț, aproape provocător, începu să povestească fără oprire, dar nu cu veselia de altădată, ci cu o incoerență deznădăjduită, întrebîndu-l pe unchiul Jim de sănătate, unde era Jimmy, dacă drumul lung pe care-l făcuse călare nu-l obosise și dacă nu dorea cumva să-i aducă ceva de băut și de mîncat, ori povestindu-i că Myra Netherwood îi arătase fotografii cu Jimmy și Sarah Beth. Pe măsură ce ochii unchiului meu se întunecau de intenția tot mai stăruitoare de a o întreba despre trecut, Lutie vorbea din ce în ce mai repede, iar fața îi era tot mai palidă, aproape de culoarea fildeșului, de parcă nu mai era colorată decît de sîngele ființei care o adusese pe lume.

Pînă la urmă n-am mai putut suporta spectacolul și, în ciuda privirilor ațintite asupră-mi de unchiul Jim, m-am ridicat în picioare și am rugat-o pe Lutie să ne facă o cafea ori să-i ceară bucătarului să aprindă focul. Mă așteptam să profite de prilej și să părăsească încăperea dar, spre surprinderea mea, rămase pe loc, își înălță și mai sus capul delicat și, măsurîndu-mă cu privirea indescifrabilă a ochilor ei cuprinși de febră, mă

făcu pînă la urmă să părăsesc încăperea, îndreptîndu-mă spre baraca argaților, unde i-am găsit pe toți fumînd și vorbind în șoaptă, în așteptarea căruței care trebuia să aducă coșciugul.

O oră sau două mai tîrziu, cînd am străbătut din nou veranda și am intrat în casă, o misterioasă transformare chimică părea să se fi petrecut între zidurile acelea vechi. În atmosfera clădirii masive a vechiului conac plutea acum iarăși mireasma discretă de violete, atenuînd mirosul fumului de țigară. În holul cel mare, scoarțele indienilor Navajos, viu colorate, erau din nou întinse peste canapelele din lemn de brad. O față de masă albă acoperea masa uriașă de lemn masiv din sufragerie, pe care patru tacîmuri fuseseră puse pentru micul dejun din dimineața următoare. În salon se măturase și se ștersese praful, în așteptarea oaspetelui care lipsise atît de mult de acasă. Mesele cu plăci de marmură erau acoperite cu șervețele scrobite de dantelă, iar spătarele fotoliilor erau îmbrăcate în huse albe. Doar pianul mai stătea închis, însă lampa monumentală cu picior era iarăși aprinsă, iar ghirlandele de flori albastre pictate pe abajurul chinezesc păreau să fi înflorit.

La un moment dat unchiul Jim, care șezuse pînă atunci calm într-unul din fotoliile tapisate, își înălță brusc capul cu mișcarea nestăpînită a unui armăsar sălbatic și rămase nemișcat, cu țiga-

ra pe jumătate fumată într-o mînă. Prin uşa dormitorului am văzut-o pe Lutie oprindu-se şi ea ca pironită locului, ţinînd strîns în mîinile crispate nişte cearceafuri proaspăt călcate. Nu trecu o clipă şi undeva departe, pe drumul pustiu, sub cerul înstelat din sud-vest, se auzi, din ce în ce mai aproape, huruitul roţilor căruţei care aducea coşciugul.

Nu mai sînt multe de adăugat afară poate de faptul că ultima dată cînd am vizitat meleagurile acelea, piatra de mormînt ridicată de unchiul Jim se afla la locul ei, în apropierea zidurilor dărăpănate ale vechiului conac.

Pe ea erau săpate adînc, cu litere pe care orice călăreţ le putea citi: „Aici odihneşte Brock Brewton, fiul lui James Brewton şi al lui Lutie Brewton."

Îmi amintesc şi astăzi de ziua cînd am văzut pentru prima dată piatra aceea de mormînt. La Salt Fork părerile erau încă împărţite asupra lui Brock şi asupra locului unde Lutie îşi petrecuse anii cît lipsise de acasă. În ce mă priveşte, eram convins că ea nu avea să dezvăluie nimănui şi niciodată adevărul, poate nici chiar mie. În ziua aceea, însoţită de Sarah Beth care venise acasă pentru o lună, Lutie plecase cu cabrioleta soţului ei în vizită la domeniul „Bar 44". Unchiul Jim era aşezat pe verandă, într-un loc de

unde putea vedea piatra de mormînt. Şi din ceea ce-mi spuse, cu ochii aţintiţi asupra mormîntului, am înţeles în sfîrşit cum nu se poate mai limpede motivele care-i dictaseră comportarea.

— Hal, ai observat cît de tînără arată încă? mă întrebă el cu demnitatea şi mîndria de care-mi aminteam încă de cînd eram copil. Pentru o femeie n-a fost uşor să treacă printr-o asemenea încercare. Dar ea e una dintr-o mie, Hal. Niciodată nu va mai exista alta ca ea.

Şi în timp ce rostea cuvintele acestea, chipul său adînc brăzdat radia căldura cu care soarele mîngîie uneori în amurg coastele povîrnite dinspre apus ale unui munte străvechi acoperit de codri.

CUPRINSUL

Partea	I	Lutie............	7
Partea	II	Colonelul	67
Partea	III	Brock	123

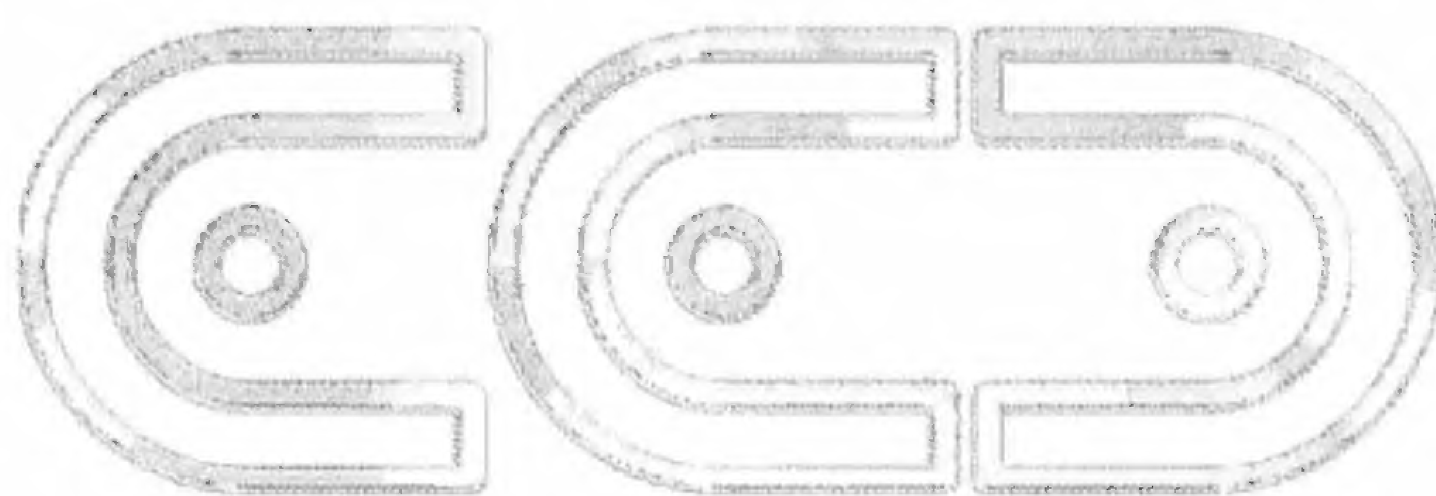

TIPARUL EXECUTAT LA:

ÎNTREPRINDEREA POLIGRAFICĂ „13 DECEMBRIE 1918"

Coli tipar: 5,5; comanda nr. 1526

Scanare și prelucrare digitală

de

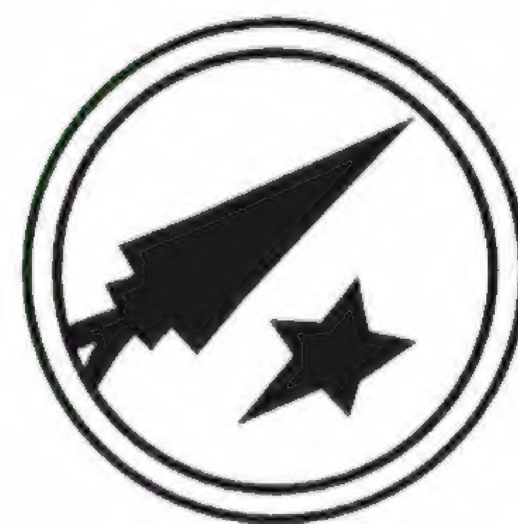

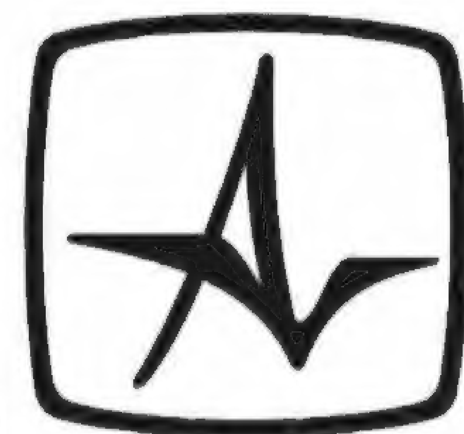
Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2023

